TŘETÍ NEDĚLNÍ A SVÁTEČNÍ ČÍTANKA

NAPSAL
K. BALÍK.

ČÁST DRUHÁ.

**PODÍL ÚDŮ
„DĚDICTVÍ SV. JANA NEPOMUCKÉHO“ NA ROK 1929
ČÍSLO 1.**

**V PRAZE 1929.
Nákladem „Dědictví sv. Jana Nepomuckého“.
Tiskem Československé akc. tiskárny v Praze.**

Imprimatur.

PRAGAE, 15. Aprilis 1928.

Dr. ANTONIUS PODLAHA,
episcopus Paphiensis,
vicarius generalis.

Nr. 3.087.

34. O Duchu svatém.

(Hod Boží svatodušní.)

Desátého dne po Nanebevstoupení Páně byli apoštolové shromážděni v místnosti, kde s nimi Pán naposledy večeřel. »Tu povstal náhle s nebe hukot, jako když táhne vítr silný, a naplnil dům, kde seděli; i ukázaly se jim jazyky jako ohnivé rozdělujíce se, a posadil se na každém z nich (jeden), a všichni byli naplněni Duchem svatým a počali mluviti jinými jazyky, jak ten Duch dával jim promlouvati.« (Sk. 2, 2—4.)

Duch svatý apoštoly úplně změnil. Posvětil je, očistil jejich srdce, jako bouře pročišťuje vzduch, způsobil, že potlačeny byly v nich všechny zlé náklonnosti, a že nebyli schopni hříchu, osvítil jejich rozum, že Kristovo učení, jež dříve jim bylo nejasným, nyní pochopili dobře, rozuměli mu, a posilnil je, že už se nebáli, odstrčili závoru u dveří, vyšli před zástupy a kázali jim, nelekali se pronásledování; oheň, který se nedávno vznášel nad jejich hlavami, jakoby se přestěhoval do jejich srdcí, a dostali dar řečí, totiž znali i jazyky, kterým se nikdy neučili, a to proto, že měli jíti k cizím národům a v jejich řeči jim evangelium zvěstovati, a dostali dar činiti zázraky, aby jejich vyšší poslání zřetelněji bylo dotvrzeno. »Kázali všude a Pán jim pomáhal a potvrzoval slova jejich zázraky, které nato následovaly« (Mar. 16, 20). S podporou Ducha svatého úspěšně šířili království Boží na zemi.

Co začal Syn, Duch dokonal. Syn lidstvo vykoupil, a Duch svatý ovoce vykoupení mu rozdává. Když Syn odešel k Otci, aby nezůstalo lidstvo osiřelé, přišel Duch svatý, jenž jest pravý Bůh, jenž vychází od Otce a Syna, a jenž jest posvětitelem lidstva.

Kristus nám milost Boží zasloužil, a Duch svatý nám ji dává — dovršuje tedy vykupitelské dílo Kristovo.

Duch svatý nám uděluje milost posvěcující, která činí duši naši trvale krásnou a Bohu příjemnou. Když na křtu svatém se děcku odpouští hřích dědičný, nebo když se dospělému člověku ve svaté zpovědi odpouštějí osobní těžké hříchy, v té chvíli obléká Duch duši lidskou v překrásný šat, nad jehož nádherou plesají všichni andělé i svatí Boží. Jako na jaře působením slunce obléká celá příroda nový zelený šat zpestřený libovonnými květy, tak působením Ducha nabývá duše podivuhodné krásy a líbeznosti.

Na duši »omilostněné« spočívá oko Boží se zvláštním zalíbením. »Láska Boží vylita jest v srdcích našich skrze Ducha svatého, kterýž nám byl dán« (I. Řím. 5, 5). Koho Duch milostí obdařil, je svatým už na zemi, a Bůh jej právě tak miluje, jako své vyvolené miláčky v nebi.

Že v církvi vždycky svatí byli a jsou, jest právě výsledek stálého působení Ducha svatého. Právě od něho všecka svatost pochází.

Duch svatý nám dává i milost pomáhající, totiž takovou milost, která nám pomáhá konati dobré skutky, ale jejíž působení přestává, jakmile dobrý skutek jest dokonán. Jest nám tedy dána vždy jen na nějaký čas.

Dvojím způsobem v nás Duch svatý působí, totiž buď vnitřním osvícením, anebo různými vnějšími popudy.

Za císaře Juliána Odpadlíka byly náboženství křesťanské a svaté obřady zlehčovány a od herců na

divadlech napodobovány a zesměšňovány. Herec Perfyrius dal se na posměch na divadle pokřtíti. Ale vtom Duch svatý jej skutečně proniknul světlem svých milostí, takže z posměváčka stal se vyznavač — jal se veřejně vyznávati, že jest křesťanem, a za toto své vyznání víry byl sťat.

Podobným způsobem působí Duch svatý častokráte až dosavad. Povzbuzuje k dobrému a varuje před hříchy. Mluví řečí tajemnou, které však srdce vnímavé dobře rozumí. »Kdo má ucho, poslyš, co Duch praví« (Zjev. 2, 7). Jemným a citlivým duším zpravidla taková vnitřní vnuknutí dostačují.

U duší méně citlivých bývá potřebí řeči hlasitější. A tu používá Duch různých vnějších popudů, aby k srdci promluvil, používá úst kazatelů a zpovědníků, rodičů, lidí zbožných a ctnostných, dobrých knih, dobrých příkladů, ano někdy věcmi zcela nepatrnými působí věci velmi veliké.

V městě B. byly misie. Lidé se proudem hrnuli do kostela, aby slyšeli kázání výmluvných misionářů a aby přijali svátost pokání a nejsvětější Svátost oltářní. Také domácí jednoho krejčovského mistra už se všichni vystřídali. Už byla paní mistrová, její dvacetiletá dcera, učedník, ano i dvanáctiletá dceruška Mařenka. Jen pan mistr se stále nemohl odhodlati. Brzy se vymlouval na mnoho práce, brzy zase na rýmu nebo na všelicos jiného. Až tu pojednou z čista jasna Mařenka se před něho postavila a tázala se: »Tatínku, kdy půjdete vy?« Mistr se zamyslil. Co má odpověděti? Má říci, že nepůjde? Byl by to hrozný úder do srdce věřícího a dobrého dítěte... Po kratinkém rozmýšlení odpověděl: »Zítra, dceruško, zítra!« Nyní už couvnouti nebylo možno. A skutečně druhého dne ráno už stál pod chórem a poslouchal kázání. A potom také přiklekl ke zpovědnici. Ústy dítěte promluvil Duch svatý k otci a zachránil ho.

Duch svatý uděluje nám nejen milost posvěcující a pomáhající, ale i své dary. Darů těch jest

sedm. Jest to dar moudrosti, rozumu, rady, síly, umění, pobožnosti a bázně Boží.

Otvírám duši milostí vání,
otvírám duši sedmeru plání
svatého Ducha.

Otvírám duši: touhou hruď plane,
nebeským žárem svatého Ducha
rozněť ji, Pane!

Otvírám duši života dechu,
prosbám mým, Pane, dej slechu,
oživ ji Duchem. Amen.

(Aug. Rozsypalová.)

Sedm těch darů jest sedm oživujících chlebů na poušti tohoto života. Mají nás posíliti, proniknouti a zlepšiti. Působí tím jistěji, čím ochotněji je přijímáme.

Dary ty dostáváme zvláště při svatém biřmování, z čehož jest patrno, jak pošetile a nerozumně jednají, kdož tuto svátost podceňují.

Poněvadž Duch svatý jest pravý Bůh, máme jej také náležitě c t í t i. Náš hmotařský svět, který chce věřiti jen tomu a jen to uctívati, co může viděti a hmatati, zapomíná Duchu svatému náležitou poctu vzdávati. Ještě jakž takž na Otce Stvořitele nebo Syna Vykupitele někdy si vzpomene, ale Ducha Posvětitele skoro pravidelně opomíjí. A přece i třetí osoba jest rovnocenná s prvními dvěma.

Církev naše, aby nám naši povinnost každoročně připomínala, ustanovila Hod Boží svatodušní. Jdi vždy na ten den do kostela a nikoliv snad někam na výlet!

K poctě třetí božské osoby zavedla církev i devítidenní pobožnost. Konej ji každoročně, ochotně a zbožně!

Zvláštní radost Duchu svatému uděláš a nejlépe jej poctíš, uchováš-li srdce své čisté ode všech těžkých hříchů, zvláště pak od hříchů nečistoty. Tyto hříchy totiž poskvrňují nejen duši, ale i tělo, o němž Písmo dí, že jest chrámem Ducha svatého. »Nevíteliž, že jste chrámem Božím, a že Duch Boží přebývá ve vás?« (I. Kor. 3, 16.) Jaká to důstojnost! Važ si toho štěstí! Pečuj nejen o čistotu své duše, ale i svého těla!

K Duchu svatému máme míti zvláštní úctu, protože jest naším učitelem. Osvěcuje náš rozum, abychom svaté pravdy správně chápali, a připomíná nám, na co bychom třeba zapomněli. Kristus o něm pravil: »Utěšitel pak, Duch svatý, kteréhož Otec pošle ve jménu mém, ten vás naučí všem věcem, a připomene vám všecko, co jsem mluvil vám.« (Jan 14, 25.) Jak snadno zapomínáme! Sotva uplynul rok, co jsme vyšli školu, a už z katechismu umíme velmi málo. Štěstí, že máme stálého učitele a pomocníka... Učitel tento poučoval nepřehlednou řadu učenců a učitelů církevních, jichž moudrosti diví se svět. Prosme jej, aby poučil i nás!

Duch svatý jest původcem nejdokonalejší knihy světa — Písma svatého. Povzbudil muže svaté, aby psali, a bděl nad nimi, aby nenapsali nic nepravého. Písma svatého už z úcty k jeho původci si máme nesmírně vážiti, máme si je obstarati a pilně v něm čítati.

Moudrost tohoto světa je na scestí. Mnozí opouštějí cestu moudrosti pravé a uhýbají se na cesty nepravé a klamné. Neřídí se cestami Ducha. Kdybychom se jich otázali, odpověděli by nám asi tak, jako kdysi Efezští svatému Pavlovi: »Ale ani jsme neslyšeli, je-li Duch svatý«. (Sk. 19, 2.) Ženou se za jinými věcmi a nemají času popřáti mu sluchu. Proto také Duch svatý srdcí jejich nezahřívá — jsou mrazivě chladná, bez světla a bez tepla... Chce-li lidstvo najíti pokoj, spokojenost, klid a štěstí, musí se vrátiti na cesty pravé, na cesty moudrosti božské. Bez světla

a tepla přece trvale žíti nemůže. Když obcování věřící obce s Duchem bylo úzké a srdečné, »měla jedno srdce a jednu duši«. K této jednotě, svornosti a lásce musí lidstvo zase se vrátiti.

Ducha svatého máme učiniti svým r á d c e m. K němu se máme obraceti o radu. Jako se apoštolové radili s Pánem Ježíšem, tak se my nyní raditi máme s Duchem svatým. Jsme-li v pochybnostech, nevíme-li si rady, prosme jej o přispění. Kdo si vždy jeho rady vyžaduje, nikdy nechybí, kdo se s ním radit přestal, už je na scestí. »Všichni ti, kteří se dávají vésti Duchem Božím, jsou synové Boží.« (Řím, 8, 14.)

Hlavně jej pros o radu a pomoc před každým větším podnikem a před každou vážnější prací.

V křesťanských školách před vyučováním se žáci modlí: »Přijď, Duše svatý, naplň srdce svých věřících a zapal v nich oheň lásky své! Ó Bože, kterýž jsi srdce věřících Duchem svatým osvítil a poučil, dejž nám, abychom v témž Duchu právě smýšleli a z jeho útěchy vždycky se radovali. Pro Krista, Pána našeho. Amen.«

Ducha svatého vzývá zbožný učedník jdoucí do učení, modlí se o dar jeho osvícení kazatel před kázáním, a kajícník před svatou zpovědí ho prosí: »Přijď, Duše svatý, osvěť rozum můj, abych hříchy své náležitě poznal, pohni vůli mou, bych srdečně jich litoval, upřímně se vyzpovídal, za ně dosti učinil a opravdově se polepšil.«

Vzývej ho v pokušení!

Nikdy mu neodpírej! Odpírati Duchu svatému se počítá mezi nejtěžší hříchy.

Obrať se k němu v úzkostech a zármutku! Kristus jej nazval významně u t ě š i t e l e m. Věděl, že v tomto slzavém údolí jeho útěchy budeme velmi potřebovati. Dovede nás z největší sklíčenosti vyvésti a naplniti naše srdce blaživou radostí.

Proto je dnes na světě tolik omrzelosti, rozervanosti a zoufalství, poněvadž nedovede svět najíti Utěšitele... Není víry a proto není také naděje...

35. O svátostech.

(Neděle 1. po Duchu svatém.)

Kristus Pán nejen nás vykoupil svou smrtí na kříži, ale ve své dobrotivosti se i postaral, aby milost, kterou smrtí svou zasloužil, mohla nám býti podávána — ustanovil svaté svátosti. Jimi bylo dílo vykoupení dovršeno.

Ustanovil svátostí sedm, totiž: křest, biřmování, nejsvětější Svátost oltářní, pokání, poslední pomazání, svěcení kněžstva a stav manželský.

Kristus, který lidskou přirozenost na se vzal, znal člověka velmi dobře a věděl, že právě těch sedm svátostí jest pro člověka velmi vhodno.

Bojujeme o neporušitelnou korunu vítězství. Křest jest výzbroj k životnímu boji, biřmování posila, Svátost oltářní pokrm bojující duše, svátost pokání skýtá pomoc duším zraněným léčíc je, poslední pomazání udílí pomoc v poslední rozhodující bitvě, a svěcení kněžstva a stav manželský uštědřují zvláštní sílu vůdcům, totiž kněžím a rodičům, kteří vychovávají a vedou.

Svatý Tomáš Akvinský vysvětluje, proč Pán Ježíš právě sedm svátostí ustanovil: »Sedmero svátostí církev potřebuje, aby její dítky úplnost života duchovního dosáhnouti mohly. Nebo jako člověk k dosažení a zachování života tělesného sedmera věcí potřebuje, totiž aby byl zrozen, aby rostl, aby se sílil a stravoval, aby v nemoci hojen byl, v slabosti posilněn, k poučení svému učiteli a vůdci opatřen, k rozmnožení pokolení lidského zachován byl, rovněž tal k dosažení a k zachování duchovního života sedmera věcí člověk potřebuje, totiž, aby na křtu svatém nově zrozen, svátostí biřmování u víře utvrzen, ve svátosti oltářní krmen a nasycován byl, aby v nemoci odpuštění hříchů svátostí pokání došel, aby v hodině smrti svatým pomazáním k šťastnému boji byl posilněn, duchovními správci a pastýři svěcením kněžstva aby byl opatřen a k rozmnožení pokolení lidské-

ho požehnání a posvěcení stavem manželským aby dosáhl.«

Těchto sedm svátostí člověku úplně postačuje k dosažení jeho cíle, a proto počet jich už jest uzavřen. Nikdy už žádná přidána nebude. Ani papež nedostal moc ještě nějakou novou svátost ustanovovati nebo zaváděti. V dobách apoštolských jich bylo sedm, tolik jest jich dnes a právě tolik jich bude v den poslední.

Dějiny církevní dokazují, že se vždycky v církvi užívalo všech sedm svátostí a že nikdy žádná nebyla opomíjena nebo podceňována.

Svatý Tomáš Aquinský o nich praví, že jsou viditelnou známkou pravosti církve. Církev by přestala býti pravou, kdyby některou přidala, a rozsypala by se, kdyby některý z těch sedmi pilířů, na nichž spočívá, vyjmouti chtěla.

Nešťastní mužové, kteří v šestnáctém století chtěli »reformovati« naši církev, zavrhli některé svátosti a proto přestali býti pravověrnými dítkami církve.

Protestanté mají jen dvě svátosti, totiž křest a večeři Páně — ostatních pět neuznávají a nepoužívají. Jak žalostně ochudili sami sebe!

Slavný básník Göthe byl protestant. Ve svém díle »Z mého života« vypráví o hlubokém pohnutí, které u něho vyvolala pout katolíků do Einsiedlu, jíž sám byl svědkem. Praví doslovně: »Protestantské víře nedostává se oné plnosti a bohatství bohoslužby, jakým katolická církev se vyznamenává. Protestant má příliš málo svátostí; ba on má vlastně jen jednu: večeři Páně, neboť křest vidí jen udíleti jiným. Svátosti jsou nejkrásnějším výkvětem, vrcholem náboženství, jsou zevním symbolem zvláštní přízně a milosti Boží.« A v dalším pojednání s nadšením mluví o sedmi svátostech. Ukazuje na jejich případnost, any rozhodné chvíle života posvěcují a jsou jako studny, z nichž stále na cestě života katolík může čerpati posilu, a končí památnými slovy: »V katolické církvi jsou kolébka a rakev, byť co nejdále od sebe

stály, spojeny celou řadou posvátných úkonů, jež propůjčují životu člověka vyšší smysl a činí jej způsobilým života vniterného, duchovního v nejvyšší míře.«

Jimi se nám dostává veškera milost. Každá svátost působí milost všeobecně, ale každá uděluje vedle všeobecné milosti ještě nějakou milost zvláštní. Paprsek sluneční svítí a hřeje. Dopadá-li na kapku rosy, rozkládá se a jiskří sedmerými duhovými barvami. Podobně osvěcuje a zahřívá duši posvěcující milost, které se nám ve všech svátostech dostává. Ale kromě světla a tepla ještě každá svátost působí v duši i vedlejší účinky.

Milý křesťane! Vynasnaž se o svatých svátostech zjednati si dokonalého poučení! Zasluhují toho, a ty toho potřebuješ. Jestliže jsi už zapomněl, čemu jsi se o nich učil ve škole, obstarej si nějaký katechismus a zopakuj si učení o nich. Neb alespoň zapamatuj si o nich tyto věroučné zásady:

1. Nejprvnější a nejpotřebnější z nich jest křest. Jen kdo je pokřtěn, může ostatní svátosti přijímati. Je tedy křest branou k šesti ostatním svátostem. Beze křtu nikdo — ani dítě — do nebe přijíti nemůže.

2. Křest a pokání mají moc odpouštěti hříchy. Přijímá-li křest malé dítě, odpouští se mu hřích dědičný; přijímá-li jej člověk dospělý, odpouští se mu nejen hřích dědičný, ale i všechny hříchy osobní, kterých se přede křtem dopustil. Ve svátosti pokání se odpouštějí lidem hříchy osobní. Křest a pokání jsou schopny vysvoboditi ze zajetí hříchu, uděliti mu milost a tak postaviti jej na výsluní Boží lásky.

3. Svátost biřmování, nejsvětější Svátost oltářní, poslední pomazání, svěcení kněžstva a stav manželský má přijmouti jenom ten, kdo nemá žádného těžkého hříchu, neboli jest ve stavu posvěcující milosti. Proto, kdo některou z nich se chystá přijmouti, jde předem k svaté zpovědi. Když s čistou duší některou z nich přijímá, milost posvěcující se v něm rozmnožuje. Kdo by některou z nich přijímal ve stavu

těžkého hříchu, velice by hřešil. Říkáme o něm, že by se dopustil svatokrádeže.

4. Křest, biřmování a svěcení kněžstva smí člověk jen jednou v životě přijmouti. Každá z těch tří svátostí vtiskuje duši zvláštní stavovské označení, jemuž říkáme nezrušitelné znamení. Ani čas ani věčnost nemohou tohoto znamení zrušiti nebo vymazati. Kdo byl pokřtěn, nesmí křtěn býti znovu, kdo byl biřmován, nesmí znovu jíti k biřmování, byť ho třeba i lákala naděje na nový biřmovací dárek; a kdyby kněz odpadl a potom se znovu vrátil, nesvětí se znovu, neboť působení milosti bylo sice jeho dočasnou nevěrností přerušeno, ale nikoliv zcela zastaveno.

Svátost oltářní a svátost pokání smíme přijímati vícekráte, svátost pak posledního pomazání smíme přijmouti v každé těžké nemoci, a svátost stavu manželského může býti znova přijata, když smrt dosavadní manželský svazek rozvázala.

5. Svátost posledního pomazání jest výhradně pro nemocné, ostatní svátosti pro zdravé.

6. Jako pokrm a nápoj mají sytící moc samy v sobě, tak také svátosti působí milost samy ze sebe. Z těch sedmi spásonosných pramenů vyvěrá milost, a na zemdlených poutnících jest, aby přišli a posilili se. Jaká to posila naší důvěry a jaké osvěžení v naší malomyslnosti!

A stejně působí, ať je udílí hodný nebo nehodný — jako stejnou má cenu dukát v ruce člověka ctnostného nebo hříšného. Bůh posvěcuje, a proto už je lhostejno, je-li rozdavač věrný nebo nevěrný. Svatá Brigita poučovala jistou osobu, která se obávala nehodnému knězi se zpovídati, myslíc, že by odpuštění nedosáhla: »Buď v tom ohledu bez bázně, vždyť i malomocný může tak dobře dveře otevříti, jako zdravý. A zrovna tak se to má i se svatou zpovědí a svatým přijímáním.«

Vedle základů věroučných zapamatuj si ještě tyto zásady mravoučné:

1. Děkuj Pánu Ježíši, že svátosti ustanovil, a povděčen buď církvi, která jimi přisluhuje. Kristus a církev naše ukazují nesmírnou lásku k tobě a velikou starost o spásu duše tvé.

2. Važ si svatých svátostí. Vyjadřuj se o nich i o obřadech, které jsou s nimi spojeny, vždy s největší uctivostí! Nemluv o nich neuctivě! Svátost se jmenuje latinsky »sakrament« — nepoužívej tohoto slova ani jeho zkráceniny ku klení! Tím bys velmi hněval Pána Ježíše. Nenapodobuj posměšně nebo v žertu obřadů, kterými církev svátosti doprovází!

Važ si i osob, které Bůh vyvolil a ustanovil, aby svatými svátostmi přisluhovaly!

3. Svaté svátosti přijímej ochotně a s radostí! Nedej se k nim nutit a pobízet! Svátost pokání a nejsvětější svátost oltářní přijímej co nejčastěji!

4. Kdykoliv chceš některou svátost přijmouti, dobře se připrav! Na dobré přípravě záleží její účinek. Milost Boží jde tam, kde má cestu připravenu. Připravuj se hlavně konáním dobrých skutků, totiž modlitbou, postem a almužnou. Chceš-li přijmouti Tělo Páně, zůstaň od půlnoci lačným! Vážnost k svatým svátostem naznačuj i svým zevnějškem — vezmi si k svatému úkonu pokud možno slušný šat a chovej se při něm co nejdůstojněji!

36. Příprava na svaté přijímání.

(Božího Těla.)

»Kdo jí chléb tento, živ bude na věky.« (Jan 6, 59.)

Apoštolům ve večeřadle nabídnul Kristus pokrm, jakého svět dosud nepoznal a neokusil: »Vezměte a jezte, toto jest tělo mé.« (Mat. 26, 26.)

Týž pokrm stále nabízí i nám. Chce, aby duše naše žila a sílila, a proto jí stále poskytuje sama sebe. Náš Pán a Vykupitel v trojím nebi přebývá se zálibou: v ráji nebeském, v samotě svatostánku a v příbytku lidského srdce.

Kdo sám sebe vpravdě miluje, rád, ochotně a často Pána přijímá. Zároveň také ukazuje lásku ke Kristu a poslušnost k jeho rozkazu.

Když jest někdo pozván na hostinu a rozhodl se zúčastniti se jí, připravuje se na ni. Zvláště dobře připraviti se má, kdo se chce zúčastniti hostiny, nad níž si vyšší vůbec mysliti nedovedeme. Pozve-li nás nějaký pozemský pán na hostinu, může nám snad předložiti vybraná jídla, ale Pán náš, který nás na svou hostinu zve, dává nám sám sebe. Proto naše příprava na svaté přijímání má vždycky býti zvláště dokonalá. Čím lepší příprava, tím více milostí. Svatý Alois chodil týdně k svatému přijímání a vždy se před ním po tři dny připravoval. Podobně činili i někteří jiní svatí.

Ve svaté Hostii jest Kristus jak podle těla, tak i podle duše skutečně přítomen. Přijímá jej sice v prvé řadě naše duše, ale i tělo naše je tohoto zázračného a milostného spojení význačně účastno.

A proto jak podle těla, tak podle duše se musíme na svaté přijímání vždy připraviti.

V čem záleží příprava podle těla? Především v tom, že máme z úcty k nebeskému pokrmu, který přijmouti se chystáme, zůstati od půlnoci lačnými, totiž nepřijímati obyčejného pokrmu ani nápoje. Nebylo by slušno, abychom přijímali napřed pokrm pozemský a potom teprve nebeský. Spíše obrácený postup jest vhodný. Svatý Augustin dí: »Po ustanovení této svátosti zalíbilo se Duchu svatému, by z úcty k tak veliké svátosti vešlo do úst křesťanských dříve Tělo Páně, než vnější, tělesný pokrm.«

Na Veliký pátek 29. března 1331 přišel Karel IV. do Pavie. Na velikonoční neděli však měl být otráven, a to z návodu Azza Viskonta Milánského, čemuž ušel jen tím, že za příčinou přijímání nesnídal a celé dopoledne v kostele prodlel; hofmistr a několik jiných osob z dvořanstva Karlova zemřeli. Našeho »Otce vlasti« tedy zachránilo, že zachoval půst před svatým přijímáním předepsaný.

Předpis tento váže jen zdravé lidi. Nemocných se netýká. Je-li kdo těžce nemocen a přijímá-li svátosti umírajících, může přijímati Tělo Páně, byť třeba právě předtím přijímal lék nebo snad i nějakou potravu nebo nápoj. Ovšem se radí, aby i nemocní, pokud je to možno, dávali se raději zaopatřovati ráno po mši svaté.

Abychom naznačili úctu, s kterou chceme nebeského hosta přivítati, bereme si k svatému přijímání slušné šaty. Není třeba nových, ale přece jen vzíti máme čisté a vkusné. Ovšem se máme vystříhati veškeré marnivosti. Zvláště ženy se mají chrániti výstředností. Žena, která by přiklekla k oltáři s přílišným výstřihem, ukazovala by málo lásky k Pánu Ježíši a mohla by býti příčinou těžkého pohoršení.

Večer před svatým přijímáním nechoď do zábav a společností, zůstaň doma, pomodli se růženec neb alespoň jeho desátek a jdi včas spat. K velikému úkonu nutno sebrat a posílit mysl.

Máme jíti vždy jen s čistým úmyslem ke stolu Páně. »Z lásky musí se přijímati ten, jenž se nám z lásky daroval.« (Sv. František Saleský.) Kdo by snad šel jen proto, aby si u svých představených udělal »dobré oko«, ať raději zůstane doma.

Nežli Pán Ježíš své tělo podával apoštolům, napřed jim umyl nohy. Obřadem tím chtěl naznačiti, že mají býti čisti. Až dosud si přeje, abychom ho jen do čistého srdce přijímali.

Jenom s čistým srdcem smíme přistoupiti ke stolu Páně. Proto předem musíme se do svého nitra zadívati, vše prohlédnouti, a kde jaká špína, pavučina a prach, odstraniti. Srdce znečištěné obmývá se slzami lítosti. »Každý pozoruj své svědomí a nalezne-li se obtížen hříchem, usiluj nejprve očistiti své svědomí a pak teprve přistup k sv. přijímání.« (Sv. Augustin.) Čím čistší duše, tím upřímnější její s Kristem spojení. Čím podobnější jest Kristu, tím jest Jeho přátelství s ní užší.

Běda však jí, kdyby se odvážila přijmouti Nejsvětějšího do srdce špinavého! Běda, kdyby šla k

hostině bez roucha posvěcující milosti! Dopustila by se hříchu, o němž učí svatý Tomáš Akvinský, že jest hříchem největším, protože je to hřích proti Nejsvětějšímu ze všech svatých, a jejž zoveme svatokrádeží.

Když vjížděl Kristus Pán na oslátku slavnostně do Jerusalema, prostírali mu na cestu roucha a vystlali mu cestu ratolestmi a kvítím.

Podobně uvítati máme Krista, když k nám přichází ve svatém přijímání — máme vyzdobiti srdce své, jak jen nejlépe dovedeme. Máme je vykrášliti libovonnými květy ctností a nábožnosti. Ať spatří Pán, že v něm šlehají city zanícení a svaté touhy.

Připravuj se modlitbou! Svatý Alfons radí, abychom se před svatým přijímáním aspoň půl hodiny modlili. Modli se z modlitebních knížek. Vyhledej si v nich modlitby před svatým přijímáním a s nábožností se je pomodli!

Kdyby ostatní v kostele zpívali, nezpívej! I kdyby se ti chtělo do zpěvu, zapři se, přines tu oběť, a soustřeďuj jen mysl svou v oddané modlitbě! Nerozptyluj se! Mysli na Hosta, kterého čekáš, srovnávej si v mysli, jak ho uvítáš, co mu řekneš, o co ho poprosíš . . .

Zvláště neopomeň vzbuditi tři božské ctnosti! »V dokonalosti víry, naděje a lásky přijmi Toho, jenž jest počátek, příčina a konec tvého věření, doufání a milování.« (Sv. František Saleský.)

Ujisti Pána, že pevně v Něho věříš. Rci mu: Pane, očima svýma sice Tě nevidím, ale pevně věřím, žes přítomen zde s tělem i duší, s Božstvím i člověčenstvím. Vím, kdo chce vstoupiti do stánku srdce mého a učiniti je Svatostánkem . . .

Doufám, že slast, jíž okusiti mi dovolíš, bude předzvěstí těch radostí, které jsi svým věrným připravil. Nejsem-li jí hoden, doufám, že sám mne hodným učiníš.

Miluji Tě nade všecko, obdivuji se veliké lásce Tvé a prosím Tě, abys ohněm jejím srdce mé chladné rozehřál. Když jsi se mne z lásky ujal, zachovej mi přízeň svou až do konce.

Nesmíme také nikdy opominouti před svatým přijímáním vzbuditi ctnost pokory. Chceme-li se napíti z pramene, skláníme se — chceme-li míti ze svatého přijímání zisk, pokořme se!

Hle, tam v Kafarnaum chce Kristus vejíti do setníkova domu, aby uzdravil nemocného služebníka! Ale setník kleká před ním a se slzami v očích volá: »Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem, a uzdraven bude služebník můj.« (Mat. 8, 8.)

Maršálek Turenne klečel v kostele mezi věřícími a připravoval se na svaté přijímání, Když po přijímání kněžském věřící povstávali, aby šli k oltáři přijímat Tělo Páně, povstal maršálek také a pokorně se blížil k oltáři. Jeho sluha šel napřed — nevěděl, že pán jeho jde za ním. Když byl od kohosi upozorněn, zastavil se a chtěl dáti svému pánu přednost. Turenne byl však do pobožnosti tak zabrán, že ani nepozoroval, co sluha chce. Proto sluha k němu přistoupil a šeptal mu: »Prosím, milostpane, račte jíti přede mnou k svatému přijímání.« Ale maršálek mu odpověděl: »Milý příteli, milostpán zůstal přede dveřmi, zde je pouze jeden pán, totiž ten, kterého oba chceme přijmouti, a proto jdi jen napřed, neboť před Bohem jsme si všichni rovni.«

Uznej svou slabost a potlač svou domýšlivost! Ve svatém přijímání snižuje se Bůh, aby povýšil člověka. Představ si jen, co to znamená, přijímati Boha! »S nejhlubší pokorou jdi ke stolu Páně přijmouti ten nebeský pokrm k nesmrtelnosti milé duše své,« napomíná svatý František Saleský. Abys i zevnějškem pokoru svou označil, poklekni, skloň se, bij se v prsa svá a volej s oním setníkem z Kafarnaum: »Pane, nejsem hoden!«

Vzbuď také vroucí touhu po Pánu Ježíši! Koho milujeme, po tom i toužíme. Vyjdi svému Spasiteli na půl cesty naproti, s druhé strany přijde ti do půl cesty už sám ... Po Tobě, můj Ježíši, touží a omdlévá duše má; přijď, nakrm, udrav a zachovej ji k životu věčnému!

Svatá Gertruda ustavičně ve dne i v noci myslila na Nejsvětější Svátost a ní se obírala. Povždy po ní toužila, a touto záslužnou touhou byla s Pánem Ježíšem stále spojena. Život její pojmenovati bychom mohli ustavičným svatým přijímáním.

Svaté přijímání udělovati se může buďto v kostele nebo mimo kostel. Uděluje se při mši svaté nebo kromě ní. Někdy »podává« kněz přede mší svatou. někdy po ní, ale nejobvyklejší a nejvhodnější jest způsob podávati mezi mší svatou, a to po přijímání kněžském. Tento způsob jest skoro pravidlem.

Půjdeš také? Viz tedy! Kněz už sám přijmul, a nyní otevírá svatostánek, aby vyňal z něho ciboř s posvěcenými hostiemi a podělil ty, kteří přikleknou. Ministranti dávají znamení zvonky a říkají »Konfiteor« neboli obecnou zpověď! Vzbuď ještě jednou nyní upřímnou l í t o s t nad svými hříchy!

Když doříkali, kněz snímá víčko s ciboře, pokleká, obrací se k lidu a prosí Boha, aby se slitoval nad těmi, kteří přijímati se chystají, a jim hříchy odpustil. Žehnaje v podobě kříže udílí jim ještě obecné rozhřešení. Potom bere jednu svatou Hostii, ukazuje ji lidem a říká: »Ejhle, Beránek Boží, který snímá hříchy světa.« Hned potom říká třikráte: »Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem a uzdravena bude duše má!« Ministranti třikráte zvoní, a věřící klečíce třikráte se bijí v prsa. Než se skloní, mají se napřed na svatou Hostii s úctou a se zbožným zanícením podívati.

Věřící přiklekají k svatému přijímání buďto až k oltáři nebo ke mřížce, jež dělí chrámovou loď od kněžiště. U mřížky bývá také v některých kostelích zavěšeno bílé plátno, jež si věřící při svatém přijímání pod ústy přidržují, a to za tím účelem, kdyby snad náhodou svatá Hostie při podávání upadla, aby nespadla na podlahu, nýbrž zachytila se na plátně. Místo plátna přidržují si často věřící pod ústy rozevřené modlitební knížky.

Když se kněz blíží, zdvihni slušně hlavu, otevři mírně ústa, polož jazyk na dolejší ret, aby kněz naň

zcela dobře mohl položiti svatou Hostii. Potom se pokloň Pánu Ježíši, ustup na své místo a dej se se svým Spasitelem do přátelského rozhovoru...

Tam v lavici sedí žena a pláče. Co se jí stalo? Proč pláče? Vidí, že řada mladých hochů z Orla jde k svatému přijímání, a její syn už ani do kostela choditi nechce. Vzpomněla si nyní na něho a dala se do pláče. Bůh ji potěš!

Každé nové hodné svaté přijímání přibližuje nás k našemu spasení.

Přijímej tedy často, a vždy se na svaté přijímání dobře připravuj!

37. Podvod.

(Neděle 2. po Duchu svatém.)

Co jest podvod? Podívej se kamkoliv vedle sebe, za sebe a před sebe, a jistě se ti nějaký případ podvodu namane. Nahlédni do kteréhokoliv čísla jakýchkoliv novin, a byl by to zrovna div, kdyby tam nějaký podvodný kousek nebyl popsán. Obyčejně jich tam bývá několik najednou.

Vynalézavost lidská v této věci jest nevyčerpatelná. Kdybychom popsati chtěli všechny druhy podvodů, jakých se už buď lidé dopustili, nebo jakých jsou schopni, nestačila by ani celá kniha, ba ani ne celá knihovna.

Aby nám podstata a zároveň ošklivost podvodu tím spíše vysvitla, uveďme si několik příkladů.

Občan Síbrt namaloval si přesný obraz naší padesátikoruny a dal si natisknouti větší množství padělaných peněz. Učinil to, k čemu má právo jediné stát. Dopustil se těžkého podvodu.

K obchodníkovi ve městě přišla žena s papírovým dolarem, který jí dcera z Ameriky ve psaní poslala. Kupec jej odkoupil, ale dal jí za něj jenom 25 korun, kdežto sám dostal v bankovním úřadě 33 koruny. Využil neznalosti stařenčiny a podvedl ji.

Kdo cestuje v cizích zemích, musí býti velmi opatrný — zvláště v Turecku a v Italii — aby při placení sklepník v hostinci nedal mu nazpět buď méně, nebo peníze bezcenné.

Když vyšly naše nové desetihaléře, leskly se jako ze zlata, a toho zneužil kterýsi podvodník na Podkarpatské Rusi, kdež je nevědomému lidu prodával za dukáty.

Jeden farář vypravoval: Když r. 1924 byly vzaty z oběhu staré rakouské desetihaléře a prohlášeny byly za neplatné, sešly se mi všechny desetihaléře, jež moji osadníci do stanovené lhůty udati nebo vyměniti zapomněli, o následujících velikonočních svátcích v kasičce u Božího hrobu. Moji drazí osadníci všichni je dali »na světlo«. Ve farní kanceláři je dosud chovám na památku.

Jeden podomní obchodník barevná broušená sklíčka zasazená v prstýnkách prodával za drahokamy a talmové zlato prodával za pravé.

Jeden hráč vyhrával, poněvadž poznával karty v rukou druhých hráčů podle značek, které si na jejich hřbetu udělal.

Někteří lidé prodávají-li, šidí kupce na míře nebo váze. Místo dobré míry a spravedlivé váhy dávají míru špatnou a váhu nedostatečnou.

Mojžíš dal svému lidu předpis: »Váha budiž spravedlivá, správná ať jsou závaží, spravedlivá efa, spravedlivý hin.« (Lv. 19, 36.) A jindy uznal za vhodno důtklivě připomenouti:

»Neměj ve svém sáčku dvojího závaží, většího a menšího, nebudiž také v domě tvém dvojí efa, větší a menší. Měj závaží celé a pravé, efu celou a pravou, bys dlouho živ byl v zemi, kterou ti dá Hospodin, Bůh tvůj. Neboť Hospodin, Bůh tvůj, má v ošklivosti toho, který takové věci činí, a má odpor k jakékoli nespravedlnosti.« (Dt. 25, 13—16.)

Kéž by židé tohoto starozákonního rozkazu dbali! Bohužel někteří z nich se spíše řídí talmudem, který učí, že je dovoleno jinověrce klamati, ale tak, aby klam nevyšel na jevo. A bolno nám, vidíme-li,

že podvodnictví i mezi křesťany velmi se ujalo a rozmohlo.

Řezník vypravoval svému kolegovi: Koupil jsem ve dvoře krávu. Zdála se pěkná, ale dala masa jen 45%, ačkoliv byla dobře odvážená — dal jsem šafáři padesátikorunu.

Podvodu se dopouští, kdo do mléka vodu leje, umělé víno za přírodní vydává a prodává, mouku barví, do ní přísady míchá, obyčejné pivo za plzeňské prodává a p.

Chalupník Chytráček vedl jalovou krávu do trhu, a aby ji lépe zpeněžil, vzal od druhé krávy tele a vedl je s ní. Prý je to tele její. A jaká je to užitečná kráva!

Jednou koupil starou krávu, doma ji oškrabal rohy, zahladil vroubky, takže vyhlížela mnohem mladší. Kupec, který ji koupil, žaloval jej pro podvod. Ale advokát, kterého si chalupník vzal, měl u soudu dlouhou řeč, v níž dokazoval, že každé zušlechťování dobytka je dovoleno. Soudce pak na toto stanovisko přistoupil a vynesl rozsudek osvobozující.

Že skoro každá koza, která se kdy prodávala, byla pravidelně »na druhých kůzlatech« je přece také všeobecně známo.

A co se děje na koňských trzích, o tom raději vůbec pomlčme.

Jeden občan v menším městě prodával hostinec. Hosté jakoby se spikli — přestali jej vůbec navštěvovati. Co tedy s hostincem? Hostinec bez hostů, vkladní knížka bez vkladu. Prodá se tedy. Na malý insert v novinách se přihlásilo písemně několik kupců. A s jedním vešel v písemný styk. Umluvil s ním, že v neděli odpoledne přijede vše shlédnout. A ku podivu: V neděli odpoledne u čtyř stolů seděli hosté, popíjeli a hráli v karty. Kupec přijel, a když viděl tolik hostů, potěšil se a hostinec koupil. Teprve později se dověděl, že byli na to odpoledne zjednáni a že pili zdarma a že karty hráli a do »pinky« dávali jen tak »na oko«.

Někteří lidé dopouštějí se podvodu tím, že za práci svou vyžadují nepřiměřeně vysoké odměny, nebo vykonají za smluvený plat práce málo, nebo ji konají ledabyle a špatně. Někdo padělá peníze, jiný padělá práci. Práce cení se jako zboží, tím je cennější, čím vyžaduje delší doby, čím větší námahy, zodpovědnosti, zručnosti, předběžné přípravy a p. Ani dělník, ani rolník, ani řemeslník, ani advokát, ani notář, ani lékař nemá požadovati odměny přemrštěné. »Nic více nevybírejte, než co vám jest ustanoveno.« (Luk. 3, 12.) Spravedlivou odměnu žádati má právo každý!

Podvodu se dopouštějí »pašeráci«, kteří přenášejí zboží přes hranice jednotlivých států, aby unikli celním poplatkům a získali na zboží rozdíl, o který se v sousedním státě dráže prodává.

Podvodu by se dopustil, kdo by padělal cizí poslední vůli, aby z toho měl zisk, kdo by padělal kvitanci, dlužní úpis, směnku, vysvědčení, nebo jakékoliv jiné důležité listiny. Stal se případ, že dlužník svůj dlužní úpis svému věřiteli ukradl a dluh svůj zapřel, ano, dokonce jeden dlužník dům svého věřitele zapálil, aby shořela i jeho směnka.

Jiný sám si zapálil a požadoval od pojišťovny náhradu i za zboží, které včas odnesl a ukryl.

Jiný sbíral »na oheň« u soucitných lidí, ač vůbec nevyhořel.

Že někteří přiorávají meze, posunují mezníky, dcerám větší věna slibují než dáti chtějí, uměle v »konkurs« upadají, podplácejí odhadce, kteří po krupobití škody vyšetřit přicházejí, že si dovedou uměle škodu udělati nebo zveličiti a potom z toho těžiti, je známo.

Před lety stal se ve vesnici V. tento případ: Chudý chalupník měl na vychování »pražátko«. Dostával na ně nějaký obnos měsíčně. O peníze bylo velmi zle. Ale pražátko se jednou roznemohlo a zemřelo. O dítě by konečně nebylo, ale jednalo se o ten měsíční příspěvek. A tu se chalupník poradil se svou manželkou na tomto plánu: Oznámí lékaři, že zemřelo jejich vlastní dítě, jež bylo právě tak staré, jako pra-

žátko. A v rozhodnutí svém také setrvali. Na své vlastní dítě brali dále podporu, a když mu bylo šest let, ohlásili nalezinci, že si je dále ponechají.

Začátkem r. 1767 byli jesuité v koleji Madridské právě u večeře, když tu jakýsi slušně oděný cizinec vstoupil a přál si mluviti s rektorem. Vydávaje se za občana ze Sevilly, odevzdal mu balíček spisů, řka, že je posílá rektor koleje ze Sevilly se žádostí, aby rektor Madridský vše přečetl a svoje poznámky přičinil, on že za několik dní zase pro spisy si přijde a je rektoru do Sevilly donese.

Sotva však cizinec odešel, přišli komisaři s rozkazem královským a všecky listiny — i ony cizí — zapečetili. V balíčku tom byly podvržené listiny, jež nepřátelé řádu sami sepsali, aby jich ku zničení jesuitů použíti mohli.

A již dne 2. dubna r. 1767 vyšel dekret královský o vypuzení řádu ze všech španělských zemí »z příčin důležitých«, jichž se ovšem už nikdo nikdy nedověděl.

Když se r. 1921 projednávala u soudu žádost jednoho nájemce, který měl od fary patnáct let pole najmuto a chtěl je dostati do vlastnictví, přivedl si dotyčný muž dva svědky, kteří mu dosvědčili, že už to pole užívá osmnáct let, a pole mu připadlo.

Podobných příkladů mohli bychom uváděti snad do nekonečna. Ale spokojme se zatím s těmito.

A umiňme si, že nepřipustíme, aby nás někdo někdy také do řady podvodníků umístil. Chraňme se podvodu!

Jest h a n e b n ý. Je to čin velmi ošklivý. Podvodník a zloděj jsou vlastní bratři.

Jest n e č e s t n ý. Kdo jen trochu se má rád, své cti dbá a si ji hájí, se ho jistě nedopustí.

Jest příčinou d u š e v n í h o n e k l i d u. Kdo se ho dopouští, myslí na svůj zlý čin a má nepokojné svědomí. Raději málo s klidným svědomím, nežli mnoho s výčitkami.

Podvod pravidelně v y j d e n a j e v o. Nic není tak skrytého, aby nebylo zjeveno. Mnohý by se po-

tom raději studem do země propadl, ale už jest pozdě.

Jest hříšný. Sedmé přikázání Boží jej zakazuje. Svatý Augustin dí: »Výdělek v kapse, a škoda na svědomí.« Proto Kristus varoval: »Co prospěje člověku, byť celý svět získal, na duši však škodu trpěl?« (Mat. 16, 26.)

Dochází trestu. R. 1924 ministerstvo národní obrany zavedlo vyšetřování proti úředníkům, kteří špatný benzin platili za dobrý, a přísně je potrestalo.

Asi patnáctiletý synáček potulného brusiče přišel do statku, ukázal rolníkovi břitvu a tajemně mu šeptal: »Kupte si ji! Dám vám ji lacino. Vzal jsem ji tatínkovi.« A sedlák koupil. Podobně odkoupili ještě asi v šesti jiných statcích. Teprve později se přesvědčili, že koupili bezcenný brak. Podvod se mstí sám na sobě.

Podvod potrestán bude i na věčnosti. Jakou měrou kdo měří, takovou mu bude odměřeno.

38. Pomluva.

(Neděle 3. po Duchu svatém.)

Král Midas měl velice dlouhé uši. Nikdo o tom nevěděl, protože to král úzkostlivě tajil. Jen jednomu služebníku, totiž tomu, který krále stříhal a holil, byla tato tělesná vada králova známa. Tomu však král pod trestem smrti zakázal o tom se někomu zmíniti. Toto tajemství služebníka tlačilo a mučilo ve dne v noci. Někomu se s ním svěřiti a tak si ulehčiti nesměl, neboť život byl mu milejší. Co tedy učinil? Šel k rybníku, vyhrabal na jeho břehu jamku, do ní tajemství vypověděl a zahrabal. Bylo mu lehčeji.

Kdyby se lidé vypovídali vždy jen do nějaké jamky u rybníka, bylo by blaze na světě.

Ale bohužel mnozí povídají lidem a o lidech, mnoho toho často napovídají, a z toho všeho jen málo jest pravdy nebo nic. Vymýšlejí si chyby o jiných a

vypravují je, nebo z nepatrných poklesků nadělají zločinů — z komára udělají velblouda. Vypravují o poklescích, kterých se nikdo nedopustil, a co bylo malé, vzrostlo v jejich obrazotvornosti na něco velikého. Kde dobrý člověk nevidí nic závadného, vynajdou něco zlého, a na maličkost, nad níž by šlechetný člověk oko zamhouřil a ani by o ní nemluvil, otevrou ze široka oči obě a snad by si ještě nějaké třetí přijednali, kdyby možno bylo, jen aby viděli ještě více...

Na jedné farnosti bylo svaté biřmování. Poněvadž byl kostel malý a biřmovanců mnoho, oznámil biskupský ceremonář, že se bude svátost biřmování udíleti na trávníku vedle kostela. Zde se tedy biřmovanci řadili. I biskupův komorník ukazoval, jak si mají stoupnouti — biřmovanci do řady a za nimi kmotři. A když nemohl docíliti rovné řady, pravil: »To je řada, jako když pes běží.« Kteří to slyšeli, usmáli se tomu a snažili se, aby přímé řady docílili. Ale vzadu kdosi cosi zaslechl o psu. A výrok letěl dál a stále v horším podání, až doletěl do hospody a tam už zněl takto: »Biskup jim tam řekl, že jsou psi.« A hned bylo veliké rozhořčení a pobouření proti panu biskupovi. Štěstí, že brzy odpoledne odejel na jinou farnost. Ovšem neměl ani tušení, jaké hromobití svezlo se za jeho zády.

Proč lidé pomlouvají? Jeden pomlouvá ze zlomyslnosti, vymýšlí si chyby o jiném, aby mu uškodil, má škodolibou radost, když se mu dílo jeho daří, jiný pomlouvá z lakoty nebo ze sobectví, neboť často ze škody jiných má prospěch, a opět jiný ze závisti, neboť ho píchá do očí cizí obliba nebo zisk.

Když jeden služebník pozoroval, že jeho pán si jeho spoluslužebníka zvláště oblíbil, vymyslil si na něho něco zlého a u pána ho pomluvil. Philaletes pravil, že »závist jest matkou nepokoje, nesmiřitelnosti, pomluvy, na cti utrhání«.

Někteří pomlouvají osoby, jež jejich nekalým plánům v cestě stojí, chtějíce se jich zbaviti, jiní z

touhy po pomstě, a opět jiní z nerozvážnosti, ano z hlouposti, mluvíce, co jim slina na jazyk přinese.

Mnozí chtějí býti zajímavými, chtějí baviti, vzbuditi ve společnosti zdání, že mnoho vědí, a proto vymýšlejí si věci zcela nové, ať hezké či nehezké, raději ovšem historky skandální, aby jiné oslnili. A ještě mnohdy mají drzost, že takovou pomluvu nazývají »žertem«, anebo takové řeči jmenují »zábavou«.

Někdy také slyšíme je mluviti takto: »Pan N. N. je jinak hodný člověk, ale to se mi na něm tak trochu nelíbí, že...« Předchází chvála, aby hana tím spíše vynikla a tím hlouběji zranila. Taková úlisná pomluva bývá nejhorší.

Někdy je pomluvou významné mlčení, pokrčení rameny, kyselý úsměv, sešpulení úst nebo nějaký jiný výmluvný posuněk.

Někteří pomlouvají ústy, jiní používají pera, posílajíce dopisy — obyčejně nepodepsané nebo anonymní — aby jiné pošpinili.

Pomluva jest velice rozšířena. Snad nikdo jí neujde. »Buď čistý jako led a bílý jako sníh, pomluvě neujdeš« (Shakespeare).

Pomluvo, ty pomluvo,
pichlavé máš listí,
žádný srp tě ani kosa
s pole nevyčistí. (Čelakovský.)

Pomlouvá se mezi prostými i učenými, pomlouvají mladí i staří, mužové i ženy, pomlouvá se doma, ve společnosti, v hostincích, kavárnách, vinárnách, všade, kde se lidé scházejí. Běda tomu, kdo se takovým tetkám dostane pod ostří jejich jazyků! Proklepají ho lépe než doktor, který chce léčiti nemocného.

Pomlouvá se jazykem i perem, lidé po sobě házejí blátem pomluv a tiskařskou černí novinářskou.

Pomluvami bývají pronásledováni nejen jednotlivci, ale i spolky a společnosti.

Když r. 1924 kolem Trhových Svinů zakládány byly zločinnou rukou ohně, a pachatel byl posléze vy-

pátrán, pustily t. zv. »pokrokářské« noviny do světa kachnu, že zločinec Karel Dušek byl členem Orla, ano dokonce jeho cvičitelem. Zatím dotyčný nikdy členem Orla nebyl. Pomluva ta měla za účel orelské spolky zostuditi.

R. 1924 vyšel v anglických novinách »Times« článek, jenž nepříznivě posuzoval finanční hospodářství našeho státu. Pomluva tato velmi nám uškodila, neboť ztížila jednání našich zástupců o cizozemskou státní půjčku. Jako se pomlouvají jednotlivci, tak se pomlouvají i celí národové.

A jakých pomluv už zakusila církev naše! Už za prvních dob jejích pomlouvali pohané křesťany, že jedí děti, Nero je pomluvil, že zapálili Řím, bludaři a odpadlíci církev pomluvami přímo zasypávali, evangelíci pomlouvají katolíky, že se klanějí obrazům a sochám, že pohrdají biblí, a až dosud pomlouvají církev naši, že svým věřícím zakazuje čísti Písmo svaté a p. Pomlouvají papeže, biskupy a kněze, aby je u věřících zostudili a v nevážnost uvedli. Některé naše časopisy, jakmile začnou psáti o církvi a jejím zřízení, zuří jako nepříčetné. Spravedlivě o ní vůbec psáti nedovedou a také o to ani se nepokoušejí.

Pomluvy se máme chrániti. Co nás má od ní odstrašovati?

Především proto se jí máme střežiti, že jest nečestná. Čestný člověk si takovou ošklivou věcí svůj štít nepošpiní.

Potom se jí máme chrániti, poněvadž jest hříšná. Osmé Boží přikázání ji zakazuje. Tím větším jest hříchem, čím horšího druhu pomluva jest, čím dokonalejší, ctnostnější, vznešenější nebo zodpovědnější jest osoba pomluvená, a čím větší množství lidí ji slyší.

Každý hřích Bůh trestá a jistě potrestá i pomluvu. Svatý Jan Zlatoústý napsal: »Kdo úsmrcuje, kdo bratra svého nenávidí, kdo ho pomlouvá, všichni rovného trestu jsou hodni.«

Svatý Bernard dí: »Pomluva je trojhranný meč, který jediným bodnutím způsobuje tři rány: zraňuje

pomlouvače hříchem, kterého se dopouští, pomlouvaného, protože mu loupí dobré jméno, a posluchače, protože se každý prohřešuje, kdo pomluvu a klevety rád poslouchá.«

Pomlouvač sám si škodí. Vychrlená špína i jej potřísní. Chorvatské přísloví dí: »Co datel kluje, na prsa mu padá.« Pomlouvače nikdo nemá rád. Jest všude neoblíben, a každý se mu raději vyhne. Nikdo s ním nechce obcovati, obchodovati, nikdo mu upřímně neporadí a v nouzi nepomůže. Jako si škodí včela, která žahadlem bodá, tak si škodí každý, kdo bodá jazykem.

Pomlouvač ruší pokoj a proto je zvláštním škůdcem společnosti lidské. Řecký básník Theokrit, byv otázán, která zvířata pokládá za nejukrutnější, odpověděl: »V lesích a na horách jsou to lvi a medvědi, ve vesnicích a městech lichváři a pomlouvači.« Proto se nedivme, že se společnost lidská pomlouvačů ráda zbavovala. Císař Domicián na př. pomlouvače vypuzoval do vyhnanství, říkaje: »Pomlouvače a utrhače, netresceš-li ho, povzbuzuješ k další pomluvě a na cti utrhání.«

Pomluvou škodíme svému bližnímu. Navlékáme mu kabát, jakého si nezaslouží.

Pomlouvač hřeší proti křesťanské lásce, která velí každému činiti jen dobré. Místo dobrého činí zlé. Pomluva je zřejmý důkaz a projev nelásky. Je to rána, která velice bolí.

»Rána bičem působí modřinu,
ale rána jazykem drtí kosti.«

(Sir. 28, 21.)

Z pomluv už mnozí se rozplakali, spáti nemohli, rozčililі se, nervově onemocněli, ano i zoufali si.

Pomlouvač hřeší i proti spravedlnosti. V jedné kanceláři chtěli přijmouti nového účetního. Pan ředitel se napřed o něm informoval. Ale nešťastnou náhodou informátor byl osobním nepřítelem ža-

datelovým, a podle toho i informace dopadly — žadatel byl odmítnut.

Pomlouvač okrádá bližního svého o majetek nadmíru cenný — o dobré jméno. Dobré jméno cennější než peníze. Dobrého jména potřebujeme; ve styku s lidmi se bez něho obejíti nemůžeme. Zvláště osoby, které jiné vedou a vychovávají, jako na př. učitel nebo kněz, má-li jejich působení setkati se se zdarem, potřebují ho velmi nutně. Nám by sice stačilo dobré svědomí, ale pro společnost potřebujeme i dobrého jména. Jeden muž říkal: Raději ve cti zemříti, než v hanbě žíti. A tento drahocenný duševní majetek se pomluvou ničí. Každý má nárok, aby mu tento vznešený statek byl ponechán, ale pomlouvač nešetrnou rukou naň sáhá.

Okrádati zákeřně nepřítomného o jeho čest jest velmi nespravedlivé a hanebné. Polské přísloví praví, že pomlouvati nepřítomného je tolik, jako bíti mrtvého. Pomlouvač vrhá se zákeřně na toho, jenž se brániti nemůže.

Do representačního domu v Praze, neboli jak zkráceně říkali do »repré«, chodila v neděli, v úterý a ve čtvrtek odpoledne společnost asi patnácti pražských paniček; seděly kolem jednoho stolu a bavily se. Skoro vždycky některá chyběla, neboť pro rodinné záležitosti nebylo možno vždy všem přijíti. »O čem si stále povídáte?« ptal se jich jednou jeden pán. »»Vždycky o té, která tu není««, odpověděla jedna z přítomných.

Pomlouvati jiného nikdy nemáme. Ale nemáme také pomluv jiných se zálibou p o s l o u c h a t i. Nemáme míti zalíbení v řečech pomluvačných. Kdyby nebylo posluchačů, nebylo by pomluvačů. Svatý Bernard dí, že nebývá menším hříchem pomluvu poslouchati, než se jí dopouštěti. Svatý Řehoř napsal: »Šťasten, kdo je proti této neřesti tak ozbrojen, že si nikdo v jeho přítomnosti pomlouvati netroufá. Proto je tato neřest tak častá, proto plane tento hřích u mnohých vysokým plamenem, že jej skoro všichni rádi poslouchají«

Pomluvy nemáme trpěti a nesmíme ji schvalovati. Zastati se pomlouvaného je zvláště záslužný druh almužny.

Kdo je vinen nebo spoluvinen pomluvou, jest vázán k náhradě, jestliže nějak jí svému bližnímu ublížil. Jest povinen ji odvolati a učiněnou škodu nahraditi. Svatý František Saleský dí: »Když odcizíš někomu nějakou věc, musíš ji navrátiti, chceš-li obdržeti odpuštění. Právě tak musíš napraviti dobrou pověst tomu, koho jsi o ni připravil, chceš-li odpuštění dojíti.«

Následky pomluvy se obyčejně těžko napravují. Představme si: Vítr zvíří prach na cestě, zdvihne a rozmetá na všechny strany. Těžkou práci by měl, kdo by chtěl všechen prach zase sebrati a zpět na cestu donésti. Jako vítr roznese prach, tak pomluva letí od úst k ústům a šíří se do všech úhlů světa. Těžko jíti od osoby k osobě a všude vysvětlovati neb odvolávati. Proto svatý Jan Kentský napsal si nade dveře svého bytu: »Varuj se někoho uraziti, neb nemilo jest odprošovati. Varuj se pomluvy, neb těžko jest odvolávati.«

39. Vytrvalost.

(Neděle 4. po Duchu svatém.)

Ačkoliv apoštolové po celou noc lovili a nic neulovili, přece jen ještě na Kristovo vyzvání znova zajeli na hlubinu a spustili sítě do vody. A hle, nyní zahrnuli takové množství ryb, že se jim síť pod jejich tíží až trhala.

Každý, kdo se prvním nezdarem nedá odstrašiti, dodělává se úspěchu.

Nezdaří-li se práce hned, začni znova, vytrvej, a koruna úspěchu tě nemine.

Vytrvalé úsilí zmohlo už mnohou věc, která se zdála na první pohled nemožnou.

Vytrvalost jest částka všemohoucnosti. Skládáli se všemohoucnost z různých součástek, jest vytr-

valost součástkou nejpřednější a nejdůležitější. Vytrvalému možny jsou i věci zdánlivě nemožné. Kdo vytrvale pracuje, všeho se dopracuje. Vytrvalou prací a šetrností chudí bohatnou, prostí a neumělí stávají se učenými, slabí vytrvalým cvikem sílí, nabývají dovednosti, zručnosti, vůli i paměť vypěstují; zkrátka nic není na světě, čeho by vytrvalost nezmohla. Blahobyt, učenost, společenské postavení, ano i duševní dokonalost jest odměnou vytrvalé snahy.

Veliké věci byly vykonány buď náhodou, nebo silou, nebo vytrvalostí. Spoléhati se na náhodu jest velmi nejisto, síla brzy vypoví službu, ale vytrvalost nezklame nikdy. Je to cesta k cíli, nejjistější a nejbezpečnější. V životě se dochází úspěchů pravidelně jen vytrvalostí.

Ve staré čítance byla poučná bajka. Měla nadpis »Červ a skopec«. Vsadili se spolu, který z nich dříve dostane se na druhou stranu vrat. Silný skopec se rozběhl, udeřil hlavou do vrat, chtěje je proraziti, ale urazil si rohy a stal se bezmocným, kdežto červ vrtal a vrtal, až se dovrtal druhé strany. Silný prohrál, ale vytrvalý zvítězil.

Vytrvalost je dvojnásobná síla a dvojnásobné nadání. Je to klíč ke všem pokladům.

Dvě cesty vedou k cíli — u rozhodných síla, u slabých vytrvalost.

Nepoddám se, neklesnu na mysli a vytrvám, ať to stojí námahu jakoukoliv...

Přírodopisec Audubon (vyslov: Ódebn) ztrávil dvě leta s puškou na rameni a s náčrtkovou knihou v pralesích amerických zobrazováním vzácného ptactva. Kdysi chtěje někam odejeti, uschoval své kresby pečlivě do skříně a bezpečně je uzavřel. Vrátiv se, otevřel skříň a nalezl v ní hnízdo krys, a všecky jeho kresby byly rozhlodány a zničeny. Bylo to hrozné překvapení, ale Audubon nelenil, uchopil pušku a knihu náčrtkovou a odebral se nazpět do pralesa a zhotovil nové obrázky, které byly dokonalejší než první.

Jisté pravidlo života, které nezklame, jest: Začni a vytrvej!

Latinské přísloví dí, že kapka prorazí kámen ne silou, nýbrž tím, že často kape.

U dveří seděla kočka. Nevěděla, že páni nejsou doma. Seděla a několik hodin trpělivě čekala, až přišli a otevřeli. Přece se dočkala. Kdo počká, všeho se dočká!

Když vše opustí, není vše ztraceno, jestliže neopustila nás také vytrvalost. Je to pevný podklad a záruka lepší budoucnosti. Jen z ní může šťastná budoucnost vyrůsti.

Tři králové nevrátili se do svého domova, když se jim v Jerusalemě hvězda ztratila, ale šli dále, až došli cíle — neklesej na mysli, jestliže ti tvá hvězda zapadla, jdi dále, však se brzy zase objeví. Ani neúspěch, ani bázeň, ani hana nesmí tě zviklati a odstrašiti.

Nerozhoduje začátek, ale konec. Teprve konec korunuje dílo. Spisovatel Alban Stolz napsal: »Strom, který každé jaro na květ žene, ale po každé nechává květ opadat a nezakládá na ovoce, k ničemu se nehodí, leda aby byl podťat a spálen. A člověk, který si umiňuje neb také začíná lepším být, ale v tom nesetrvá a opět od toho upouští, jest takový ničemný strom.« Nerozhoduje květ, ale ovoce. Co na polovic, nestojí za nic.

Dva vojíni bojují. Jeden se žene do boje, ale uprostřed bitvy se schová, nebo se dá na útěk; druhý bojuje, až se dobojuje vítězství. Který z nich jest vojínem pravým? Začíti a přestati jest málo, třeba začíti a vytrvati. Kdo hned klesá na mysli a vzdává se naděje, není celým člověkem.

V jedné vesnici byl chalupník. Polní práce ho netěšila. Ohlížel se po nějakém lehčím a výnosnějším zaměstnání. I prodal chalupu a najmul si v sousední vesnici hostinec. Ale šeredně se zklamal — neměl hostů. Nevydělal ani tolik, aby uživil sebe a svou rodinu. I pustil hostinec a jal se obchodovati. Ale ani v obchodu mu pšenice nekvetla. Konečně přišel o celý

svůj majetek a na konec musel mnohem více pracovati, než kdysi na své otcovské chalupě.

Někteří řemeslníci stále odbíhají od práce, nemají trpělivosti, promarní den, aniž co udělali, rádi přesedlávají a přeletují k jiným zaměstnáním podobni jsouce motýlu, který přeletuje s květu na květ. Na takové jako ušita jest báseň, kterou napsal B. M. Kulda, a která zní:

Apollo.

Apollo byl bůžek u pohanů.
Básníci mu v posvěceném stanu
mnohou vzácnou oběť nosili,
o pomoc jej vroucně prosili. —
U nás jest to čestné jméno
motýlovi udíleno,
který s kvítka na kvítečko sedá,
ve dne stravu svou a rozkoš hledá.
Ti, co v ničem stání nemají,
motýlům se lehkým rovnají.
Synku! V práci započaté neustaň,
těkavosti škodné vždy se chraň;
dřív věc jednu řádně vykonej,
pak se chutě do druhé zas dej.
Kdo své síly v mnohé strany dělí,
nevyvede žádný skutek celý.

Někteří zase nespokojují se zaměstnáním jedním, nýbrž mají jich několik najednou. Následek toho jest, že žádnému se nevěnují cele a v žádném nevyniknou. O takových dí přísloví: Devatero řemesel, desátá bída.

Gabriele d'Annunzio píše: »Ve starém benátském domě viděl jsem jednoho dne na stěnách čtyřhranného pokoje vymalovány všechny ctnosti. Žádná nebyla korunována, leč jedna.

Víra nebyla korunována.

Milosrdnost nebyla korunována.

Moudrost nebyla korunována.

Ani Mírnost, ani Bdělost, ani Naděje nebyla korunována.

Ale Vytrvalost byla korunována; ale mezi všemi jediná Vytrvalost byla korunována. A líbila se mně ta osamocená převaha.«

Vytrvalost jest korunou všeho dobrého.

Poněvadž jest tak cenná, máme se snažiti osvojiti si ji. Můžeme se jí naučiti jako se naučíme čísti nebo psáti.

Vítejme vše, co nás k ní vede a co nám pomáhá ji získati. Přivítejme s povděkem i nouzi a bídu a nepřízeň, jestliže nás na cestu k ní vedou. Přemáhejme veškeru těkavost a cvičme se stále a nepoddajně postupovati vpřed.

Nejen jednotlivci, ale i celí národové mají si tuto ctnost oblíbiti. Národové žijí podobně jako jednotlivci a mají podobně jako oni i ctnosti a nectnosti. Kdo vychovává jednotlivce, má v něm vypěstovati ctnost vytrvalosti, a kdo vedou a vychovávají národ, jako na př. kněží, učitelé a inteligenti, mají v kostelích, ve školách, ve spolcích a vůbec, kde se jim příležitost naskytne, k vytrvalosti nabádati. Taková práce jest záslužná a vpravdě vlastenecká.

R. 1846 psal Fr. Palacký: »Hřmotem a hlukem ničeho nesvedeme, ale jen tichým, věrným, upřímným a stálým usilováním, které se ani nehodami odvrátiti ani hrůzami odstrašiti nedá! Rozumná mravní vzdělanost musí u našeho národa na vyšší stupeň uvedena býti. Duchovenstvo venkovské, jakožto přední sloup národnosti naší, učitelé a úředníci, kteří ještě národu svému věrni zůstávají, ti musejí vlastenecký smysl svůj tím dokazovati, když lidu našemu budou poskytovati a množiti především záživnou potravu duchovní a mravní, aby lid sám napotom jedovaté nákazy se uvaroval.«

Vedle vytrvalosti, které je v tomto pozemském životě potřeba, jest ještě jiný druh vytrvalosti, totiž ona, kterou bychom mohli nazvati vytrvalostí »nebeskou«, a to proto, poněvadž nám dopomáhá nebe dosáhnouti. Jest to ctnost, kterou mravouka nikde

neuvádí, v řadě ctností ji nejmenuje, a přece bez ní nemožno býti mravně dokonalým. Vytrvalost v tomto smyslu není vlastně zvláštní ctností, nýbrž základ a doplnění všech ctností. Svatý Bernard dí: »Vytrvalost jest cíl a doplnění ctností, jest obsahem dobra, jest to ona ctnost, bez níž nikdo Boha viděti nemůže.« Bez vytrvalosti vůbec není ctnosti. Co bylo platno Jidášovi, že dobře začal? Správně dí svatý Isidor: »Těm, kdož setrvali, spasení se přislibuje. Těm, kdož obstojí, mzda a odplata se připovídá. Blahoslavení, kteříž zachovávají a činí spravedlnost na každý čas. Neníť blahoslavený, kdož toliko činí dobré věci, ale ten, kdož ustavičně a bez přestání činí. Nebo kdož setrvá až do konce, ten spasen bude.«

Vytrvej ve víře, naději a lásce! Vytrvej až do konce! »Buď věrný až do smrti, a dám ti korunu života.« (Zjev. 2, 10.)

40. Nadávání.

(Neděle 5. po Duchu svatém.)

»Kdo by řekl bratru svému »rácha«, hoden bude velerady, a kdo by řekl »blázne«, hoden bude pekelného ohně.«
(Mat. 5, 22.)

Národové, majíce ke své řeči zvláštní úctu, používali a používají k nadávání rádi slov cizojazyčných. Činí tak proto, aby své řeči nezneuctívali. Také za časů Kristových používalo se u Israelitů nadávky »rácha«, což bylo slovo syrské a znamenalo asi jako naše slovo »ničema« nebo »padouch«. Byla to nadávka těžká. Kdo jí použil, dopustil se tak těžkého provinění, že byl hoden, aby jej velerada soudila. Velerada byl sbor soudců, jenž soudil zločiny. U nás úkol ten zastávají soudy porotní.

Ještě horší nadávkou bylo, nazval-li někdo někoho »bláznem«. U nás v tomto slově tak veliké pohany necítíme, a v obyčejném životě často se lidé,

ovšem zhusta jen žertem, titulují: »Ty blázne!« Ale tehdy slovo »blázen« značilo asi tolik jako »neznaboh«, a považovánu býti za neznaboha pokládal tehdy každý za nejhroznější urážku. Ohlasem tehdejšího smýšlení byla slova žalmistova, že jen »blázen řekl v srdci svém: Není Boha.« Kdo je schopen říci, že není Boha, nemá zdravého rozumu, a člověk bez rozumu nemá už ceny. Proto tehdy ve slově »blázne« spatřovali tak těžkou pohanu. Domnívali se, že věčným ohněm měl by býti potrestán, kdo by se tak těžkého hříchu dopustil.

Kristus nadávky odsoudil. A z jeho rozkazu odsuzuje je i církev. Naše katolická mravouka zakazuje dávati někomu jména potupná a jimi ho zneuctívati.

Po svých rodičích má každý nějaké jméno. Přináší si je s sebou už na svět, a říkáme mu jméno rodné nebo rodinné. Rodným jménem zapisuje se do křestní matriky, vepisuje se mu na jeho křestní list a jest jím potom v celém životě označován. Kromě jména rodného dostává se mu na křtu svatém ještě nějakého jména křestního, totiž jména nějakého svatého, jímž se potom také jmenuje. Jeho jméno, a co jest »při jménu« neboli příjmení, už mu úplně stačí a nepotřebuje, aby mu ještě někdo jako »nádavkem« dával nějaká jiná jména. Kdo kromě jména a příjmení ještě potupná jména dává, nadává. Nadávati jest zlehčovati čest bližního. Místo »nadávati« říkáme někdy také »spílati«. Pojmenování jest sice rozdílné, ale smysl jest stejný.

K vůli lepšímu pochopení rád bych uvedl aspoň nejobvyklejší nadávky, ale prosím laskavého čtenáře, aby mne tentokrát omluvil — bojím se těchto ošklivých věcí se dotýkati, abych se nepošpinil.

K nadávkám používají mnozí se zálibou jmen z říše živočišné. Dopouštějí se tím ovšem činu velmi nehezkého, přirovnávajíce tvora rozumného k tvorům nerozumným. A konečně takový štětináč, který nám dává maso a tuk, nebo paroháč, táhnoucí pluh a konající práci nadmíru záslužnou, vůbec ani nezasluhují, aby jejich jmen se zneužívalo. Každému, co mu patří.

Anebo ten předmět, kterým voda protéká a který jest tedy člověčenstvu tak potřebný, jistě nezaslouží, aby se jeho jména používalo za nadávku.

Někteří lidé používají k nadávkám nahodilých vad tělesných nebo duševních, vytýkajíce a vyčítajíce jinému, že jest hluchý, slepý, hrbatý, kulhavý, zrzavý, koktavý, těžko chápavý, zapomětlivý, nebo vyčítají vady a chyby rodičů, prarodičů, příbuzných, přátel, vytahují mrtvé z hrobu, přidržují je proti slunci a škodolibě roztřepávají jejich chybičky do třetího a čtvrtého pokolení nazpátek, nebo předhazují viny některého člena téhož stavu, aby tím jiného člena téhož stavu potupili. Zdaž může žebrák za svou chudobu? Nebo nemocný za nemoc? Nebo stařec za své šediny? Nebo proč mají pykati kněží, že snad někdy některý kněz pochybil? Nebo proč trpěti má vnuk za to, že jeho dědoušek ukradl v panském lese dříví? Nebo proč má trpěti rodina, že některý její člen se zbláznil?

Někteří lidé rádi »špičkují«. Nakousnou, ale nedokousnou, nařeknou, ale nedořeknou. Nemluví zpříma, ale kdo jest zasvěcen, hned pozná, kam míří. Takové potutelné špičkování bývá horší, než otevřená nadávka.

Jiní zase tropí si se zálibou z jiných žerty. Zneužívají často osob slabomyslných nebo opilých, nebo podřízených, kterým ovšem nezbývá nic jiného, než nerozumné rozmary svých představených klidně spolknouti. Kdo si tropí z jiného šašky, sám zasluhuje hlubokého politování.

Nadávati se může nejen slovy, nýbrž i skutky, posuňky nebo i jiným způsobem. Jeť nadávkou vše, čím se čest. člověka snižuje, čím se člověk potupou zasypává nebo v posměch uvádí. Tak by bylo na př. nadávkou, kdyby někdo za někým naznačoval, že má dlouhé uši, nebo kdyby ho potupně zobrazil, nebo ho vyzývavě nepozdravil, na pozdrav neodpověděl, ruky mu nepodal, nabízené podání ruky nepřijal a pod.

Za našich dob bohužel čteme často nadávky i v novinách, což je známkou hlubokého poklesu

mravního. Nadávky tiskem jsou zvláště hodny zavržení.

Odsouditi musíme i každého, kdo by nadával jinému pro jeho politické, národnostní nebo náboženské přesvědčení. Nadávkou ještě nikdo nikdy nikoho nepřesvědčil ani nezískal — spíše odpudil a zatvrdil.

Nejčastěji nadávají lidé, když rozum jejich jest obestřen jako na př. ve hněvu nebo v opilství. V rozčilení nebo v opilosti ztrácí člověk rozum a rozvahu a v takovém stavu nejsnáze mu vylétne nějaké zlé slovo, kterého by jinak neužil.

Že není nadávkou, jestliže někdo jinému vytýká chybu s úmyslem, aby se jí již nedopouštěl, jest na bíle dni.

Nadávání jest velmi rozšířeno, a kdyby pan ministr financí naň zavedl daň, vybral by veliký obnos.

Šlechetný člověk nenadává. Činí tak jenom lidé nevzdělaní a suroví. Je to známka nevychovanosti. Kdo nadává, ukazuje navenek, že má zlé srdce. Z kalné studánky vytéká kalná voda.

Nadávati jest nečestné. Kdo chce, aby byl u lidí ctěn a vážen, k nadávkám se nesníží. Když se jedna služka pochlubila paní, jak domovnici vynadala, dostala za odpověď: Tím se nechlub, že dovedeš někomu vynadat — raději se pochlub tím, že dovedeš zástěru ušít, prádlo vyprat a knedlíky uvařit!

Nadávkami si škodíme. Z přátel děláme si nepřátele a nepřátele ještě více zatvrzujeme. Kdo nadává, tomu se lidé raději vyhnou.

Nadávati jest hřích. Naše mravouka nám poroučí, abychom každého milovali a abychom lásku svou i na venek ukazovali. Nadávkami neukazujeme lásku, nýbrž nenávist. Dáváme jinému najevo, že jím pohrdáme. Místo lásky ukazujeme zášť.

Nadávkou zneuctíváme člověka, tvora Božího, tvora k Božímu obrazu stvořeného, a tak zneuctívajíce jej, zneuctíváme Boha, jehož obraz nese.

Tím větším hříchem nadávka jest, čím větší zneuctění působí, čím šlechetnější, nevinnější a do-

konalejší jest osoba zneuctěná, a čím větší obliby a vážnosti potřebuje, aby úřad svůj se zdarem zastávati mohla. Dovedeme si domysliti velikost hříchu, kdyby někdo vynadal knězi před jeho osadníky nebo otci před jeho dítkami?

Bůh nenávidí ty, kdož nadávají a trestá je.

V životopise svatého Ignáce z Loyoly se dočítáme: Když se vracel Ignác z pouti jerusalemské, nalezl v přístavu dvě lodi — jednu pěknou, velkou a pevnou, druhou malou a chatrnou. I chtěl se onou větší vrátiti do svého domova, ale její majitel, pyšný Benátčan, ho odpudil a posměšně na něho volal: »Svatí nepotřebují lodi jako obyčejní lidé, mohou choditi po moři jako po zemi.« Světec tedy šel ke druhé, chatrné a malé lodi, jejíž majitel ho vlídně přijal a šťastně do Italie dovezl. A ejhle! Právě ona malá loď dostala se do Italie šťastně, kdežto velká narazila u jednoho ostrova na skálu, ztroskotala a potopila se na dno mořské i se svým pánem, domýšlivým a zpupným Benátčanem i s bohatým nákladem zboží.

Nikdy nenadávejme! Nezneužívejme jazyka svého ke zlému! Ústy se modlíme, Boha svého »Otcem« nazýváme, jimi Tělo Páně přijímáme, jak bychom mohli dovoliti, aby procházela jimi i zlá, potupná a hříšná slova? »Člověk vyniká nad zvíře schopností mluviti, ale jest pod ním, zneužívá-li řeči.« (Saadi.)

Z nadávek povstávají hádky, křiky, sváry, nepřátelství, urážky na cti a soudy. Jsou tedy jejich následky velmi truchlivé.

A jak se máme zachovati, když někdo nám nadává? Máme nadávky pokud možno klidně snésti, neb aspoň odpověděti na ně vlídně, rozumně a křesťansky. Máme se opanovati, ovládnouti a přemoci. Rozhodně nesmíme stejné stejným spláceti a na nadávky nadávkami odpovídati. Kardinál Cheverus pravil: »K hádce je třeba dvou, já však nechci býti druhým.« Kdo nadávkou odpovídá, vyvolává hádku, která se stupňuje, a konce její bývají nedozírné. Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá. Z malé jiskry velký požár bývá.

Jak se máme zachovati, vidíme-li nebo slyšíme-li, že někdo jinému nadává? Zde nesmíme státi jako diváci a neteční posluchači, nýbrž máme zasáhnouti, smělce zakřiknouti, projeviti bolest nad takovým zjevem a opovržení. Mnohdy pomůže vysvětlení nebo prosba. Zdařilo-li se nám utišiti vzedmuté vlny, vykonali jsme veliký čin.

41. Ohled na lidi.

(Neděle 6. po Duchu svatém.)

Člověk jest malá součástka velké lidské společnosti. S lidmi žije, s nimi se stýká, s nimi obcuje, od nich služby a pomoci vyžaduje a sám jim vzájemně pomoci poskytuje. Pro svou osobu má sice svobodnou vůli, ale vzhledem ke společnosti jest jeho vůle omezena, neboli nelze mu vždycky dělati, co by chtěl. Kdyby žil zcela osamocen, třeba někde na nějakém ostrově, jako kdysi Robinson, mohl by mluviti a jednati zcela libovolně, pokud by se to ovšem nepříčilo přirozeným a božským zákonům, ale že jest obklopen lidmi, že jsou vedle něho ještě jiní, kteří mají také právo na život, že právo jeho je omezeno právy druhých, nemůže jednati libovolně, nýbrž musí míti stále ohled na jiné.

Chce-li mluviti nebo jednati, má se vždy předem podívati před sebe, za sebe, napravo a nalevo a předem má uvážiti, smí-li mluviti nebo jednati a jakým způsobem.

Člověk dobře společensky vychovaný vždy vycítí, co si dovoliti smí a co nikoliv. Jak s lidmi jednati máme, poučují nás mnohé knihy, v nichž shrnuta jsou pravidla, kterými dlužno v obcování s lidmi se říditi. Takové knihy jsou zvláště pro mládež četbou velmi potřebnou — mnohem potřebnější než povídky a romány.

Každá dobrá kniha, jež o obcování s lidmi poučuje, připomíná, že máme míti k lidem ohledy. To ostatně ví i každý rozumný a dobrý člověk, byť třeba ani nečetl Guthova »Společenského katechis-

mu«. Každý dobrý člověk na př. ví, že nutno jest míti ohled na děti. Před dětmi mají se zvláště rodiče míti na pozoru, mají dbáti, aby jich ani slovem, ani špatným příkladem nepohoršili, ať jedí nebo pracují, ať se oblékají nebo svlékají, ať žertují nebo o svých denních starostech vážně promlouvají, vždycky předem se mají rozhlédnouti, nejsou-li zde děti.

I učitel a vychovatel má býti velmi opatrný na každé slovo. Velmi těžce by se provinil, kdyby před dětmi mluvil na př. neuctivě o věcech víry nebo nešetrně o věcech mravnostních.

Opatrnými mají býti i mistři, hospodáři a zaměstnavatelé vůbec.

Povinnost míti ohled jest oboustranná a vzájemná. Ohled mají míti nejen rodiče, učitelé a představení, nýbrž i dítky, žáci a podřízení.

Když jednoho mladého učitele lákali jeho kolegové, aby vystoupil z církve, odpověděl jim: Nemohu toho učiniti už z ohledu na svou matku — vystoupením bych ji nesmírně zarmoutil.

Žáci mají býti ohleduplni vůči svým učitelům, učedníci ke svým mistrům, služební ke svým hospodářům, dělníci k těm, kteří jim poskytují zaměstnání a výdělek.

Manžel má býti ohleduplný ke své manželce, manželka ke svému manželu. Má-li jejich styk býti snesitelný, jest potřebí vzájemné shovívavosti.

Dobře vychovaní muži mají zvláštní ohled k ženskému pohlaví, zdrží se před nimi neslušných řečí a neuctivých žertů, nemluví v jejich společnosti hrubě, nekouří a chrání se všeho, o čem se domnívají, že by je mohlo znepokojovati a obtěžovati.

Starým a nemocným lidem nebo dětem nebude nikdo ušlechtilý ukládati těžkých prací a nebude kouřením znečišťovati vzduchu v místnosti, v níž leží nebo spáti mají.

Nevypravujme před přítomnými o jejich vadách neb o poklescích jejich známých — byli by tím zahanbeni.

Jednou v létě jsem jel vlakem. V témž voze jel jakýsi venkovský muž, který si napřed svléknul kabát, potom rozepial vestu a na konec si zul boty a ponožky rozložil na lavici. Spolucestující se vytráceli jeden za druhým a přesedali do druhých oddělení. Náš občan konečně zůstal ve svém oddělení sám. I položil se na lavici a za chvilku chrápal, jako když pilou řeže. Teprve po chvíli průvodčí vlaku, když procházel vozem, jej vzbudil a poučil, jak se má ve vlaku chovati.

Ve společnosti, na zábavách, v kostele a vůbec všude, kde se lidé scházejí, vždycky si pomysli: Nejsem zde sám.

Zvláštní ohled dlužno míti na lidi mravně nezkažené. Hřích jest hříchem vždycky, ale páše-li se před lidmi nezkaženými, ctnostnými nebo dětmi, vina jeho jest dvojnásobná.

Přímost jest dobrá vlastnost, ale mnohdy zvláštní ohledy nás nutí, abychom všelicos zamlčeli, abychom se snažili zakrýti vady a neřídili se přísnou bezohledností, nýbrž spíše láskou.

Starořecký malíř Apelles měl vymalovati macedonského krále Antigona. Ale král byl jednooký. A tu namaloval jej slavný malíř se strany, totiž tak, aby právě tvář se zdravým okem byla zachycena. Kdo se na obraz králův podíval, neznal-li krále osobně, neměl tušení, že jest jednookým. Obraz nelhal a přece pro nezasvěcence nemluvil pravdu.

Onomu malíři podobati se máme i v obcování s lidmi — světlou jejich stránku zdůrazniti, stinnou zakrýti pláštěm mlčenlivosti. O dobrých stránkách nahlas, o špatných potichu.

Do hostince přišel pocestný. Bylo to v pátek. Jakožto pocestný mohl si dáti oběd masitý, ale pomyslil si: Sedí zde lidé, kteří nevědí, že konám dalekou cestu a že tedy mám dispens od postu, a proto, abych nikoho nepohoršil, dám si jídlo postní. A poručil si moučník.

Ohleduplnost jest známka dobré výchovy. Je to vnější odlesk vnitřní ušlechtilosti a paprsek pravé křesťanské lásky.

To lidé dobře chápou a proto také člověka ohleduplného má každý rád.

Jakou měrou kdo měří, takovou mu bude odměřeno — kdo má ohled k lidem, mají lidé ohled také k němu. Jak si kdo ustele, tak si lehne.

*

Dosud jsem tě, laskavý čtenáři, vybízel, abys měl ohled na své spolubližní, nyní však tě chci ještě vybídnouti, abys ohledem na nepravém místě a v nepravý čas nedal se strhnouti k činům nedovoleným — chci se zmíniti o ohledu nepravém.

Když jednou chtěli fariesové polapiti Pána Ježíše v řeči a vyslali k němu své učedníky a vyslance, aby se ho otázali, sluší-li dávati daň císaři čili nic, dali ho napřed zahrnouti chválou: »Víme, že pravdomluvný jsi a cestě Boží v pravdě učíš a nedbáš na nikoho, neboť nepatříš na osobu lidskou.« (Mat. 22, 16.) Chtějíce se vetříti v přízeň Mistrovu, obsypali jej napřed chválou, o níž se domnívali, že jest největší, a že tedy jistě bude mu lahoditi.

Tak bezděčně nám ukázali našeho dobrotivého Vykupitele ve světle nejkrásnějším a nejpříznivějším.

Jestliže týž Vykupitel nás vybízel, abychom se učili od něho, naučme se také od něho nepatřiti na osobu lidskou, totiž jíti vždy správně a jednati spravedlivě, ať se jedná o kohokoliv.

Profesor, který při zkoušení dával lehčí otázky žákovi, jehož otec byl ministrem, a na vysvědčení mu dal známky nezasloužené, prohřešil se ohledem nedovoleným. Podobně se provinila učitelka, která žačkám ze Sokola dala jednotky, kdežto žačkám z Orla dvojky. Provinil se mistr, který vydal učedníkovi proto vysvědčení dovednosti velmi lichotivé, protože mu jeho tatínek přinesl kopu vajec.

Soudce nesmí souditi »dle kabátu«, dle své osobní náklonnosti nebo nálady, nikoliv dle toho, jaký dojem na něho obžalovaný udělá, nýbrž dle jeho skutečné viny a dle paragrafů trestního zákona.

Finanční úřady musí všem občanům předpisovati daně spravedlivě bez ohledu na to, je-li kdo s panem finančním radou osobně znám čili nic.

Úřady nemají slova »protekce« vůbec znáti a na zodpovědná místa nebo k těžkým pracem mají ustanovovati jenom síly nejzdatnější a nejzasloužilejší. Kdyby chráněnec nebo miláček pana sekčního šéfa dostal teplé místečko u ministerstva v Praze, a druhý, stejně zdatný nebo zdatnější, jenž však jest tak nešťasten, že »nahoře« strýčka nemá, poslán byl na Podkarpatskou Rus, ztrácely by úřady na vážnosti a stát by se chvěl v základech. Osobní obliba, protekce, úplatky a podobné zjevy nesmí ve zdravém státě hráti pražádné úlohy. Hlavní úlohy mají hráti vždy jen schopnost, zásluhy, zkušenosti, stáří a pod.

Za našich dob, kdy velmi mnozí jsou povah tak nevyhraněných a slabých, vidíme, že mnozí často z ohledu na lidi nekonají svých povinností ať národních, ať náboženských.

V Litoměřicích jeden krejčí, Čech, z ohledu na své zákazníky Němce, volil s Němci. To byl ohled nepravý.

Na jednom místě v Čechách r. 1919 se stalo, že jeden občan, který sám nosil ve svém notýsku obrázeček Panny Marie a k němu měl zvláštní důvěru, v místní školní radě hlasoval pro odstranění křížů ze školních učeben. Učinil tak z ohledu na přítomného pana řídícího a ostatní členy školní rady. Takový ohled jest hříšný.

Nemístným ohledem prohřešil se strávník, který v hostinci z ohledu na přítomné před obědem ani se nepomodlil, ba ani kříže neudělal; prohřešil se jím hoch, který, přišed do učení, zprvu se modlil, ale když se mu jeho druh smál, z ohledu na něho se modliti přestal; prohřešil se jím občan, který by byl rád šel na misijní kázání do kostela, ale z ohledu na pokrokové členy spolku, jehož údem byl, se k tomu odhodlati nemohl, a prohřešují se jím všichni, kteří, majíce se opříti zlu nebo konati dobro, nejednají, nýbrž se schovávají a jen úzkostlivě se táží: Co by tomu řekli lidé?

Nikdy se neptej a neohlížej, co by tomu řekli lidé, ale vždy předem se ptej, co tomu řekne Bůh a

tvé svědomí. Na odchodu se světa nebudou duše tvé souditi lidé, nýbrž Bůh. Svatý Norbert říkal: »Kdo se ohlíží zpět, není hoden Krista.« Jen když Bůh bude s tebou spokojen — jsou-li s tebou spokojeni i lidé, jest vedlejší. Jednej vždy správně a neptej se, co tomu lidé řeknou. Vyznávej víru svou veřejně a otevřeně i před lidmi a nestyď se za ni! Žij dle víry!

Nermuť se, mluví-li někdo o tobě nepříznivě, a nejásej, jestliže tě jiný chválí — hana a chvála lidí může býti jen druhořadým měřítkem našich činů. Prvním měřítkem jest a musí býti Bůh a jeho zákon.

42. O pekle.

(Neděle 7. po Duchu svatém.)

»Mnou vchází se do města bolestného,
mnou vchází se do věčné bolesti,
mnou vchází se v kraj lidu ztraceného.
Vší nechte naděje, kdo vstupujete!«
(Dante.)

Ctnost zasluhuje odměny, hřích trestu. Protože ctnost nedochází a někdy ani nemůže dojíti odměny zde na zemi, a hřích zde není neb ani nemůže býti náležitě potrestán, postarala se Boží spravedlnost o nebe a peklo, totiž o místa, kde by spravedliví byli dokonale odměněni, hříšníci dokonale potrestáni. »Odplata hříchu jest smrt, milodarem Božím však (jest) život věčný.« (Řím. 6, 23.) Kristus Pán pravil, že špatný strom bude na oheň uvržen, ale přislíbil, že vejde do království Božího, kdo činí vůli Boží. Když končil vypravování o posledním soudu, pravil: »I půjdou tito do trápení věčného, spravedliví pak do života věčného.« (Mat. 25, 46.)

Kdo by popíral nebe a peklo, chtěl-li by býti důsledným, musil by popříti nesmrtelnost duše, ano celé křesťanské náboženství.

Dobří ani o nebi, ani o pekle nepochybují. Zlí by se s učením o nebi ještě spřátelili, ale o pekle

nechtí ani slyšeti. Byli by rádi, kdyby ho vůbec nebylo, protože mají příčinu se ho báti. Bláhoví! Snaží-li se je popříti, tím ještě ho neodstraní...

O pekle vůbec lidé našich dob neradi slyší, ano jsou i kazatelé, kteří málo o něm káží, chtějíce tak vkusu doby se přizpůsobiti. Kázání o pekle se lidem našeho věku nelíbí — nejsou prý »časová«.

Místo oddané víry přicházejí mnozí za našich dob s námitkami.

Peklo prý jest výmysl kněží. Vymyslili si je, aby udržovali lid ve strachu a poddanství. Jak nejapná námitka! Učení o pekle bylo dříve než kněží a platí stejně pro všecky — pro kněze i nekněze.

Z pekla se ještě nikdo nevrátil. To jest ovšem pravda. Když filosof Empedokles, chtěje zkoumati jícen sopky Etny, do něho se zřítil, také se už nevrátil. To je právě vlastností pekla, že se nikdo z něho vrátiti nemůže. Peklo by přestalo býti peklem, kdyby z něho bylo vysvobození. O pekle a jeho trestech žádný pozemšťan z vlastní zkušenosti mluviti nemůže.

Bůh by prý nebyl milosrdným, kdyby věčně trestal. Tím však, že trestá, ukazuje se nejen milosrdným, ale i spravedlivým. Pokud byl čas, byl milosrdným, když však nadešel čas odplaty, je spravedlivým. Trestají-li lidé, nemluví se o necitelnosti, trestá-li však Bůh, aj, toť už jest něco jiného...

Peklo skutečně jest. O tom máme důkazů mnoho a takových, jež myslícímu člověku plně postačují.

Že peklo jest a býti musí, dosvědčuje nám už náš rozum. Mnohý zde žije v sebezáporu, stálém strádání a útisku, jiný v nevázanosti a rozmařilosti. Že by oba měli po smrti dojíti odměny stejné? Je nutno, aby spravedlnosti úplně a zcela bylo učiněno zadost. Peklo být musí, aby zlí spravedlivě byli potrestáni.

Když za francouzské revoluce vezli na popravu krvežíznivého Robespiera, jenž tolik životů měl na svědomí, přistoupila jedna žena a volala na něho: »Obludo, netvore, mám radost z tvého odsouzení; kéž bys místo jednou, raději několikrát trest smrti vytrpěti musil! Sestup do hrobu, obtížen kletbou všech těch žen a matek, kterým jsi dal muže a děti povražditi.«

Přirozený rozum po spravedlivém potrestání touží. Zdravý rozum schvaluje, že i stát staví žaláře, v nichž by vytrpěli trest ti, kdož přestupují zákony. Mnozí zločinci přímo nohama šlapou zákony Boží i církevní, na světě mají za to třeba ještě slávu a blahobyt — pro takové peklo býti musí. Veškeren mravní řád vyšinul by se z rovnováhy, kdyby ho nebylo...

Víra v peklo vždycky byla. Je tak stará jako lidstvo. Je to víra všech lidí od počátku. Věří v ně židé, pohané, mohamedáni a vůbec všichni. Kdo by se odvážil popírati, čemu vždycky všichni věřili a věří?

Kristus Pán o pekle zřejmě mluvil. Pokud svatí evangelisté zaznamenali, mluvil o něm dvacetpětkráte a vždycky s naprostou určitostí. Hrozil jím hříšníkům. Kdo by se opovážil pochybovati o tom, čemu Kristus, Syn Boží, zřejmě věřil a čemu věřiti výslovně poručil?

I církev naše vždycky učila, že peklo jest, učí tak dosud a učiti bude až do soudného dne.

Kde jest peklo? Nevíme a také věděti nepotřebujeme. Ať je snad někde ve středu země, nebo někde jinde, je nám lhostejno. Jsou ještě jiné zákony než ty, kterými se řídí tento svět, zákonů těch nechápeme a naše smysly jich proniknouti nemohou. Řiďme se slovy svatého Chrysostoma: »Nepátrejme tolik, kde jest peklo, nýbrž raději se starejme, jak bychom mu unikli.«

Kdo přijde do pekla? Každý, kdo umírá ve stavu těžkého hříchu. »Kdo nebyl nalezen zapsán v knize života, byl uvržen do jezera ohnivého.« (Zjev.

20, 15.) Kdo odchází ve stavu nemilosti, jde cestou zavržených. Peklo jest konečná stanice hříšného života.

Co trpí zavržení v pekle? Tresty jejich jsou veliké, bolestné a rozmanité.

Především velikou bolest jim působí, že jsou z patření na Boha navždy vyloučeni. Velikosti tohoto trestu nedovedeme ani dobře pochopiti, ale představme si duši, která se od těla odloučila, před Boží soud předstoupila, Boha a jeho krásu spatřila, po něm a po jeho rajské blaženosti zatoužila a nyní vyslechnouti musí rozsudek zavržení: Do pekla! Nikdy už překrásného ráje, ani Boha nespatříš! Svatý Jan Zlatoústý učí, že tento trest více trápí duše, než všecka ostatní muka pekelná, ano že tento trest peklo vlastně peklem dělá.

Zavržení trpí ohněm. Když Bůh potrestati chtěl nemravná města Sodomu a Gomorrhu, seslal na ně síru a oheň. Písmo svaté, mluvíc o pekle, alespoň patnáctkráte uvádí, že jest tam oheň. Mluví po lidsku — chce nám totiž naznačiti velikost bolestí, jež zavržení trpí. Popáleniny jsou velmi bolestné a nebezpečné, a bolest ohněm jest nám nejsrozumitelnější. Proto se nám peklo líčí jako příšerný žalář, plný ohně. Svatý František Serafinský vždy hořké slzy proléval, kdykoliv spatřil žhavé železo, neboť hned si vždy vzpomněl na plamen, jakým zavržení v pekle trpí.

Kristus o zavržených pravil, že »červ jejich neumírá a oheň nehasne«. (Mar. 9, 43.) Trápí je tedy nejen oheň, nýbrž i červ, totiž výčitky svědomí. To je ten červ, který hlodá neustále a stále bolesti působí. Zavržení si vzpomínají, že se mohli vyhnouti tomuto trápení, zlořečí sami sobě a vzpomínka, že si vše toto jen vlastní vinou způsobili, trápení jejich rozmnožuje.

Trpí se vzdorem, cítí svou opuštěnost a beznadějnost.

Společnost, kterou vidí kolem sebe, jich neuklidňuje a nerozptyluje, nýbrž ještě více roz-

trpčuje a zneklidňuje. Býti ve společnosti zlých a zvrhlých působí strašná muka.

Naplněni jsou zoufalstvím. Kdyby bylo možno, skončili by svůj nešťastný život, ale nutno dále žíti a trpěti. Císař Zeno žil prostopášně a rozmařile. Když jednou se opil a tvrdě usnul, odnesli jej do hrobky a tam zazdili. Když se probudil, vstal a podle mrtvolného puchu si uvědomil, kde jest, křičel zoufale o pomoc, leč marně. Čelem tloukl o zeď tak silně, až si roztříštil lebku a skonal. Trápení zavržených jest proto větší, že ani skonati nemohou.

Muka tato trvají věčně. Peklo jest místo, kde zavržení věčně trpí. V severních krajinách trvá noc několik měsíců — tato strašná noc vůbec nemá rána. Trest doživotního žaláře jest trestem velmi těžkým, trest žaláře věčného jest trestem mnohem těžším. Kdyby zavržení věděli, že budou trpěti milion let, potěšili by se, neboť přece mohli by se nadíti konce, ale jak hrozna a téměř nesnesitelna jest myšlenka, že konec nikdy nepřijde! Až si vytrpí milion let, budou zase tam, kde byli na počátku. I po milionech letech zůstanou vina a trest stejny. Čas i naděje jsou ty tam...

A na úlevu není ani pomyšlení. Ani minutu nebude možno si oddechnouti a odpočinouti. J. Vianney pravil: »Kdyby zavrženci měli ten čas, který my zde tak často bez užitku ztrávíme, jak by ho asi pečlivě využili. Kdyby měli jen jednu jedinou půlhodinku času... ó, jak by se v té půlhodince vylidnilo peklo!«

Že peklo věčně trvati bude, víme od Krista Pána, který, když o něm mluvil, mluvil vždy o věčném ohni a o věčných trestech.

Podobně učila vždy církev katolická. Na čtvrtém sněmu Lateránském (r. 1215) prohlásila výslovně za článek víry, že tresty v pekle trvají věčně.

Svatá Terezie žila ve svém mládí lehkomyslně. Jednou jí Bůh ve zvláštním zjevení dovolil nahlédnouti do pekla. Tam spatřila místečko, které právě pro ni ďábel připravil. Světice praví sama: »Trvalo to jen několik okamžiků a přece nezapomenu na to,

co živa budu. Co jsem při tom pohledu pocítila, nedá se vylíčiti. Duše má byla sevřena, jako by se přiblížila její poslední hodinka — tak mi bylo smutno u srdce, že pro to ani slov nenalézám.« To bylo arciť jen vidění — jaká asi teprve je skutečnost?

Zavržení trpí mnoho, ale netrpí stejně. Čím kdo na světě více hřešil, tím krutější jsou jeho tresty po smrti.

Někteří církevní spisovatelé se domnívají, že právě těmi smysly nejvíce trpí, kterými nejvíce hřešili. Domněnku tu podpírá samo evangelium, vyličujíc bohatce, jenž na každý den skvostně hodoval a jazykem hřešil, jak právě jazykem trpěl a prosil, aby Lazar omočil aspoň prst do vody a jeho jazyk svlažil.

Myšlenka na peklo a jeho hrozné tresty nás pobádá, abychom se varovali hříchů, zvláště hříchů těžkých, jejichž následek právě věčné tresty jsou. Svatý Bernard nás napomíná, abychom do pekla »za živa vstoupili«, to znamená v mysli jeho muka si živě představovali, abychom tím spíše odstrašeni byli od všeho, co k němu vede, totiž od hříchu. Kdo na ně myslí za živa, sotva do něho přijde po smrti. »Duše, která se pekla bojí, na věky nezhřeší a do něho nepřijde.« (Sv. Jan Zlatoústý.) — Kresťané nově obrácení v Kočinčině, jakmile pocítí v sobě hříšnou žádost, dávají prst na oheň, říkajíce: »Pomni, jak pálen budeš jednou v pekle, podlehneš-li v tomto pokušení.« A tak bolestí zlou žádost zapuzují.

A kdo už ve hřích upadl, vzpamatuj se včas, čiň pokání a zavesluj jinými vodami, než jsi plul dosud!

»Bojte se toho, jenž může duši i tělo zatratiti do pekla.« (Mat. 10, 28.) Bojte se Boha a bojte se všeho, co jej zarmucuje.

Víra v peklo, udržujíc lidi na cestách dobrých, udržuje společenský řád a tak prospívá nejen jednotlivcům, ale i celé lidské společnosti.

43. O následcích nečistoty.

(Neděle 8. po Duchu svatém.)

»Budete-li žíti podle těla, zemřete; budete-li však duchem kony těla umrtvovati, budete žíti.«
(Řím. 8, 13.)

O následcích nečistoty tělesné nechme mluviti lékaře. Ti nám poví, že nečistota zhoubně působí na zdraví těla.

Zde si promluvme o následcích nečistoty duševní.

A abychom předmět svého pojednání ještě více zúžili, ustanovme si pojednávati nikoliv o následcích hříchů vůbec — jeť každý hřích vlastně nečistotou duše — nýbrž jen o následcích oné nečistoty, které také jinak říkáme nestydatost neboli nepočestnost.

Těžko bychom našli nějaký jiný hřích, který by měl tak četné a tak těžké následky.

Hřích tento především vzbuzuje v duši nechuť k Bohu a k božským věcem. Bůh předpisuje čistotu srdce, a tento předpis omezuje smilníka v jeho choutkách. Proto by raději viděl, kdyby vůbec Boha a jeho předpisů nebylo. Srdce jeho se od Boha odkloňuje.

Je-li srdce naplněno smilnými myšlenkami a žádostmi, stěží se dovede opravdově k Bohu v synovské oddanosti pozdvihnouti. Kdo je otrokem nízkých vášní, nesnadno se vznáší k výšinám. Nerad se modlí a modlí-li se, místo na smysl modlitby myslí spíše na své hříšné choutky, kostel ho netěší a kázání slyší nerad, zvláště jest jako na trní, mluví-li kazatel o šestém přikázání Božím, upadá do náboženské vlažnosti, lhostejnosti ano i nevěry. Pravidelně lidé ztratili proto víru, že napřed ztratili mravnost.

Nečistota jest matka zaujatosti, ano i odpadlictví od víry. Pryč od víry, která předpisuje sebezapření a čistotu srdce! Zakladatel církve evangelické, neboli jak se u nás nyní říká českobratrské evangelické, Martin Luther, zavrhl předpis

katolické církve o mravnosti, oženil se s uprchlou jeptiškou, svým příkladem a svými spisy šířil nemravnost, a potom už mu nezbývalo nic jiného, než od pravé víry odpadnouti a založiti víru novou.

Král anglický Jindřich VIII. odpadl zase z té příčiny, že mu papež nechtěl dovoliti, aby propustil svou ctnostnou manželku a aby se oženil s herečkou. Protože upadl ve hřích smilstva, odpadl od víry, založil novou církev a strhl s sebou na scestí celý národ.

Na Šumavě jsou nebezpečná bahna. Jestliže nepovědomý chodec do nich zapadne, běda mu, neboť sotva z nich vyvázne. Takovému nešťastníku podobá se ubožák, jenž upadl do hříchů nečistoty — topí se, propadá, až ztracen jest úplně. Zachránily by ho lítost a pokání, ale nemá odvahy a síly těchto záchranných prostředků se chopiti. Smilník se zpovědnici úzkostlivě vyhýbá. A je-li okolnostmi donucen se zpovídati, zpovídá se neúplně a neplatně. Žádný hřích lidé ve zpovědnici tak často nezamlčují, jako hřích smilstva.

V hříchu tom často setrvávají až do konce. Svatý František Borgiáš všemožně se snažil jednoho zpustlého jinocha na smrtelném lůžku obrátiti, leč marně — smilník setrval v zatvrzelosti až do konce.

Nečistota zaslepuje rozum. Smilník je nepřístupný k dobrému napomínání svých rodičů a lidí rozumných, nepřemýšlí, neuvažuje, kam se řítí, jest zaslepený a zatvrzelý. Jest jako ten tetřev hlušec, který nevidí a neslyší. Jeho cílem a jeho přikázáním jest mu jeho náruživost. Pro vyšší dobro a ušlechtilé snahy nemá smyslu.

V T. studoval hoch velmi nadaný. První čtyři třídy vystudoval s vyznamenáním. Ale později začal »větřit«, zapadl do zlé společnosti, oddával se nestydatostem, ztratil chuť k učení, ve škole byl nepozorný a následek toho byl, že v šesté třídě propadl. Konečně seběhl se studií a nyní se potlouká jako ztracená existence.

Nečistota otupuje ducha, kazí povahu, odnímá radost ze života, činí často člověka trudnomyslným,

malomyslným, nevrlým, někdy i ukrutným. Svatý Jarolím dí: »Jakož víno a opilství k užívání smyslů činí pijana neschopným, rovněž i smilstvo a vilná rozkoš mysl převrací, ducha zeslabuje a člověka rozumného v divé zvíře proměňuje.«

Vůle takového člověka jest podlomena. Jest velkých věcí neschopen. »Jako trní nejlepší sílu země zbavuje a dobrému semenu jen málo půdy nechává, tak ztravuje nečistota duševní síly člověka a činí ho pro ctnost neplodným.« (A. Kotte.)

Nečistota uvrhuje do bídy. Výstražným příkladem jest marnotratný syn, který si na svém otci vynutil věno a rozmrhal je s osobami nešlechetnými. Kolik takových marnotratných synů už na světě bylo! Byly by jistě už potoky slz rodičů, kteří nad nimi lkali. Nestřídmost pohltí majetku mnoho, nestydatost více.

Nestydatý upadá do hanby. Mnohá dívka, nemohouc hanby světské přežíti, v zoufalství shledává arsén nebo skáče s mostu do řeky. Nestydatí mají v celém okolí špatnou pověst, a každý se jim vyhýbá.

Za dřívějších dob byli smilníci zavíráni do železné klece a na náměstí veřejnému posměchu vystaveni.

A jaké teprve záhanbení je očekává v poslední den, kdy jejich hříchy před všemi lidmi i anděly vyjeveny budou?

Smilství má za následek rozvrat rodinný, mrzutosti a sváry. Rodiče zlobí se na nezdárného syna nebo na záletnou dcerušku, a dítky se vzdorem a hněvem prchají z domova. A že často nevěrný manžel nebo nevěrná manželka byli příčinou domácích křiků, rvaček, soudů a rozvodů, jest s dostatek známo. Ano vyskytly se i případy, že manžel vraždou chtěl se zbaviti nepohodlné manželky nebo manželka nepohodlného manžela, aby mohli s jinými osobami udržovati nedovolený poměr. Ubohé dítky takových »rodičů«.

Nestydatost podlamuje tělesné síly a ničí zdraví.

Alexandr Veliký stál se svým vojskem proti Peršanům. Bylo jich mnohem více než jeho vojska. Ale slavný vojevůdce věděl, že jsou oddáni smilstvu a že tedy jejich síly jsou podlomeny, a proto k svým vojínům pravil: »Hleďte, tam stojí mnoho nepřátel, ale málo vojáků!« Hrstka silných přemůže řady slabochů.

Smilství ničí tělesnou svěžest a podpisuje se písmem nesmazatelným ve tvář zhýralcovu. Vyžilost, pobledlost, ztrhané tahy, toť jsou jeho stopy.

Působí i nemoci. A řekněme si předem: Nemoci »pohlavní« jsou nejbolestnější a nejkrutější, jaké lékaři znají. Jsou nakažlivé a mnohdy nezhojitelné. Navštiv jen některou větší nemocnici. Budou-li tak ochotni, že tě provedou celou, ukáží ti také oddělené místo... Neptej se po jeho jménu — bolestné stenání a nesnesitelný zápach, jejž nemožno ani největší čistotou, ani nejdokonalejšími desinfekčními prostředky odstraniti, tě zarazí. A nešťastníci hanbou přitahují si na obličej přikrývku... Oddělení toto, jehož dodavatelem jest smilstvo, zaujímá asi třetinu celé nemocnice. Týž dodavatel vydatně zásobuje i chorobince a blázince. »Protože jsi na mne zapomněla, žes mne zavrhla za záda, ty také pykati budeš za necudnost svou a za smilstva svá.« (Ez. 23, 25.) Rychle odejdi z těchto míst, které jsou ukázkou pekla na zemi!

Z nečistoty mnozí předčasně zemřeli.

Ale na tento mor vyhynuli už i celí národové a rozpadly se veliké a mocné říše. Zahynulo království assyrské, chaldejské, perské, císařství římské a j. Národ trvá jen potud, pokud jest ve svém celku mravný, a říše stojí na pevném podkladě jen tak dlouho, dokud se řídí zákony mravnosti. Jakmile podceňuje nebo zavrhuje mravnost, nezadržitelně hyne. Jen před národem mravným rozevírá se utěšená budoucnost. Proto každý, kdo svůj národ upřímně miluje, snaží se úsilovně, aby se v něm mravnost šířila. Dobří vlastenci musí proti nemravnosti vše-

možně bojovati. Kdo podkopává mravnost, kope hrob svému národu.

Následky nečistoty, o nichž jsme už slyšeli, jsou velmi těžké a zlé, ale nejhorším ze všech jest ten, který si ponecháváme až na konec, a proti němuž vše ostatní jest přímo maličkostí — nejhroznějším následkem nečistoty jest věčné zavržení. — Hříchy proti čistotě jsou hříchy těžké, zbavují duši posvěcující milosti a ďábel jich se zvláštní zálibou a pravidelně se zdarem používá, aby lítosti a pravému pokání zabránil. Svatý Isidor praví: »Zlí duchové vědouce, že jest čistota okrasou duše, jí že se člověk zásluhám andělským vyrovnává, z nichž oni vypadli, ze závisti vnukají člověku myšlení a skutky nešlechetné, aby kleslé duši nebe vyrvali a ji do pekla uvrhli.« Za těžký hřích, těžký trest. »Nemylte se, ani smilníci, ani modláři, ani cizoložníci... neobdrží království nebeského.« (I. Kor. 6, 9.—10.) »Smilníci — budou míti díl v jezeře, hořícím ohněm a sírou.« (Zj. 21, 8.) »Krátká jest rozkoš chlípnosti, ale věčná jest její pokuta.« (Beda Ctihodný.) Největší počet zavržených vysílá do pekla chlípnost. »Ó, jak trpké jest její ovoce, hořčí nad žluč, krutější nad meč.« (Sv. Jarolím.)

Bůh ji nenávidí, vždy ji trestal a vždycky trestati bude. Potopou světa ztrestal lidstvo, když se oddalo nemravnostem, na nestydatá města Sodomu a Gomorrhu dštil s nebe síru a heň a spálil je, a dne 24. září r. 79 po Kristu popelem a lávou zasypal města Herkulanum, Stabije a Pompeje, protože se v nich hanebnosti beze studu pachály, a míra Boží shovívavosti už byla vyčerpána.

Proč jsem považoval za potřebno o následcích nečistoty psáti? Měl jsem úmysl před nimi varovati. Uvědomíme-li si, jaké hrozné následky nečistota má, tím spíše snad se odhodláme varovati se jí. Víme-li, že má zlé následky, naučení už jest na snadě... Kdo se bojí následků, musí se vyvarovati příčiny.

Naše staročeské přísloví dí: Chraň se oplzlého jako prašivého! Varuj se smilství! Snadněji jest do

něho vůbec neupadnouti, nežli z něho potom vybřednouti.

Vladimír Monomach, velkokníže kyjevský (1113 až 1125), vládce dobrý, varoval své syny: »Vystříhejte se opilstva a smilstva, neb tím hyne duše i tělo.«

44. Marnivost.

(Neděle 9. po Duchu svatém.)

Slavný italský malíř Leonardo da Vinci vymaloval dívku výstředně oděnou, mající témě hlavy vyzdobené květinami a perlami, vlasy spuštěné po obnažené šíji, tenký závoj, splývající s hlavy, mnohé tretky a cetky na rukou a šatech a dívající se vyzývavě v dáli. Obrazu tomu dal jméno Marnivost.

Maloval dle skutečnosti? Našel opravdu ve své vlasti tak oděnou ženu a zachytil ji na plátno? Či ji vytvořil jen tak ve své obrazotvornosti? Buď tomu jakkoliv, ale jisto jest, že kdyby přišel k nám do naší vlasti, našel by modelů k podobným obrazům až nadbytek. Našel by je nejen v Praze, v Brně, v Bratislavě a vůbec ve velkých městech, ale i v městech menších, venkovských, ano i v městečkách a na vesnicích. Všude »honí parádu«. A honí ji nejen »slabé pokolení«, ale i pokolení, které se nazývá »silným«.

Kupují drahé šaty, odkládají je, jakmile vyšly z módy, navlékají na ruce prstenů, že jim deset prstů skoro nedostačuje, na klobouky usazují celé skupiny ptactva domácího i cizokrajného, vypůjčují si peří ptáků afrických a amerických, zavěšují na sebe různých ozdob z kůstek a zubů zvířecích, různých krajek, sponek, obloučků, napouštějí šaty voňavkami, že by člověk slabších nervů omdlel, před zrcadlem jsou »jako doma«, módistka, pradlena a švadlena podávají si u nich dveře, mladému pánovi musí krejčí každý den nažehlit »puky«, slečinka pilně navštěvuje ústav pro pěstění krásy, jedou do lázní, byť byli zdrávi, neboť je to v očích sousedstva velice povznese, na cesty, které by snadno vykonali pěšky, jednají si

kočár nebo automobil, pořádají čajové večírky a blýskají se v předních společnostech.

Marnivost jest ovšem po celém světě, ale náš národ nectností tou zvláště vyniká.

Dějepisec Fr. Palacký r. 1846 podal rozbor naší národní poroby. Mezi jiným napsal: »Úhony a vady mravní národa našeho jsou rozličné a jedna z nich od věků samé kořeny pospolitého života našeho zžírá: míníme luxus v nejširším slova smyslu. Čech a Slovan vůbec mnohem lépe v neštěstí nežli ve štěstí chovati se umí. Jest jemný a schopný, přičinlivý a důmyslný, horlivý a neústupný: ale také smyslný a marný, nepečlivý o budoucnost a nestálý, bujný a bažný. Mnohem snáze podaří se jemu jmění nabýti, nežli nabyté při sobě držeti a uchrániti. Dnešní výdělek ještě dnes se promrhá; ne-li dnes, tedy zítra. Zvláště pak naše krásná pleť neumí marné šperkovnosti své v uzdu pojímati; není snad na širém světě krajiny, kde by bohyni Módě tak horlivá modloslužba se konala, tolik obětí se přinášelo, jako v Čechách.«

Muž tak širokého, možno říci světového, rozhledu mohl posouditi, jak je jinde a jak u nás, a jeho posudek jest zajisté správný. Lichotivý ovšem pro nás není.

Ale cožpak marnivost jest něco tak zlého? Neříkáme sice, že by byla zlá, ale říkáme, že je škodlivá a rádi bychom viděli, kdyby jí ubývalo.

Marnivost stojí mnoho peněz. Ožebračuje jednotlivce a celé národy. Podrývá strom pozemského blahobytu. Vyplýtvané jmění přichází pravidelně na zmar. Škodí i těm, kdož mají dostatečné příjmy, ale přímo zhoubna jest tam, kde řádné příjmy nedostačují a kde nutno sáhnouti k výpůjčce.

Stará-li se muž o příjem, musí se žena starati o to, jak s ním vyjíti. Politováníhodný byl muž, který si jedenkráte povzdychl: »Má žena jest velmi zvědavá, jen na to se neptá, kde vezmu peníze na její parádu.«

Marnivost vede k nespokojenosti, rozervanosti, defraudacím a podvodům.

J. J. Rousseau napsal: »Přepych kazí bohatého i chudého, prvého poživačností, druhého touhou po napodobení.«

Kdo na cizí útraty přepychově žije, chlubí se cizím peřím a jest cizopasníkem nejhoršího druhu. Duha se chlubila, že jest krásnější než slunce, neboť prý má sedm barev, kdežto slunce jen jednu. Slunce však zašlo za mraky, a bylo po duze. Bývá po slávě, když věřitelé upnou kapsy.

Marnivostí činí se lidé směšnými. Zdaž nás nelehtá k smíchu, čteme-li, že Demetrius, syn Antigonův, měl střevíce z purpuru a hojně zlatem vyšívané? Nebo, že císař Heliogabal měl na střevících mnoho drahokamů? Nebo že jedna anglická herečka žádné šaty nenosila déle, než měsíc?

Zdaž nejsou směšny osoby, které si barví tváře, rty a obočí? Taková »porculánová« panička nebo slečinka nesmí se vlastně ani s chutí zasmáti a nesmí se uhřáti. Zdaž to není okouzlující pohled, když jí krůpěje potu stékají po tváři, zanechávajíce za sebou vymleté řečiště? A ubožátko — nesmí ani vytáhnouti kapesník, aby se utřela. Jaká »mapa« by potom teprve povstala na její líci?

Jak často mnozí mladšími se dělají? A nemůžeme si pomoci — zase musíme říci, že většina takových stále mládnoucích osob přísluší k pokolení slabšímu.

Jedna vznešená paní, která se za mladší vydávala, ujišťovala jednou Cicerona, věhlasného řečníka, že jí není přes čtyřicet let, načež mazaný advokát Cicero pravil: »Byl bych pošetilým, kdybych vám toho nevěřil, neboť už před dvaceti lety jste mi totéž pravila.«

Marnivost jest odznak hlouposti a pýchy, o nichž, jak známo, Němec říká, že rostou na jednom stromě.

Kterýsi anglický spisovatel napsal o marnivém člověku, že je to »kohout, který se domnívá, že slunce vychází, aby poslechlo jeho zpěv«.

Podle vnějšku usuzují lidé na vnitřek člověka, a podává-li jim kdo sám makavý důkaz o své pýše, nemůže se diviti, že se jim zprotiví a že ho nemají rádi.

Zvláště za našich dob měli by se lidé, ať už »na to mají« nebo nemají, veškerého okatého přepychu chrániti. Vždyť dnes společenské protivy jsou vyhraněny, vedle lidí zámožných jsou dlouhé řady nuzáků, v jichž srdci hned na kraji spí závist a vedle ní nenávist, a proto zámožní mají se všeho vystříhati, co by závist a nenávist chudých vzbuditi mohlo. Mají se chrániti všech »požitků«, jichž si chudí dopřáti nemohou. Mají se pokud možno vystříhati všeho, co chudinu roztrpčuje a dráždí.

Jedna žena z Prahy byla na léčení v Karlových Varech a po svém návratu vypravovala: »Nic jsem těm paním tam tak nezáviděla, jako ty nádherné toilety.«

Šatstvem, šperky a módou se ještě nikdo v přízeň druhých nevnutil, zprotivili se však už mnozí. Co jest vtíravé, odpuzuje. Kdo by si marnivou dívku vzal za ženu? Ten jistě ne, kdo se má rád a nechce sám sebe potrestati. Za marnivostí v patách spěchá trest.

Kdo se povyšuje, bývá ponížen. Spisovatel Fr. Weninger napsal: »Jakmile se vztyčíš, abys šel po prstech, je tvá postava nejistá, a malé dotknutí připraví tě z rovnováhy. Podobně duševně, takořka na prstech stojíš, povznášíš-li se pýchou nebo marnivostí — postavení tvé jest nejisté a vratké.«

Marnivost nemůže oblažiti. Neuspokojí a činí spíše nešťastným.

Vystříhejme se jí! Šat z dobré látky, ale bez titěrných ozdob jest nejlepší. Čím méně prstenů a šperků, tím lépe. Nepravý šperk vůbec není hoden, abychom jej nosili.

Svatá Hedvika, ač pocházela z rodu hraběcího, již v mládí nenáviděla marnivost a přepych v oděvu. Oděv její byl velmi prostý a pod oděvem na nahém těle nosila hrubý drsný pás.

Nechtějme býti otroky módy. Je to zlá otročina a velmi nákladná. Ruské přísloví dí: »Ženu nekrášlí paráda, ale domácnost.« Móda jest výmysl chytrých krejčí a modistek, kteří chtějí stále míti práci a výdělek.

Spisovatel František Rubeš takto ji opěvá:

Ona zhoubná měnitelka kroje,
onen tygr, jenžto s námi zahrává,
ona hydra stohlavá,
před níž všecko ve prach klesá,
na niž darmo volat Herkulesa,
jako na lov do pustin a lesů stinných.
Malou by s ní získal slávu,
neboť, kdyby jí hned srazil jednu hlavu,
okamžikem naroste jí deset jiných.
Horší též, než rozjitřená voda,
nežli žravý plamen, nežli boje,
horší než to všecko — jesti móda.

45. Klení.

(Neděle 10. po Duchu svatém.)

»Nikdo, mluvě v Duchu Božím, nepraví:
„Proklet buď Ježíš".« (I. Kor. 12, 3.)

Aesopovi poručil jeho pán, aby připravil jídlo nejlepší. Aesop nakoupil jazyků. Jindy kázal mu pán připraviti jídlo nejhorší, a ejhle — sluha nakoupil zase samých jazyků. Když na něm chtěl pán vysvětlení, odpověděl: »Jazyk jest skutečně nejlepším, co může býti, užívá-li se ho dobře, ale nejhorším, užívá-li se ho zle.«

Dar řeči patří k největším darům Božím. Daru tohoto si máme vážiti a nikdy ho nemáme zneužívati. Máme jím Boha chváliti a náležitou poctu mu prokazovati, nikdy však Boha urážeti nebo něco mluviti, co by se mu nelíbilo. »Jazykem velebíme Boha a Otce, a jím zlořečíme lidem stvořeným podle obrazu Božího. Z týchž úst vychází dobrořečení i zlořečení. Nemá se to tak díti, bratři moji.« (Jak. 3, 9—10.)

Někteří lidé často jazyka zneužívají kleením. Co to jest klíti? Slovo »klíti« pochází od slova »kletba«. Vysloviti nad někým požehnání, znamená přáti mu věci dobré, někoho proklíti, přáti mu zlé. Po požehnání lidé touží, kletby se obávají.

Klení bohudík se od původního významu daleko odchýlilo. Lidé sice mnoho klejí, ale zpravidla při tom nemají úmyslu kletbu tím svolávati.

Ke klení používají často slov, jichž smyslu ani nechápou, neboť jsou to slova cizojazyčná. Tak na př. »Himmel« je slovo německé a značí česky »nebe«. Německé »Herr Gott« značí česky »Pán Bůh«. Slovo »Krucifix« jest původu latinského a značí v češtině »kříž«. Těchto a podobných slov zneužívají lidé ke klení. Jsou to slova svatá, kterých bychom měli používati jen k větší oslavě Boží a ke spáse duše své, zatím však jich často bereme nadarmo a zbytečně k Boží potupě.

Někdy se dopouštějí lidé klení tím, že sobě nebo jinému zlého přejí. A omluvme je zase tím, že to nemyslí doopravdy. Když se někdo na druhého rozkřikne: »Zatracený!« zajisté nemíní tím původní význam toho slova a nechce mu přáti, aby byl na věky zavržen. Nebo když vykřikne »Hrom do toho!«, nemíní snad svolávati nebezpečný hrom z mračen. Nebo když řekne, »aby tě čert vzal«, jistě nevolá rohatého, aby si už pro nešťastnou duši přišel. Lidé svolávají zatracení, hromy a ďábly, ale činí tak jenom jazykem, kdežto srdce o tom neví a po tom netouží.

Zakladatel řádu Lazaristů, svatý Vincenc de Pauli, byl kdysi přítomen shromáždění vážných mužů. Mezi nimi byl pán, který ze zlozvyku dotvrzoval svou řeč tu a tam pustým zaklením. Když počal opět řeč slovy »Ať mne ďas vezme«, uchopil ho svatý Vincenc s úsměvem za rámě a pravil: »To nikoliv! Neboť zabírám vás já pro Boha!« Slova světcova způsobila, že muž ten počal o tom vážně přemýšleti a zanechal podobných zlořečení.

Někdy používají lidé ke klení různých zkomolenin, jako na př.: »saprment«, »zatroleně«, »zpropadený«, »tisíc láter«, »prach a broky«, »tisíc kulí a

granátů« — jeden dědík dokonce říkal »zakroucený« — a různých jiných výkřiků, jichž vůbec ani klením nazývati nemůžeme.

Proč lidé klejí? Těžko říci. Jeden kleje ze zlosti, druhý z netrpělivosti, třetí proklíná nástroj, o němž se domnívá, že jest příčinou nezdaru jeho práce, čtvrtý kleje, že se mu dílo jeho nevydařilo, někdo kleje, chce-li vyjádřiti sílu a odhodlanost, u jiného je zaklení projevem zvláštní radosti a podivu, jiný kleje, chce-li naznačit své překvapení, jiný jím vyjadřuje bolest, hajný ním nahání na pasece strachu, před myslivcovým zaklením třesou se ženy, které šly do panského lesa na chrastí, a tak bychom mohli uvésti přerozmanité příčiny a záminky, které lidi ke klení vedou. Že mnozí klejí ze zvyku, je také známo, a že tento zlozvyk jest velmi rozšířen, víme také všichni.

Jest klení dovoleno? Není. Jsou sice téměř všechna klení, s kterými se v obyčejném životě setkáváme, zpravidla jen hříchy všedními, posvěcující milosti jimi neztrácíme, ale dobrý křesťan i lehkých hříchů se chrání. Naše »české« klení jest cizojazyčné a naše drahá mateřština jest od podobných skvrn skoro uchráněna, a ve slovech, jichž náš lid ke klení používá a jichž smyslu nechápe, nemůžeme spatřovati nějakého úmyslného rouhání. Jedinou výjimkou mohlo by tvořiti slovo »sakrament«, jež značí »svátost«, snad by se mohla mysliti »Velebná svátost«, kterážto slova buď celého nebo první jeho poloviny lidé velmi často ke klení používají. Ale náš lid, používaje slova »sakra«, nemyslí na svátost, nýbrž vyrazí jen to, co už slýchal snad od nebožtíka dědouška nebo svého otce, neb od některých známých.

Klení mohlo by se výjimečně státi hříchem těžkým, a to tehdy, když bychom opravdu měli v úmyslu jím Boha nebo nějakou svatou věc potupiti. Potom ovšem už to nenazýváme klením, nýbrž rouháním.

Že jest klení něco nekřesťanského, povídá nám cit zbožných lidí, hlavně nezkažených lidí venkovských, kteří se každého klení hrozí. Cit dobrých lidí jest ukazatelem velmi dobrým.

Václav Kosmák napsal: »Stařenka, prací udřená a stářím uvadlá, trpěla v domácnosti ženatého syna pravý očistec. Pokud mohla, dřela se na syna, ze všech dětí ho měla nejradši a teď neslyšela od něho laskavého slova, neviděla přívětivé tváře. Farář jí radil: »Odejděte od něho! Druhý syn by vás na rukou nosil! K němu jděte a oslaďte si stáří!« Stařenka svěsila utrápenou hlavu a odpověděla: To nemohu a nechci. V našem domě se tolik kleje a zlořečí a kdybych odešla, kdo by se tam modlil?«

Klením zapuzují si lidé Boží požehnání ze svých domů. Kterak by mohl Bůh žehnati tam, odkud jen samé klení se ozývá? V některém domě na hromu vstávají, na hromu lehají. Sousedy až hrůza obchází, když k nim stálé proklínání doléhá. Tak se oslovují, vítají nebo loučí a k práci popohánějí.

Klení je známka hrubosti. Ušlechtilý, uhlazený a dobře vychovaný člověk nekleje. Kdo kleje, podává důkaz, že se mu dobrého vychování nedostalo, že sám se nesnaží, aby si jemné způsoby osvojil a že do slušné společnosti nepatří. Klíti jest veliký nezpůsob. Je to něco velmi ošklivého.

Kleje-li čeledín u volů, snad bychom byli ochotni jej omluviti, ale kleje-li člověk, který dělá nárok na titul »inteligent«, omluviti ho nemůžeme.

Nehezké jest klení u muže, ale vychází-li z úst ženy, jest přímo ohyzdné.

Neradi je slyšíme u dospělých a starých, ale bolestí se zachvěje srdce naše, slyšíme-li je u dětí.

Rodičové, neklejte před dětmi! Netrpte jim ho! Trestejte je, jakmile od nich první zaklení uslyšíte! Mistři a zaměstnavatelé, zakročte proti němu u svých učedníků, tovaryšů a zaměstnaných!

Kdo kleje, dává pohoršení. Kteří jej slyší, naučí se klíti od něho. Všichni, kteří klejí, činí tak jen proto, že se tomu od jiných naučili. Proto nesmíme klíti zvláště tam, kde jest více lidí přítomno, jako na př. na shromážděních, ve společnostech, v zábavách a pod., protože pohoršení tím více se rozlézá.

Kdo kleje, jest na špatné cestě. Na cestě k nebi se neproklíná. Svatý Alfons praví, že kdo kleje, propůjčuje svůj jazyk ďáblu, za to však ďábel dává mu svého ducha a svou zuřivost; svatý Bernardin pak se domnívá, že ti, kdož klejí, navykají si řeči ďáblů, které potom ve věčném zavržení stále budou používati.

Z toho všeho, co bylo uvedeno, vysvitá zřejmě, že se klení máme chrániti.

Jakým způsobem toho docílíme?

Když ráno vstaneš, rozhodni se: Dnes po celý den nezakleji. V předsevzetí svém vytrvej! Silná vůle všecko zmůže. Abys tím spíše se donutil, ustanov si za každé zaklení třeba i trest — můžeš si na př. uložiti za ně peněžitou pokutu na nějaký dobrý účel. Tak vlastní kapsa bude ti hlídačem a trestajícím soudcem.

Jistý hospodář měl čeledína, který velmi klel. Když mu domlouval, vymlouval se, že si tak od malička zvyknul. Jednoho dne zrána mu pravil: »Nezakleješ-li po celý den, dostaneš večer zlatník.« A hle, po celý den nikdo z domácích nezaslechl z čeledínových úst klení. Večer mu hospodář zlatník dal, ale současně mu řekl: »Pro peníze dovedeš se klení zdržeti, ale z lásky k Bohu a své duši nikoliv.«

Ani výmluva »už jsem si tak zvykl« neplatí. Bylo by to asi tak, jako kdyby zloděj řekl: Zvykl jsem si krásti a proto už si toho odvyknouti nemohu. Zvyk má sice, jak dí přísloví, železnou košili, ale silák i tu košili dovede svléci.

Chraň se příčin, které ke klení mohou vésti, jako na př. hněvu, rozepří, nestřídmosti a pod.

Ozbroj se trpělivostí! Nedaří-li se dílo bez klení, nepodaří se ani s proklínáním. Svatý Isidor, oráč, pilně pracoval na poli, jezdil a oral s dobytkem, a přece nikdy neklel.

V Holandsku na nádraží a návěštních tabulích čteme plakáty s touto výzvou: »Věříte-li v jediného, všemohoucího Boha, ctěte Jej a neberte jména Jeho nadarmo, bez potřeby. Nevěříte-li v jediného, všemohoucího Boha, pak se Jeho jména vůbec nedotý-

kejte, neboť se činíte směšnými a urážíte bližního.« V dílnách a obchodech visí tabulky: »Zde se zapovídá klít.«

Rovněž v Italii utvořila se liga proti klení. Místy jsou vypsány i pokuty. Kdo v Americe zakleje, jest pohnán před soud a platí citelnou pokutu.

U nás podobný spolek se dosud neutvořil.

Ale napiš si základní jeho pravidlo do svého srdce: »Nebudu nikdy klíti.«

46. O milosrdenství Božím.

(Neděle 11. po Duchu svatém.)

Když naši prarodičové zhřešili a věčného zavržení zasloužili, slitoval se Bůh nad nimi a slíbil jim hned v ráji Vykupitele. Tak hned na úsvitě dějin lidstva zazářil krásný paprsek Božího milosrdenství. Ze soucitu k nám ubohým opustil Vykupitel krásné nebe, sestoupil do údolí slz a přinesl nám s nebe, co bylo tam nejlepšího — lásku, soucit a milosrdenství. Celý život jeho byl řada milosrdných skutků. Odpouštěl hříchy, těšil zarmoucené, sytil lačné, nemocným vracel zdraví, mrtvým život. Když na př. jednou mu přinesli hluchoněného a prosili ho, aby vložil na něj ruku, »pojav jej od zástupu v soukromí, vložil prsty své v uši jeho a nasliniv si prst, dotekl se jazyka jeho, a pohlédnuv k nebi, vzdechl a řekl jemu: Efeta, to jest: Otevři se. A hned otevřely se uši jeho a rozvázala se vazba jazyka jeho, i mluvil správně.« (Mar. 7, 33—35.)

V podobenstvích, jimiž svaté pravdy posluchačům názorně vštěpoval, a jež svatí evangelisté zaznamenali, jako na př. v podobenství o koukolu mezi pšenicí, o služebníku nemilosrdném, o dělnících na vinici, o neužitečném stromu fíkovém, o milosrdném Samaritánu, o marnotratném synu a jiných, zřejmě ukázal, jakým duchem proniknuto jest jeho přesvaté srdce.

Sám se přirovnával k dobrému pastýři, který hledá ovečku ztracenou, ujal se ženy, která byla dopadena v cizoložství a proto měla býti kameno-

vána, odpustil lotru, který s ním visel na Kalvarii mezi nebem a zemí po jeho pravé straně, za hříšníky dal život, a ruce jeho stále jsou rozpjaty, aby nás ubohé a hříšné obejmuly a k sobě přivinuly...

Jako zazářilo milosrdenství Boha-Otce v ráji a Boha-Syna na Kalvarii, tak zazářilo milosrdenství Ducha svatého v Jerusalémě o letnicích. Tehdy Duch se slitoval nad nedokonalými, slabými a bázlivými apoštoly a utvořil v nich srdce nové, dokonalé, silné a statečné. Očistil je, posilnil a nadchnul.

Milosrdenství Boha-Otce, Syna a Ducha svatého ukazuje se nad námi stále.

»Milostivý jest Pán a spravedlivý,
a náš Bůh se slitovává.« (Ž. 114, 5.)

Milosrdenství Boží jest neobsáhlé. Sv. Jan Zlatoústý dí: »Moře má meze, ale milosrdenství Boží nemá mezí. Od věků se ukazovalo a přece dosud ani v nejmenším nebylo vyčerpáno, do věků potrvá a přece nikdy ho neubude.«

Proto církev začíná své modlitby pravidelně takto: »Všemohoucí, milosrdný Bože...« Modlí se: »Bože, jehož vlastností jest smilovávati se vždycky a odpouštěti...« O křížových dnech volá se v přírodě u čtyř zastávek do čtyř stran světových: »Milosrdenství Tvé, ó Pane, vládniž nad námi!« Nebo prosí: »Ukaž nám, Pane, milosrdenství své!« Církev tak činí, poněvadž jest pevně přesvědčena, že Bůh neskončeně milosrdným jest a poněvadž ví, že jeho milosrdenství na výsost potřebujeme.

Francouzský admirál a spisovatel Pierre Lotti přijel do vlasti na odpočinek a o svých zkušenostech se vyslovil takto: »Čtyřicet let jsem prožil v rozličných podnebích, mezi rozličnými národy. V každém podnebí jsem zkoušel a viděl zkoušet mnohé útrapy, a všechno, co jsem těmito zkušenostmi nabyl, jest poznání nekonečně milosrdného Boha.«

Žádné vlastnosti Boží se tak často nedovoláváme, jako právě milosrdenství. Jsme ubozí a hříšní, a proto slitování potřebujeme všichni. Bůh se nad námi slitovává, jako otec nad synem. »Jako se slitovává

nad dětmi otec, tak Pán nad těmi, kteří se ho bojí.« (Ž. 102, 13.)

Milosrdenství je dcerou lásky, a protože Bůh nás mnoho miluje, jest k nám i velmi milosrdný. Co by z nás bylo, kdyby nám Bůh stále a stále neodpouštěl a nás znova a znova na milost nepřijímal? Jest sice spravedlivý, ale vedle jeho spravedlnosti vždycky kráčí i jeho milosrdenství. Neodkládá, má-li nás odměniti, ale váhá, má-li nás potrestati. A jde tak daleko, že prokazuje milosrdenství i těm, kteří ho zasluhují, i těm, kteří jsou ho nehodni.

Viděl jsem jedenkráte malé dítě, kterak si hrálo s ostrým nožem, a když pečlivá matka mu jej odebrala, rozkřičelo se, vztekle hrabalo nožkama, a jiné hračky, které mu matka nabízela, vzdorovitě odmítalo. Co asi udělá matka? Vyplatí malého křiklouna? Zatvrdí se nad ním? Snad ho zlostně odkopne? Nikoliv. Sklání se k němu, ukazuje mu, co je mu nejmilejší, hladí, konejší a líbá.

Jak často vzpouzíme se i my proti dobrotivému Bohu, podobajíce se onomu nerozumnému capartovi! Jak často hřešíme a zavržení zasluhujeme. Ale dobrotivý Bůh se k nám sklání jako pečlivá matka ke vzdornému děcku, místo ran líbá a místo zavržení objímá . . . Bůh nechce smrti hříšníka, nýbrž si přeje, aby se obrátil s cesty zlé a živ byl. »Bůh jest ochotnější hříšníkovi odpustiti, než hříšník toto odpuštění přijmouti.« (Sv. Augustin.)

Písmo svaté vypravuje, kterak obyvatelé města Ninive velice hřešili, ale když Bůh k nim poslal proroka Jonáše, a ten jim kázal, polepšili se, a Bůh zasloužený trest od nich odvrátil.

Vypravuje o Davidovi, který se dopustil velmi zlého skutku, poslav Uriáše do vražedné bitvy, aby v ní zahynul a pojav jeho manželku za ženu. Zasloužil trestu, ale že pod dojmem proroka Nathana hříchu velice litoval, došel odpuštění.

Podobných důkazů Božího milosrdenství uvádí Písmo svaté velmi mnoho.

Bůh netrestává náhle, nýbrž dopřává nám času na lítost a na polepšení.

Svatý Jan Zlatoústý poukazuje na to, že mnoho péče, úsilí a práce jest zapotřebí, než si vystavíme dům a můžeme v něm bydliti, že však týž dům ohněm v několika hodinách zničen býti může. U Boha však jest postup obrácený: Když chtěl stvořiti svět, řekl: Budiž! a svět povstal. Když však chtěl zlý svět pro jeho nepravosti potopou ztrestati, napřed lidstvu trest ohlásil, varoval jej, ústy Noemovými napomínal a ještě sto dvacet let čekal, a teprve potom poslal déšť! Mohl také náhle silnými proudy zalíti zemi, ale zase posílá déšť, a zase vystupuje voda jen pozvolna, aby hříšné lidstvo mělo ještě čas, spáchaných hříchů litovati.

Boží milosrdenství jest nevyčerpatelné. Bůh jest stále ochoten odpustiti nám všechny hříchy, byť jich bylo sebe více — i kdyby jich bylo jako písku na břehu mořském, nebo jako hvězd na nebi, jestliže jich jenom upřímně litujeme. Šťasten, kdo je schopen a ochoten litovati hříchů, byť jich měl velké množství; nešťasten, kdo není schopen a ochoten litovati, byť měl jen jeden. Vianney napsal: »Nikdo není proto zavržen, že příliš mnoho zlého učinil, ale mnozí lidé jsou v pekle pro jediný těžký hřích, kterého nechtěli litovati.«

Ani před velikostí jich se Boží milosrdenství nezastavuje.

»Byť byly vaše hříchy jak šarlat,
jak sníh budou zbíleny,
byť byly červené jak červec,
jak vlna zbělejí.« (Is. 1, 18.)

Lidé dopouštějí se hrozných hříchů, ale žádný z nich není tak veliký, aby ho Bůh nemohl nebo nechtěl odpustiti. Hrozný hřích jest na př. někoho zavražditi, nebo od pravé víry odpadnouti, nebo křivě přisahati, nebo někoho vypáliti; ale i vraždu, odpadlictví, křivou přísahu a žhářství jest Bůh ochoten odpustiti.

Ovšem, předpisovati mu nemůžeme, komu, kdy a jak mnoho má odpustiti. Vynutiti si nemůžeme ničeho, vyprositi můžeme všecko.

Poněvadž všichni jsme hříšní, potřebujeme všichni milosrdenství. Jsme na ně odkázáni. A nemůžeme říci, že by na nás dopouštěl se Bůh křivdy, kdyby nás nevyslyšel hned, nebo v té míře, v jaké si přejeme. Na jeho milosrdenství nárok si činiti nemůžeme.

V milosrdenství Boží doufati máme vždycky, zoufati si nad ním nesmíme nikdy. Kdo by se domníval, že mu Bůh nechce nebo nemůže odpustiti, velmi těžce by hřešil. Hříchu toho se dopustil na př. Kain, jenž, zavraždiv svého bratra, v zoufalství volal: »Můj zločin jest větší, než abych zasluhoval odpuštění.« (Gen. 4, 13.) Zoufati nad milosrdenstvím Božím zařadila církev mezi hříchy proti Duchu svatému, o nichž učí, že jsou velmi těžké.

Rovněž jest hříšno chtíti milosrdenství Božího zneužívati. Nerozumně a hříšně by mluvil, kdo by na př. řekl: »Bůh mi odpustil již pětkráte, odpustí mi po šesté zase.« Taková řeč byla by přímo vyzývavá a neušla by trestu. Podobně hříšnou byla by řeč: »Je-li Bůh milosrdný, však on mi odpustí.« Kdo by s takovými myšlenkami nebo řečmi odvažoval se hřešiti, dopouštěl by se rovněž těžkého hříchu, který také jmenujeme hříchem proti Duchu svatému. V katechismu se označuje slovy »na milosrdenství Boží hřešiti«.

Milosrdenství jiných se lidé velmi rádi dovolávají. V soudní síni okresního města bylo soudní přelíčení. Obžalován byl občan, že hanebně pomluvil kněze. Nevina pomluveného ukázala se během líčení nad slunce jasněji, a bylo zřejmo, že obžalovaný bude odsouzen. A tu jeho advokát obrátil se k přítomnému knězi a dlouhou řečí jej žádal, aby obžalovanému odpustil. Svou řeč zakončil hodně působivě těmito slovy: »A kdo by potom už měl odpustiti, když ne kněz?« Dobrák farář skutečně odpustil. Ale ještě téhož dne se obžalovaný v kruhu svých známých v hostinci holedbal: »Však on byl byl neodpouštěl,

kdyby si byl svou nevinou tak jist.« A druhý den už se po celém okolí vypravovalo, že farář je vinen a že »to projel na celé čáře«.

Je-li Bůh milosrdný k nám, máme býti milosrdni i ku svým spolubližním. Denně prosíme, aby nám Bůh odpustil naše viny, a současně slibujeme, že i my jsme ochotni odpustiti svým vinníkům. Odpouštěti máme vždycky. Když se apoštol Petr tázal Krista Pána, zda má až do sedmikrát odpouštěti, odvětil mu Kristus, že ne do sedmikrát, ale do sedmdesátisedmikrát, t. j. nesčíslněkrát.

Radno jest vyžádati si odpuštění co nejdříve. Velmi nebezpečno jest s pokáním odkládati. Neříkej: Polepším se, ale až později. Vždyť nevíš, zda ono »později« nestane se ti osudným. Jistota je jistota. Věci, na níž nám velmi záleží, neodkládáme. Snad bude později ještě čas, ale jisté to není... Svatý Augustin napsal: »Jednoho Kristus v posledním okamžiku ospravedlnil, ale právě jenom jednoho, by nikdo obrácení až do smrti neodkládal.«

Kéž jest Bůh jednou duši naší soudcem milosrdným...

47. Přísaha.

(Neděle 12. po Duchu svatém.)

Ve svém znamenitém kázání, které měl k zástupům na hoře, pravil Kristus mezi jiným i toto: »Opět slyšeli jste, že řečeno jest starým: „Nebudeš křivě přisahati, ale splníš Pánu přísahy své.“ Já však pravím vám, abyste nepřisahali vůbec: ani nebem, neboť trůnem Božím jest, ani zemí, neboť jest podnoží nohou jeho, ani Jerusalemem, neboť jest to město velikého krále, ani hlavou svou nebudeš přisahati, neboť jediného vlasu nemůžeš učiniti bílým neb černým. Budiž však řeč vaše ano, ano; ne, ne; co nad to jest, ze zlého jest.« (Mat. 5, 33—37.)

Odvolávajíce se na tato slova Kristova, některé náboženské společnosti přísahu vůbec zavrhují. Ale naši katoličtí vykladatelé Písma sv. dí, že slovy těmi

Kristus přísahy nezavrhoval, ale že si přál, abychom jí používali jen v největší potřebě a vždy jen správně.

Jestliže někdo něco vypravuje, tím ochotněji mu věříme, čím věrohodnější svědek pravdivost jeho výpovědí potvrzuje. Dovolává-li se kdo samého Boha za svědka, věříme mu zajisté bez váhání.

Když někdo dovolává se Boha za svědka, že pravdou jest, co mluví, nebo že jistě splní, co slibuje, říkáme o něm, že přisahá.

Zákonodárství církevní i světské přikládá přísaze veliký význam. Souhlasně ji považují za poslední prostředek, jímž může lidská společnost dopátrati se pravdy. Je to vrcholný donucovací prostředek pravdy se domakati. Zle by bylo, kdyby už společnost ani na něj nemohla spolehnouti. Kdyby nebylo možno věřiti už ani přísaze, byl by podkopán mravní řád a základ společenského života. Svatý Pavel pravil, že »ukončením všech rozepří jest přísaha«. (Žid. 6, 16.) To jest už poslední hranice společenského řádu.

Přísaze, kterou potvrzujeme, že mluvíme pravdu, říkáme potvrzovací, a přísaze, kterou se zavazujeme dostáti nějakým závazkům, říkáme přislibovací.

Rozeznáváme přísahu obyčejnou a přísahu slavnou.

Obyčejná neboli jednoduchá jest ona, které lidé v obyčejném životě používají. Mnohý má na př. ve zvyku říkati »Pán Bůh ví«, nebo »Bůh je můj svědek«, nebo »jako že je Bůh nade mnou«, nebo »jak zde před Bohem stojím« a pod. Hlavně na trzích a při prodeji a koupi vůbec často podobná slova slyšíme. Kdybychom nevědli, že tak mluví z ošklivého zvyku, z nerozvážnosti a z hlouposti, musili bychom se zhroziti z těch přísah, ale konejšíme se myšlenkou, že nemají úmyslu přisahati, a že dobrotivý Pán Bůh na hloupost lidskou béře mírnější měřítko, než na zlomyslnost. Nezvykejme si ani obyčejné přísahy používati, a máme-li ten neblahý zvyk, odložme jej!

Druhý druh přísahy jest přísaha slavná. Někdo by byl zavolán k soudu za svědka. Soudce jej chce donutiti, aby mluvil pravdu. Proto, než vypovídá, vezme jej »pod přísahu«. Na stole stojí kříž, po jeho stranách dvě svíce. Soudní sluha už je rozsvítil. Soudce vybídne svědka, aby první tři prsty pravé ruky zdvihl k nebi, předříkává přísežnou formulku a žádá, aby svědek říkal za ním. Je to okamžik vážný, který každým mravně nezkaženým nitrem otřese. Soudce už skončil, a svědek opakuje za ním poslední slova: »K tomu mi dopomáhej Bůh.« A nyní svědek vypovídá, jak se vše sběhlo. Mohl by se odvážiti zalhati? Toho by byl schopen jen člověk mravně zvrhlý a otrlý. Vždyť ví, že kříž zde naznačuje všudypřítomnost a vševědoucnost Boží, svíce značí světlo pravdy, a tři prsty, které zdvíhal k nebi, naznačují Nejsvětější Trojici. Dobře dí Stolberg, že »přísaha je zlatý peníz veliké ceny, ražený se jménem živého Boha«. Po slavné přísaze musí následovati vyjevení ryzí pravdy.

K přísaze slavné řadíme přísahu manželskou, kterou si novomanželé u oltáře před křížem a rozsvícenými svícemi slibují vzájemnou manželskou lásku a věrnost, a přísahu kněžskou, kterou se novosvěcený kněz zavazuje, že všecky povinnosti kněžského stavu bude věrně plniti.

Dobré přísahy se nikterak báti nemusíme. Jest dovolena. Přisaháme-li na pravdu, s náležitou rozvahou a z důležité příčiny, nelekejme se jí! Prorok Jeremiáš pravil:

»Budeš-li přisahat: »Živť jest Hospodin«, podle pravdy, práva a spravedlnosti, budou mu národové dobrořečiti.« (Jer. 4, 2.)

Vypovídáme-li pod přísahou, smíme říci jenom to, o čem jsme dokonale přesvědčeni. Někdo by viděl v noci utíkati zloděje; zdálo se mu, že by to mohl býti jeho soused — v takovém případě nesměl by ovšem vypovídati, že to byl jistě on. Věci nejisté za jistou vydávati nesmíme.

Máme říci, co sami za pravé uznáváme, a to přesně, určitě, bez obalů, vytáček a dvojsmyslů. Nesmíme používati t. zv. »tajné výhrady« čili »zámlky«.

Tomáš Morus, kancléř anglický, byl od krále Jindřicha VIII. uvězněn, protože neschvaloval jeho nepřátelského jednání proti církvi katolické. Byl by býval propuštěn na svobodu, kdyby byl přisahal na těchto několik slov: »Chci se podříditi nařízením svého Pána a krále.« Lid na něho volal, by tak učinil, jelikož prý při vyslovování těchto slov může mysliti na Boha, nejvyššího to Pána a krále. Než, on pravil: »Toho nesmím učiniti, neboť musím přisahati v pravdě.« —

Máme přisahati s rozvahou. K vážným úkonům nutno přistoupiti se sebranou myslí. Hlavně chtějíce složiti přísahu přípovědnou máme dobře uvážiti, budeme-li moci jí dostáti. Slibovati smíme jen to, co můžeme také splniti.

Přisahati smíme jen z příčiny velmi závažné. Dovolávati se Boha za svědka v maličkostech bylo by Ho nedůstojno a hříšno. Jen důležitá příčina ospravedlňuje.

Oprávněné a správné přísahy nemusí se nikdo lekat. Dobrou přísahou naopak vzdáváme Bohu poctu, neboť jí uznáváme Boží jsoucnost a vševědoucnost. Podporujeme jí pravdu, právo a spravedlnost.

Kdo přísahu složil, jest jí vázán.

Arabové obléhali a dobývali španělské město Tariffu. Velitelem posádky, jež město hájila, byl Alfons Perer. Jednou křesťanské vojsko učinilo výpad z města, chtějíc Araby zapuditi, ale bylo odraženo, a vlastní syn velitelův byl zajat. Arabové nabízeli potom vydání syna velitelova pod podmínkou, vzdá-li se velitel a vydá-li město v moc Arabů. Vzkázali, nepřistoupí-li velitel na tuto nabídku, že jeho syna zabijí. Do těžkých nesnází a rozpaků velitel upadl. Syna miloval, ale i králi přisahal věrnost. Dlouho uvažoval. Konečně se rozhodl, řka: »Chraň Bůh, abych porušil přísahu, danou král. Města nevydám, dokud živ bu-

du, chci je bránit, byť bych proto i svého syna ztratiti měl.« Zůstal věren králi a obětoval syna.

Přísahu, kterou se dovoláváme Boha na nepravdu, nebo kterou skládáme bez vážné příčiny, nebo kterou se zavazujeme, že učiníme něco nedovoleného, jmenujeme »k ř i v o u«. Není rovnou, není správnou a není dovolenou.

Pod přísahou nesmíme vypovídati, co sami za nepravdu považujeme, nesmíme přisahati lehkomyslně a bez závažných důvodů a nesmíme přisahati, že učiníme, čeho nemáme v úmyslu učiniti.

Soudce nemá pro malichernosti nutiti svědky k přísaze, svědky zvláště věrohodné nemá vůbec pod přísahu bráti, a známých darebáků a lhářů nemá k přísaze připouštěti. Svatý Augustin pravil: »Přísaha jest jako lék — obojího se užívati má jen tehdy, je-li k tomu spravedlivá a důležitá příčina.«

Přemysl Otakar II., král český, aby si věrnost vojevůdců svých ujistil, všecky je večer před osudnou bitvou na Moravském poli dne 26. srpna 1278 k sobě do svého stanu obeslal. Tu pak vstoupil mezi ně beze zbraně a v lehkém oděvu a pravil k nim, řka: »Došly mne výstrahy, že jsou také mezi vámi zrádcové. Nemohu tomu víry dáti; avšak, je-li tuto, kdo by o můj život ukládal, nuže, vystup, i vykonej na mně skutek pomsty. Lépe jest, abych tuto na místě sám zemřel ještě dnes, nežli aby zítra tisícové padli obětí nějaké zrady.« Všichni zaraženi, mlčeli. A všichni přisahali, že chtějí pro svého krále statky a životy své položiti. Přisahal i Milota z Dědic, jehož zradou druhého dne byla bitva ztracena, a král Přemysl Otakar II. zahynul.

Kdo nedodrží přísahy, dopouští se hrozné věrolomnosti.

Samo sebou se rozumí, že kdyby někdo přisahal, že se pomstí nebo že chce učiniti nějakou jinou věc nedovolenou, že není přísahou vázán. Takovou nedovolenou přísahou se prohřešilo oněch čtyřicet židů, o nichž vypravuje Písmo, že se zapřisáhli nejísti a nepíti, dokud by neusmrtili Pavla.

Talmud, mravoučná kniha židovská, učí, že žid smí falešně přisahati, hrozí-li mu tělesné tresty nebo ztráta majetková, ale naše křesťanská mravouka křivou přísahu vždycky zakazuje, ano řadí ji mezi nejtěžší hříchy vůbec.

Křivá přísaha jest proto nesmírně těžkým hříchem, protože se jí křivopřísežník dovolává Boha za svědka na lež. Odvažuje se Boha snížiti za podporovatele podvodu. Kdo se jí dopouští, zapírá Boha a jeho vševědoucnost a nebojí se jeho trestající spravedlnosti. Svatý Chrysostom dí, že ani dýka ani meč neusmrcují tak ukrutně, jako křivá přísaha. Vyrozumívá tím ovšem smrt duše.

Křivopřísežníky již pohané trestali smrtí. V prvních dobách církve musili čtyřicet dní o vodě a chlebě se postiti a nadto sedm let veřejné pokání činiti.

Bůh je trestá výčitkami svědomí a různými neštěstími, které je v životě potkávají. Mnohý sám se udal, aby se zbavil nesnesitelného břemene, které jej tlačilo.

Císaři Karlu Velikému žalovaly dvě sestry, že je jejich bratr o věna připravil. Císař dal si obžalovaného předvolati, a když zapíral, poručil mu složiti přísahu nad hrobem svatého Salvia. Nešlechetník vskutku křivě přisahal, ale pojednou zblednul, počal se chvěti a za dvě hodiny zemřel.

Císař Karel Veliký vydal ve své říši zákon, aby těm, kdož by křivě přisahali, byla uťata pravá ruka; později se jim utínaly jen první tři prsty, jimiž přisahali.

V Lipsku přisahala r. 1687 jedna děvečka své paní, když ji tato vinila, že klíč ukradla: »Ať mne Bůh němotou raní, a ať ochromnu, jestli jsem klíč ukradla!« A hle, nešťastnice vskutku oněměla a ochromla.

Roku 1818 oběsila se ve Štětíně v Prusku šedesátiletá žena v zoufalství, že před dvaceti lety křivě přisahala. Výčitky špatného svědomí dohnaly ji k sebevraždě.

Bůh sám oznámil: »Každý křivopřísežník bude trestán... Pošlu kletbu... do domu toho, jenž přisahá skrze jméno mé křivě, a usadí se v domě jeho, a stráví jej.« (Zach. 5, 4.)

Jesliže křivopřísežník ublížil svou přísahou jinému na majetku nebo na dobrém jménu, jest vázán k náhradě. Musí veškeru učiněnou škodu napraviti.

48. O slibu.

(Neděle 13. po Duchu svatém.)

Kdo chtěl ve středověku býti přijat do stavu rytířského, musil býti v umění jezdeckém a v rytířském mravu dokonale vycvičen. Připravoval se ku přijetí modlitbou, postem, svatou zpovědí, svatým přijímáním, učinil slib, že bude denně mši svaté přítomen, že bude za křesťanskou víru bojovati, církev a její služebníky hájiti, slabé chrániti, nevinných se zastávati.

I dobrý křesťan, jenž chce býti rytířem Božím bez bázně a hany, jest odhodlán věrně Bohu sloužiti a pravdy a práva vždy se ujmouti.

Někteří křesťané, toužíce krátkou cestou k dokonalosti dospěti, vedle prostředků řádných chápou se i mimořádných, jež k dokonalosti a spáse vedou.

Takovou mimořádnou pomůckou jest slib. Je to vnitřní úkon, kterým slibujeme Bohu, že vykonáme něco dobrého. Mohli bychom říci, že je to vzájemná úmluva mezi člověkem a Bohem. Člověk přislibuje Bohu, a Bůh, o jehož ochotě, dobrotivosti a věrnosti nepochybujeme, slib přijímá a nabízí se ke službám vzájemným.

Slibem tedy nevyrozumíváme pouhé předsevzetí. Mezi předsevzetím a slibem je rozdíl tento: Předsevzetí činím jen sám u sebe a pro sebe, kdežto slib jest smlouvou s Bohem.

Žák, vycházející školu, si umínil, že chce v celém životě choditi vždy v neděli a ve svátek do kostela — vzbudil dobré předsevzetí. Nemocný, svírán jsa bolestmi na lůžku, rozhodl se k tomuto projevu: Bože můj, vrátíš-li mi zdraví, slibuji Ti pod hříchem, že,

jakmile budu moci, vykonám pout na Svatou horu — učinil slib.

Ačkoliv slib může sloužiti i k poctě Panny Marie nebo svatých, přece jen jej činíme vždy výhradně Bohu.

Sliby dělíme na jednoduché a slavné. Jednoduchými sliby zavazují se lidé světští, zaměstnávající se různými obory obyčejného života, nebo některé osoby řeholní; slavné skládají osoby, jež se zcela oddaly životu klášternímu. Slavné sliby jsou: dobrovolná chudoba, ustavičná čistota a úplná poslušnost k představeným. Přípravou na slavné sliby a zároveň dobou zkoušky jest noviciát, jenž trvá nejméně rok. Církev si přeje, aby si každý napřed dobře rozmyslil, než slavné sliby složí.

Slibovati smíme jen věci dobré. Předmětem slibu může býti jen skutek dobrý a Bohu milý. Obyčejně slibují lidé takové věci, jichž ani Boží ani církevní přikázání nepředpisuje, a jimiž tedy projevují zvláštní zbožnost a obětavost.

Ve Starém zákoně se vypravuje, kterak Jakub slíbil, uvede-li jej Bůh šťastně do jeho domova, že obětuje Bohu desátý díl veškerého svého majetku.

Kolem roku 500 po Kristu vypuknul v krajině jižní Francie veliký hlad. Biskup Mamert konal s lidem prosebný průvod do polí na odvrácení hladu. Učinil slib, že takové průvody konati bude každoročně, jestliže Bůh hlad odvrátí. Průvody ty konal, a konali je potom i jinde, a konáme je až dosud v pondělí, úterý a ve středu před Nanebevstoupením Páně. Říkáme jim prosebné neboli křížové průvody. Mají původ ve zbožném slibu.

Svatý Ludvík IX., král francouzský, slíbil v nemoci, že se zúčastní křížové výpravy, uzdraví-li se.

Rytíř Malovec slíbil vystavěti na Svaté Hoře u Příbrami kapličku, jestliže jej Bůh vysvobodí z rukou loupežníků. Když jej vysvobodil, dostál slibu svému.

Velký kostel Maria-Cellský ve Štýrsku povstal ze slibu krále Ludvíka I. uherského, jejž učinil před bitvou s Turky r. 1363.

Leta Páně 1367 dostavěn byl v Praze na Novém městě kostel a klášter svaté Kateřiny, panny a mučednice, kterýž císař Karel IV., otec vlasti, r. 1355 založil. Karel IV. dal tento chrám a klášter vystavěti za příčinou slibu, který r. 1355 v Pise učinil, když tam proti němu vlaští odbojníci povstali a on s císařovnou Annou ve velikém nebezpečenství života se octnul.

V horské vesnici Horní Ammergavě v Bavořích zuřil r. 1633 mor. I učinili obyvatelé vesnice té slib, že pašiovými hrami budou znázorňovati utrpení Páně. Po jejich slibu nikdo už na mor nezemřel, a proto až dosud každý desátý rok po celé léto hry ty konají.

Císař Karel VI. v čas moru roku 1713 slíbil, že vystaví ve Vídni kostel ke cti svatého Karla, což také splnil.

Jedna obchodnice slíbila, bude-li Pán Bůh provázeti požehnáním její obchody, že koupí pro kostel nové mešní roucho.

Jedna dívka, jež byla nemocna, slíbila, uzdraví-li se, že nebude příští masopust vůbec tancovati.

Můžeme slibovati i věci, k nimž jsme i jinak zavázáni, jako na př. že budeme ustanovené posty zachovávati, že budeme nedělní a sváteční dny světiti, že chceme opilství se vystříhati a p. Jestliže takové věci děláme i z povinnosti i ze slibu, máme z nich dvojnásobnou zásluhu; ale máme i dvojnásobný hřích, jestliže jich neplníme.

Jednomu továrníkovi onemocněla dcera. Slíbil Bohu, uzdraví-li se, že nedá ve své továrně v nedělní dny pracovati. Když se dcera pozdravila, slibu svému skutečně dostál. Ze svěcení neděle měl dvojí zásluhu.

Slib vykonati smíme jen tehdy, když tím netrpí naše předepsané povinnosti nebo závazky. Žena, která by byla dlužna u obchodníka, řezníka a krejčího a neměla ani majetku ani příjmu, aby mohla dluhy brzy zaplatiti, nemá práva slíbiti, že koupí na př. pro kostel nový kalich.

Nedovolený slib vykonal Jefte, o němž se v Písmě svatém vypravuje, že slíbil, zvítězí-li v boji, že obětuje Bohu, co mu po návratu první vyjde vstříc. Vyšlať mu první naproti jeho vlastní dcera.

Každý má právo slibovati jen sám za sebe. Je to věc vlastního osobního svobodného rozhodnutí. Za jiného slibovati nikdo nemůže. Ani rodiče nemohou slibovati za dítky. Otec nebo matka nemají práva slibovati na př., že dají syna do semináře, nebo že dají dceru do kláštera, aby byla jeptiškou.

Poněvadž slib je věc osobní, nepřechází jeho závazek nikdy na jiného.

Slibovati mohou jen osoby svéprávné a neodvislé. Nemohou slibovati nedospělé děti, co by chtěly, nemohou slibovati osoby slabomyslné, pomatené a p.

Ke slibu nemůže býti nikdo nucen. Je to úkon dobrovolný. Slib násilím vynucený by neplatil. Ovšem, sliby vykonané v tísni, nemoci a v soužení, kdy svobodné vůle neztrácíme, jsou platny. Takové sliby jsou vlastně jen důraznou a úpěnlivou modlitbou.

Sliby činiti nikdo není povinen. I beze slibů možno jest dojíti spásy.

Ale máme čas od času sliby činiti, protože nám prospívají. Svatý František Saleský dí, že jimi docházíme rychleji k dokonalosti. Jimi osvědčujeme svou úctu, oddanost a věrnost k Bohu.

Jimi sami sebe donucujeme ke konání dobra. Posilujeme tak svou slabou vůli. Myšlenka, že jsme to neb ono Bohu slíbili, mocně nás pobádá, abychom to také splnili. To jsi slíbil — tedy to vykonati musíš... »Blahoslavená nutnost, která nás k lepšímu pudí«, zvolal svatý Augustin. Vytyčivše si cíl a dívajíce se na něj, tím rychleji a bezpečněji k němu spějeme.

I vlastní vůli a svobodu Bohu v oběť přinášíme. Tím nabývá náš dobrý skutek zvláštní ceny a záslužnosti. Dobrý slib se Bohu líbí a jest zárukou vyslyšení.

Ale nesmíme slibovati ukvapeně a nerozvážně. Velké opatrnosti je třeba. Kdo chce stavěti, dělá napřed rozpočet a uvažuje, bude-li moci stavbu dokončiti, a kdo slib chce učiniti, má napřed dobře uvážiti, bude-li moci mu dostáti.

Jistá paní uslyšela, že svatý František Saleský již v mládí zavázal se slibem, že každodenně pomodlí se růženec, i chtěla totéž učiniti a tázala se světce o radu. Ale svatý František ji zrazoval. Načež paní odpověděla: »Vy mne zrazujete od toho, co jste v mládí sám učinil?« A tu jí sv. František odpověděl: »Zde rozhoduje právě to slovo v mládí; tehdy jsem si totiž dobře nerozvážil, co slibuji; nyní však v dospělém věku vám radím, abyste toho nečinila. Růženec se pilně modlete, ale slibem se k tomu nezavazujte, abyste snad slibu svého někdy nezrušila.«

Chceme-li slib učiniti, dobře se napřed poraďme se svým svědomím, s dobrými a rozumnými lidmi, a hlavně se svým osvědčeným a spolehlivým osobním tajemníkem — se svým zpovědníkem.

Slibme raději napřed něco menšího a na krátký čas, abychom se vyzkoušeli, budeme-li míti k větším věcem a na delší dobu dosti síly.

Slibů čiňme raději méně, ale které učiníme, přesně a dopodrobna je vyplňme. »Když učiníš Hospodinu, Bohu svému, slib, nebudeš otáleti, abys jej splnil, neboť Hospodin, Bůh tvůj, bude to vymáhati; a budeš-li odkládati, bude ti to počtěno za hřích.« (V. Mojž. 23, 21.)

Jestliže jsme povinni již i lidem splniti, co jsme jim slíbili, čím více povinni jsme splniti, co jsme slíbili Bohu! Kdo by sliboval a neplnil, dělal by si posměch z Boha. Vše máme splniti v tom rozsahu a v tom čase, jak jsme slíbili. Slib nedodržeti jest hřích. Nesmíme ho o své újmě ani rušiti ani měniti. Odvolati jej už není v naší moci. »Mnohem lépe jest neslibovati, než po slibu, co připověděno, nesplniti.« (Kaz. 5, 4.)

Závaznost slibu pomíjí, pomine-li účel, za kterým byl učiněn. Občan Bibulus slíbil, aby se uchránil opilství, že do protějšího hostince nevkročí, ale jestliže hostinec ten byl později proměněn v obyčejný obytný dům, smí do něj vkročiti, aniž porušil závazku. Slib pomíjí, je-li jeho vyplnění nemožným, neboť k nemožným věcem nikdo vázán není. Koneč-

ně nejsme povinni jej dodržeti, jestliže kněz nebo biskup nebo papež nás od něho oprostil, čili dispensoval. Kdo splniti slibu nemůže, má se svěřiti zpovědníkovi a žádati o dispens. Zpovědník, nebo biskup, nebo papež buď dispensují, nebo slib v jiný, přiměřenější, změní.

Pan Hroznata, syn Sezimy, jsa s knížetem českým Konrádem Otou v Italii r. 1190, učinil slib, že se do Palestiny přeplaví a ku křižáckému vojsku císaře Bedřicha Rudovousa přidruží; avšak smrtí císařovou a nešťastným koncem celé výpravy odstrašen v Italii zůstal a v Římě od papeže Celestýna III. za změnu svého slibu prosil, začež mu papež uložil, aby, až do své vlasti se navrátí, klášter tam založil. Toto předsevzetí pak r. 1193 ve skutek uváděti začal a vystavěl klášter v Teplé. Do kláštera pak uvedl řeholníky premonstrátské ze Strahova, jichžto prvním opatem byl Jan.

49. O sebevraždě.

(Neděle 14. po Duchu svatém.)

»Není-li život více nežli pokrm?«
(Mat. 6, 25.)

Život je dar Boží, nade vše pomyšlení veliký. Je to vůbec největší dobro, které máme. Bez života nemůže nás blažiti ani zdraví, ani bohatství, ani krása.

Člověk je sice uživatelem tohoto neocenitelného daru, ale není jeho pánem. Sám si života nedal a nemá také práva si jej bráti. Pánem života jest Bůh.

»Vždyť ty, Pane, máš moc nad smrtí i nad životem, přivádíš ku branám smrti a zase vyvádíš.«
(Moudr. 16, 13.)

Správně připomínal svatý Pavel Korintským: »Nevíte-li, že tělo vaše jest chrámem Ducha svatého, který je ve vás, kterého máte od Boha, a že nejste svoji?« (I. Kor. 6, 19.) Nejsme-li svoji, nemůžeme tedy o sobě libovolně rozhodovati.

Mohli bychom se domnívati, že všichni rozumní tvorové budou si života, tohoto prvního daru Božího,

velice vážiti a podřídí se vůli Boží a vyčkají, jak s nimi Bůh sám naloží, a přece vidíme, že mnozí do práv Božích zasahují a život si berou. Kdo sám sebe vraždí, jmenuje se sebevrah, a skutek jeho jmenujeme sebevraždou, neboli také samovraždou.

V naší době jest sebevražda zjevem dosti častým. Je to chorobný zjev našich dnů. Jenom v Evropě vraždí se ročně na sto tisíc lidí.

Každý zjev má nějaké příčiny. A jaké jsou příčiny tak četných nynějších sebevražd?

Hlavní příčinou jest odklon od pravé víry. T. G. Masaryk, jenž napsal knihu »O sebevraždě«, vyznal: »Příčinou sebevraždy je nenábožnost naší doby.« Mnozí ztratili víru v Boha a s ní ztratili i naději. Jsou utvrzeni v domněnce, že smrtí vše končí, že po smrti už není žádného života, a proto zbavují se života, jakmile se jim zdá býti těžkým. Čím více ubývá víry, tím více přibývá sebevražd. Věřící katolík se nevraždí — leda snad jen v duševní nepříčetnosti. Poněvadž ženy více věří než muži, vraždí se mužů třikráte tolik, jako žen. Poněvadž u katolíků jest víra živější než u evangelíků, vyskytuje se u těchto sebevražd skoro čtyřikrát více. U národů vpravdě katolických vyskytuje se zřídka, u národů, nakažených nevěrou, zhusta.

Mnozí pohanští mudrcové považovali sebevraždu za dovolenou a schvalovali ji. Mudrc Zeno, jenž žil asi tři sta let před Kristem Pánem, dokonce učil, že sebevražda jest čin hrdinský, který se bohům líbí. Podobně schvaloval sebevraždu i pohanský řečník Cicero. Novodobý filosof Nietsche nazval ji panskou smrtí — naproti otrocké smrti křesťanů. V mnohých knihách se samovražda líčí jako čin dovolený, ano, mnohdy se i oslavuje.

Jedna dívka se takto přiznávala: Když jsem četla, jak slavně pohřbívali milence, kteří se zastřelili spolu, měla jsem touhu po podobné slávě, a kdyby se byl náhodou té chvíle vyskytnul milenec, jenž by byl se mnou šel, byla bych s ním šla na smrt ochotně.

Jeden student, jinak dobrý a nadaný hoch, zastřelil se v noci ve svém pokojíku. Na jeho nočním stolku našli rozevřenou knihu, schvalující sebevraždu, a vedle ní tužkou napsaný lístek: »Drazí rodičové, odpusťte mi — nemohu jinak.«

Nevěrecký životní názor, kterým jsou provanuty některé moderní knihy a časopisy, popletl mnohé, hlavně mladé lidi, připravil je o víru a zbavil je nejhlavnější životní opory. Což divu, že mladý stromek, jenž ztratil oporu, se zlomí?

Universitní docent dr. Panýrek napsal 5. října 1913 v »Národní politice«: »Statistika celé Evropy ukazuje paradoxní (t. j. neuvěřitelný) při sebevraždách zjev, že počet sebevražd nevzrůstá, jak bychom soudili, se vzrůstem bídy a úpadkem kultury, nýbrž naopak se stoupáním blahobytu a duševního rozvoje. Vliv novějších proudů filosofie, které, nacházejíce duše nezralé, nepřipravené, příliš mladé, otřásají jejich duševní rovnováhou, a pak dále úpadek náboženství.«

Druhou hlavní příčinou sebevražd jest nemravnost. Patnáctiletá žába skočila s mostu do řeky, že ji milenec opustil. Z nešťastné lásky vraždí se muži i ženy, berou si život, protože se jim zdá, že by nepřežili hanbu světskou, do níž se uvrhli, a ukracují si bolestný život, když si nemravnostmi nezhojitelnou nemoc přivodili.

Další příčinou jest rozmařilý život. Hodují, pijí, utrácejí, a když vše utratili, sáhnou k revolveru. Nečastější sebevraždy jsou v pondělí po prohýřené noci. Chudoba není příčinou sebevražd, ale rozmařilost a zhýralost. Správa pověstné herny v Monaku vydržuje zvláštní hlídače, kteří nemají nic jiného na starosti, než jen střeží pány a paničky, kteří prohráli tisíce a statisíce, aby si nevzali život. Jaká to ohleduplnost! Jaká lidumilnost! Jaká humanita!

Někteří lidé vraždí se ze strachu. Král Saul se probodl mečem, aby neupadl do rukou nepřátel. Nedávno zastřelil se voják v kasárnách, protože mu důstojník pohrozil trestem. U Mladé Boleslavi dal se

přejeti vlakem sedmnáctiletý studující, protože dostal špatnou známku z počtů. Vlak ten řídil jako strojvůdce jeho vlastní otec.

Zbabělci považují sebevraždu za nejlepší východisko ze životních nesnází. Nemají síly a odvahy je nésti. Utéci z boje není hrdinství, nýbrž zbabělost.

Někteří se vraždí ze zoufalství. Tak učinil Jidáš. Zhasla jim hvězda naděje a nastala naprostá tma v jejich duši. Chtějí zničiti hlodajícího červa svědomí, zapomínajíce, že červ ten na věčnosti znovu obživne a tím krutěji a už trvale hlodati bude.

Noviny uveřejnily zprávu, že jeden stařec se oběsil z omrzelosti života.

R. 1925 oběsil se v lese u Tišnova sedmnáctiletý obuvnický učedník. Nechtěl býti obuvníkem a dal přednost smrti.

Ano, stal se případ, že muž se zastřelil proto, aby po jeho smrti dostala žena životní pojistku. Zde tedy příčinou sebevraždy byl podvod.

Mnozí si berou život v duševní pomatenosti a nepříčetnosti. Ti jsou velmi politování hodni. Těch nesmíme odsuzovati, neboť ani věčný soudce jistě jich neodsoudí. Pomodleme se za ně!

Kdo si dobrovolně a při zdravém rozumu život béře, hřeší velmi těžce.

Hřeší černým nevděkem k Bohu, který mu život dal, neboť si života neváží. Ukazuje nevážnost k Bohu. Jen Bůh má právo určiti délku života lidského. Jen Bůh jest pánem života a smrti — nikoliv člověk. Bůh dovolil člověku těšiti se z krás tohoto života a užívati jich, ale sebevrah jimi pohrdá. Jako není vojínu dovoleno opustiti stráž, kterou mu velitel vykázal, tak není člověku dovoleno samovolně opustiti stanoviště, které mu Stvořitel určil.

Sebevrah uvrhuje duši svou do věčné záhuby. Chtěl ujíti krátkému utrpení časnému, ale do věčného se vrhá. Chtěl uniknouti spravedlnosti lidské, ale zapomíná, že božské neunikne. Trápení v pekle bude horší, než ono pozemské, z něhož se chtěl vy-

svoboditi. Olupuje se o čas, kterého mu Bůh dopřává k pokání. Odchází na onen svět bez pokání, smíření a odpuštění. Tam už pokáním svého hrozného hříchu smazati nemůže.

Vídeňský kazatel P. Abel r. 1887 v kázání vypravoval: Stál jsem u postele sebevraha, k němuž jsem byl telegraficky povolán. Před zaopatřením táži se ho: »Můj milý, jakým se vám zdá teď den po vašem skutku?« — »Můj Bože, jako věčnost!« — »Nuže, vidíte, příteli, ale pomyslete, že ve věčnosti nebudete jen 24 hodin!« — »Důstojný pane, vyzpovídejte mne,« prosil mne sebevrah. Kdyby měl každý sebevrah myšlenky, jež má po skutku, také před skutkem, nikdy by si na život nesáhl.«

Po zaopatření nemocného ubíral jsem se ulicemi k nádraží Meidlingskému. Byl již večer — koncem února — a já se nemohl pojednou v cestě vyznati, ač jsem byl již blízko. I táži se osamělého chodce po směru k nádraží. »Já vás tam dovedu,« odpověděl úsečně. Táži se ho cestou po jeho stavu, jak se mu vede, ale neodpovídal mi ničeho. Začal jsem tedy sám a to o sebevrahovi, od něhož přicházím — jak řekl, že by po sebevražedném skutku už si nikdo na život nesáhl. Najednou muž se zastaví a táže se dychtivě: »To že řekl?« — »Ano,« odpovídám, »to řekl.« Muž vytáhl z kapsy provaz a podávaje mi jej, pravil dojatým hlasem: »Důstojnosti, zde máte provaz — právě jsem šel se na něm do Meidlingu oběsit.«

Sebevrah těžce se proviňuje proti své rodině. Působí členům pozůstalým zármutek, hanbu a mnohdy i hmotnou škodu. Zhanobí nejen památku svou, ale i svých pokrevních příbuzných. Jaká to rána pro rodinu a celé příbuzenstvo, když se některý člen zavraždí! Ubohé děti, na něž nezvedenci pokřikují: Váš táta se oběsil! Smutnou vzpomínku mají dítky na takového otce. Na půdě jedné chalupy oběsil se otec, živitel rodiny. Od té doby žena bála se tam sama jít, a jestliže přece bylo nutno, aby na půdu šla, vždy si vzala někoho s sebou, aspoň některé své malé dítě,

Sebevrah olupuje svůj národ o jednoho člena a zbavuje stát o jednoho občana.

Dává jiným pohoršení. Svým příkladem svádí jiné ke skutku podobnému. Goethe vypravuje, jak ho sebevražda císaře Otty sváděla k napodobení.

Poněvadž jest sebevražda skutkem tak ošklivým a hříšným, máme ji míti v ošklivosti. Nikdy nám nesmí ani napadnout se jí dopustiti. Sebevražedné myšlenky, kdyby se náhodou dostavily, musíme hned v zárodku potlačiti a proti nim se postaviti jako proti svému úhlavnímu nepříteli.

Chraňme se příčin, jež k sebevraždě vedou, jako jsou nevěra, nemravnost, požívačnost, nezřízený život a p. Zachovejme si víru, mravnost a důvěru v Boha!

Jedna žena rozhodla se, že se utopí. Dojde ještě rozloučit se do kostela. Vklouzne otevřenými dveřmi, klekne na dlažbu, podívá se na věčné světlo a vzdychne: »S Bohem, můj Kriste! Už sem nepřijdu . . .« Vtom si vzpomene: Shledáme se s Kristem na věčnosti. Bude mou duši soudit. Zamyslí se . . . Co chci učinit? Kriste, tvé utrpení bylo větší. Chci i nadále svůj kříž nést. Uklidnila se, vstala a vrátila se k svému obvyklému zaměstnání. Byla zachráněna.

Hříšno jest i vše, co k utracení života vede, jako na př. opilství, hněv, smilství a p. Zakázáno jest vše, co ke ztrátě života může vésti, jako na př. souboj. Americký souboj spočívá v tom, že soupeř, který si vytáhne černou kuličku, sám se musí usmrtit.

Smrt na sebe nevolejme! Vyčkejme, až sama přijde. Dobrodruh Casanova napsal: »Nechť jest život již šťastný nebo nešťastný, jest to přece to jediné, co člověk má; a ti, kdož života nemilují, nejsou ho hodni.«

Cizí sebevraždy neschvalujme! Co jest zlé, vždycky máme zlem nazvati a odsouditi.

I pokus sebevraždy jest právě tak hříšný, jako sebevražda sama. Trestuhodnost činů měříme podle vůle. Jestliže se pokus nezdařil, vina lpí přece.

Církev trestá sebevrahy odepřením církevního

pohřbu. Chce tím naznačiti opovržení nad jejich činem a dáti výstrahu živým.

Již svatý Isidor vypravuje, že bývalo zvykem samovrahovi uříznouti ruku, kterou se zavraždil, a pochovati ji jinde.

Ve středověku samovražda byla pokládána za zločin, tělo bezduché bylo potupně trestáno mečem neb ohněm a zahrabáno na místě nesvěceném.

Až dosud se samovrazi na hřbitovech kladou na zvláštní místo, jen pro ně vyhražené.

50. Sudičství.

(Neděle 15. po Duchu svatém.)

Tuto čítanku napsal jsem s úmyslem, abych povzbudil ty, kteří ji čísti budou, k ctnostem a varoval před nectnostmi.

Když jsem v duchu přehlížel řady nectností, jež se u našeho lidu vyskytují, narazil jsem na ošklivou a bohužel velmi rozšířenou nectnost — s u d i č s t v í.

Proto jí chci věnovati zvláštní článeček a prosím laskavého čtenáře, aby si neobtěžoval jej pročísti a promysliti.

Co sudičství jest, není třeba vykládati. Je to chorobná touha, úředním rozsudkem buď získati pro sebe hmotné výhody, nebo usmířiti uraženou ješitnost, nebo ukojiti pomstychtivost.

Lidé se pravidelně soudí pro maličkosti. Ve velkých věcech bývá obyčejně na první pohled zřejmo, na čí straně jest právo, a zřídka kdy k soudním sporům dochází, ale právě malichernosti bývají příčinou žalob, sporů a soudů.

Občan Tvrdohlavý »postavil si hlavu«, dupnul si a vzkřikl: »Já mu ukáži, zač je toho loket! Nepovolím, byť mne to stálo celý můj majetek!« Chtěl prorazit svou. Nechtěl se dát pokořit. Byl vzdorovitý, pyšný, hrdý, zatvrzelý a neústupný. Nedá se přece urážet od takového baráčníka . . . A už letí k advokátovi, aby podal žalobu.

Občan Lakomý zase se domníval, že mu soused přioral kousek mezičky. Proto hned jej zažaloval, zavolal »komisi«, přišel geometr, rozměřil, a sousedé

byli několikráte voláni do okresního města k soudu. Konečně prohrál nejen mezičku, ale i celé pole. Z lakoty a hamižnosti povstává mnoho rozepří.

Někteří lidé jsou vůbec zlí a zlomyslní. Pokoj a klid jakoby je pálily. Staří pohané vypravovali, že jistý čarodějník zasíval do polí zuby z draka, a za krátký čas vyrostli z těchto zubů strašliví mužové, kteří se počali mezi sebou potýkati a rváti. Zdá se, jakoby mnozí lidé i za našich dnů byli z takových »dračích zubů«. Jsou u soudů více než doma.

Dva ovčáci leželi v noci vedle sebe na pahorku a dívali se k nebi. Na jasné obloze třpytily se tisíce hvězd. »Kdybych měl«, pravil jeden z nich, »tak veliké pole, jako je tam ta obloha nahoře, jakým bych byl boháčem!«

»A já kdybych měl tolik ovcí, co je tam hvězd, byl bych ještě bohatším,« pravil druhý.

»Cože, kam bys tak veliké stádo ovcí hnal na pastvu?«

»Kam jinam, než na to veliké pole.«

»Mohl by ses opovážit!«

»Kdo by mi mohl v tom zabraňovat?«

»Přece já. Kdybych tam tvé ovce přistihnul, všechny bych je pobil.«

»Viděl bys, jak by se ti vedlo.«

A ovčáci dali se do hádky, nadávali si, chytili se do křížku, až se váleli s kopce.

Lidé opravdu někdy ani si neuvědomí, proč do rozepří a soudů se dostávají.

Soudy přivádějí se do škody. České přísloví dí: »Kdo má mnoho žita, ať si myši nasadí, kdo mnoho peněz, ať se soudí.« Sudičství už mnohé ožebračilo.

V. Zahradník napsal bájku »Kozlové na lávce«.

Na dlouhé, úzké lávce, právě uprostřed potkali se dva rohatí kozlové.

»Ustup,« vece jeden.

»Ustup ty,« dí druhý.

Anť nechce jeden ustoupiti druhému, rozpálili se, trkali a potýkali se tak, že oba s lávky padli do

řeky. V chladné vodě zhasl oheň jejich, a tu teprv každý pokojně a moudře plaval na stranu svou.

Někteří lidé tak milují sváry, právní rozepře a soudy, že se dříve nepřestávají vaditi a souditi, pokud se i jedni i druzí neuvedli na mizinu.

V lese potkali se dva žebráci. Jeden vracel se ze žebroty, druhý šel na žebrotu. Usedli spolu u cesty. Vracející se podaroval svého druha chlebem. Povídali si. Vzpomínali na mladá léta. Oživovali si vzpomínkami, jak chodili spolu do školy, jak se někdy pohašteřili a zase usmířili, jak rostli, jak se ženili a chvíle radostné i strastiplné prožívali. Konečně se odmlčeli a rozplakali se. Proč pláčí? Dopovím sám: Měli chalupy, dali se spolu pro zavodňování louky do soudu, soudili se několik let, prosoudili všecko, přišli o chalupy, přivedli na mizinu sebe a své rodiny, a na stará léta jim nezbyla než hůl a žebrácká mošna. Na to vše nyní vzpomínali a rozplakali se. Když se vyplakali, vstali, jeden šel domů a druhý šel dále na žebrotu.

Vdova po jednom úředníku odkázala poslední vůlí svůj nábytek a celé zařízení bytu svým dvěma dcerám. Měly se o něj spravedlivě rozděliti. Ale dědičky nemohly se dohodnouti — dubové skříně z pokoje chtěly mít obě, a o zařízení kuchyňské nestála žádná. Ani soudce jich nemohl uspokojiti. Konečně se soudily. Každá ovšem měla advokáta. Konečné rozluštění spočívalo v tom, že má býti nábytek prodán a obě stejnoměrně o peníze rozděleny. Ale ukázalo se, že výlohy obou advokátů obnášely skoro tolik, kolik se za celé zařízení utržilo. Nedědily tedy dcery, nýbrž advokáti.

Kdyby nebylo sudičů, ztratili by advokáti zaměstnání a výdělek. I mezi advokáty jsou mnozí mužové velmi šlechetní, ale někteří jsou také nesvědomití — škubou kořist, která se jim do rukou dostala, pokud jest na ní peří... Jeden venkovan, když před soudem viděl, jak se dva advokáti hádají, prou a vzájemně se potírají, divně kroutil hlavou a nemohl pochopiti, jak jest to možné, když je po přelíčení viděl v přátelském rozhovoru a v nejlepší shodě jíti do ho-

telu na oběd. Lidé říkají: Advokáti jsou jako nůžky: Zdá se, že jedou proti sobě, ale zatím jedou vedle. Ani kuře darmo nehrabe, a advokáti nemelou zadarmo. V Groningách zemřel starý advokát Hueber. V závěti odkázal celé své velmi značné jmění holandským blázincům. K odůvodnění svého odkazu doložil, že své jmění získal většinou od bláznů, kteří se soudili.

K. Ulrich napsal tuto básničku:

Dva vrabci žili v pokoji,
až našli zrnko na hnoji,
tu pojala však oba
pro zrnko krutá zloba,
že pustili se do hádky.
Vtom vyšel kohout z zahrádky
a byl ihned od obou stran
za soudce ve při povolán.
Ten přiblížil se vážným krokem
a spolkl zrnko před výrokem.
Když na to lály obě strany,
řek vážně kohout rozhněvaný:
»Kde obě strany nejdou k shodě,
tam třetí těží k jejich škodě.«

Tím třetím, který těží ze stran soudících se, bývá pravidelně advokát.

Sudičství bývá příčinou velkých duševních útrap. Kolik nocí v úzkostlivém přemýšlení a mukách probdí žalující i obžalovaný! Kolik slz už bylo z té příčiny prolito! A jsou to trpčí slzy, než slzy, prolité v tělesné bolesti a nemoci. Lidé nespí a trápí se. Jak to před soudem řekne? Zdaž jej soudce nebo advokát nechytí za slovo? Což kdyby se špatně vyjádřil nebo pochybil?

A konečně, i kdyby vyhrál, i kdyby vysoudil, zdaž jej může těšiti a uspokojiti rozsudek, nad nímž někdo jiný pláče?

Že soudy mnohým už podrylyzdraví a že je přivedly do nemocnic a do blázinců, jest všeobecně známo.

Rovněž jest známo, že mívají v zápětí hněvy a nepřátelství. Odsouzený bývá potom ve hněvu velmi zatvrzelý.

Soudy pobouřily proti sobě rodiče a děti, bratry a sestry, příbuzné a známé a učinily z nich nesmiřitelné nepřátele.

Sudič se připravuje o lásku u lidí, o vážnost a o dobrou pověst. Nikdo ho nemá rád. Pojď od něho — je to nebezpečný člověk! Nikdo se ho nesmí dotknout. Dotkneš-li se ho, už z něho lítají jiskry. Je to takový ježek, který píchá, jakmile se k němu přiblížíš. Celé okolí se ho bojí. Každý se mu raději vyhne. Nikdo s ním neuzavírá obchodů, neprodává mu a nekupuje od něho. Bojí se něco mu prodat, neb od něho koupit. A ovšem, i kdyby potřeboval pomoci, nedostane se mu jí.

Milý křesťane! Vyrovnávej své záležitosti s lidmi cestou smírnou a nesuď se! Nestav si hlavy! Hlavu máme nahoře — stavme se na nohy a ne na hlavu! Stavět si hlavu se nevyplácí. Nestav se hned pro každé slovíčko na zadní nohy! I kdyby se ti zdálo, že máš pravdu, nebo že se ti děje křivda, uvol a ustup. V tom smyslu přijímej Kristovo napomenutí: »Tomu, kdo chce souditi se s tebou a vzíti sukni tvou, zanechej i plášť« (Mat. 5, 40.). Ustup, i kdybys tím snad nějakou škodu trpěl.

Kassiodor dí, že příti se s rovným jest nehezké, s vyšším škodlivé, s nižším podlé. A svatý Isidor napomíná: »Žádostiv nebývej soudův. Vždycky buď živ v pokoji. Pro žádnou věc se nevaď; pro žádnou se nepopouzej a sobě nestýskej!«

Zamiluj si skromnost, pokoru, ústupnost! Uč se od svého Spasitele, který volal: »Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem« (Mat. 11, 29.), a který se na kříži modlil za ty, kteří jej křižovali: Otče, odpusť jim! Křesťan má milovati a odpouštěti.

Bývá pro katolíka velmi truchlivé, vidí-li, že dva katolíci se soudí, a rozsuzuje je třeba soudce jinověrec nebo nevěrec. Vidí-li rozumný katolík, že se něco podobného chystá, má sám zakročiti a podobným zjevům zahanbujícím, předejíti. K tomu už sva-

tý Pavel napomínal: »Pak-li není mezi vámi nikoho moudrého, který by mohl rozsouditi mezi bratrem (a bratrem) svým? Nýbrž bratr s bratrem se soudí, a to před nevěřícími?« (I. Kor. 6, 5—6.)

Jeden rolník umíral. Už se rozloučil s manželkou a s dětmi. A zavíraje zemdlená víčka, hlasem sotva slyšitelným, ale plným blahého uspokojení se utěšoval: »V celém životě s nikým jsem se nesoudil...« a klidně zesnul.

51. O duši lidské.

(Neděle 16. po Duchu svatém.)

Řecký mudrc Plato učil jednou své žáky o člověku. Pravil jim, že člověk jest neopeřené dvounohé zvíře. Šel okolo Diogenes ze Sinope a slyše to, chytil kohouta, oškubal ho a hodiv ho mezi Platonovy posluchače, pravil: »Hle, to jest Platonův člověk.« Tím názorně ukázal, že výměr, který Plato o člověku podal, jest nedokonalý.

Naši křesťanští učenci učí, že člověk jest nejdokonalejší Boží tvor na zemi a že se skládá z těla a z duše. O stvoření prvního člověka praví totiž Písmo svaté: »Utvořil Hospodin Bůh člověka z hlíny země a vdechl v tvář jeho dech života« (Gen. 2, 7.). Tento »dech života« jest duše. Vyšla z Boha a k jeho obrazu byla stvořena. »Jakož dech od srdce jde, tak vyšla duše člověka takořka z nejmilostivějšího srdce samého Boha,« dí Tertullian.

Kolik lidí na světě bylo, tolik duší už Bůh na zemi poslal. Vždycky, kdykoliv tělesný organismus děcka jest schopen samostatného života, posílá Bůh duši, aby se spojila s mladým tělem.

I k nám byl Bůh tak dobrotivý a duši nám dal. Spojujeme tedy v sobě dva světy — duchový a tělesný. »Poněvadž tělo ze země, a duši máme z nebe, my země i nebe jsme,« praví pěkně svatý Cyprian.

Duše naše, jakožto dcera Boží, jest neobyčejně krásná — škoda jen, že krásy její svýma tělesnýma očima postihnouti nemůžeme. Svatý Bernardin dí: »Změř krásu Boha a pochopíš krásu duše.«

Duše působí, že žijeme, myslíme, cítíme a se pohybujeme. Působí, že máme rozum a svobodnou vůli. Povyšuje nás nad ostatní tvorstvo. Činí člověka člověkem a korunou všeho stvoření.

Poněvadž jest duch, nemůžeme jí viděti.

Jeden lékař tázal se posměšně faráře: »Hlásáte spásu duší — viděl jste duši?« — »Ne.« — »Slyšel jste ji?« — »Ne.« — »Ochutnal jste ji?« — »Ne.« — »Čichal jste ji?« — »Ne.« — »Cítil jste ji?« — »Ano.« — »No tak tedy, z pěti smyslů nevědí čtyři nic o duši.« — Na to farář: »Vy jste lékař — rcete, viděl jste bolest?« — »Ne.« — »Slyšel jste ji?« — »Ne.« »Ochutnal jste ji?« — »Ne.« — »Čichal jste ji?« — »Ne.« — »Cítil jste ji?« — »Ano.« — »No tak tedy vidíte, že z pěti smyslů čtyři nevědí nic o bolesti. Co byste řekl, kdyby někdo z této okolnosti soudil, že není bolesti?«

Duše oživuje tělo.

Cena její jest veliká. Jest povýšena nade všecky poklady světa, ano, bylo by velikou opovážlivostí cenu její k pokladům světským přirovnávati.

Cena její jest tak veliká, že když duše prvních lidí v ráji a jejich vinou i duše všech lidí, kteří po nich přijíti měli, tajemnou vinou dědičného hříchu byly potřísněny, bylo zapotřebí, aby sám Syn Boží se vtělil, jako člověk trpěl, rozhněvaného Otce usmířil a duše zase vykoupil. Právem volá svatý Augustin: »Ó, duše, pozvedni se a věz, jak drahá jsi, za jakou cenu koupena jsi! Počítej hodiny tři a třicetiletého života Spasitelova, počítej vzdechy, kteréž pro tebe vydal, počítej slzy, kteréž pro tebe vyplakal, myšlenky, kteréž o tobě měl, počítej slova, kteráž pro tebe mluvil, rány, kteréž pro tebe obdržel; počítej trny, které jej probodly, hřeby, jež jej prokláły, počítej krůpěje krve, kteréž pro tebe prolil, pozoruj dřevo kříže, na němž pněl, na němž své počestné jméno k pohanění vydal a ducha svého vypustil a svou duši dal za duši tvou! — Ó, všecko toto praví tobě: Ó, duše lidská, tak vzácná jsi, tolik ceny máš!«

Duše vyšla z rukou Božích. Nebyla tedy vždycky. Ale dostala výbavu velikou — nesmrtelnost. Už

nikdy nezemře. Jest nesmrtelna. Svatý Alfons z Liguori dí: »Ježto naše duše jest cosi duchovního, musí nevyhnutelně býti nesmrtelnou.«

Starý i Nový zákon o nesmrtelnosti duše zřejmě mluví. Kniha Kazatel dí: »Prach se do země vrátí, jak býval, dech pak se vrátí k Bohu, jenž jej dal.« (Kaz. 12, 7.) A svatý evangelista zaznamenal slova Kristova: »Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, duše však zabíti nemohou.« (Mat. 10, 28.)

V nesmrtelnost duše věřili a věří všichni národové! Věřili v ni staří Egypťané, Řekové a Římané. Věřili v ni nejpřednější myslitelé, jako na př. Sokrates, Plato, Aristoteles, Pythagoras, Cicero, Seneka a jiní.

Věří v ni i národové pohanští. Tak na př. Indové věří, že duše lidská po smrti člověka vchází do těl zvířecích, a čím horší člověk, tím v nečistší zvířata duše přechází. Z jednoho zvířete přechází do druhého, až jest úplně očištěna.

Roku 1924 přijel z Ameriky do Prahy pan Čapek, aby zde učil Čechy »lepšímu náboženskému životu«. Pořádal schůze, jež byly velmi četně navštíveny. Na jedné schůzi vykládal, že duše sice neumírá, ale že přechází z jednoho člověka do druhého. Podobnými nesmysly lákal zbrklé pražské paničky pro svůj »Masdasňan«.

Všichni katoličtí učenci a církevní spisovatelé zřejmě o nesmrtelnosti duše učili. Učený Tertullian pravil: »Tvrdíme, že po ukončení života zůstane duše naše nesmrtelná.«

František Herites vypravuje ve »Vodňanských vzpomínkách« na straně 71. o velikém českém básníku Juliu Zeyerovi: »Zeyer byl člověk věřící, hluboce věřící v nesmrtelnost duše, v posmrtný život.«

Zdravý rozum si víru v nesmrtelnost duše přímo vynucuje. Rozum praví, že ctnost musí býti dokonale odměněna, a hřích dokonale potrestán. Zde na zemi však nedochází vždy ctnost přiměřené odměny ani hřích přiměřeného trestu — musí tedy býti život posmrtný, kde budou spravedliví dokonale odměněni,

hříšní dokonale potrestáni. Teprve na onom světě dojde každý podle práva odměny a trestu. Poněvadž jest Bůh spravedlivý, musí duše býti nesmrtelnou.

Víra a nesmrtelnost duše jest základem spořádaného života pozemského. Bez této víry nemohla by řádná společnost lidská obstáti. Pokoj, pořádek a spokojenost ve státech jsou ovocem této víry. Bez této víry zle by se dařilo lidské společnosti, neboť lidé by se vraždili, okráďali a příkoří si činili. Proto veliký státník Jiří Washington, když se stal r. 1783 presidentem osvobozené a samostatné Severní Ameriky, prohlásil veřejně před nesčetným zástupem: »Kdo chce býti občanem spojených našich obcí, musí věřiti v Boha a nesmrtelnost duše.« Špatným jest vlastencem, kdo slovem nebo tiskem víru v nesmrtelnost duše podkopává. Takový měl by býti jako nepřítel vlasti trestán.

Jakmile se duše od těla oddělí, jest tělo mrtvé a podléhá zkáze, duše pak jde před Boží soud, aby vyslechla rozsudek a vzala odměnu za své činy.

Máme na světě stále pamatovati na budoucí věci a žíti tak, abychom neměli příčiny se jich obávati. Spasiti duši — toť má býti heslem tohoto našeho života. Naši předkové v nebezpečí života volali: »Spaste duši!« A když ve Smetanově opeře »Prodané nevěstě« hoch utíkající před medvědem, volá »Spaste duši!«, činí jenom to, co někde někdy od dospělých slyšel. Máme se snažiti, abychom uchovali duši čistou. Šťasten, koho nic netíží! J. Š. Baar v knize »Hu nás« dí: »Ha člověku je dobře — jako v peří — když má čistý prádlo na těle — ha čistou duši v těle.«

Máme pečovat nejen o spásu duše své, ale i o spásu duší svých bližních. Krejčí Gerard Majella často při šití říkával: »Pane, miluji tě, spas nějakou duši!«

Když sv. František Xaverský chtěl přeplaviti se na ostrov Del Moro, aby tamní obyvatele Kristu získal, zrazovali jej přátelé od toho úmyslu, líčíce mu ohromná nebezpečí, v něž se vydává, ale světec jim odpověděl: »Kdyby na těch ostrovech bylo lze najíti

zlato a vzácné koření, zajisté nelekali by se křesťané žádných nebezpečí a hrnuli by se tam; když pak běží jen o spásu duší lidských, měl bych zbaběle strachovati se tam jíti? Pravíte, že ostrované mne usmrtí. Té milosti nejsem hoden. Nechať naloží se mnou jakkoli, jsem odhodlán podstoupiti pro jednu duši největší oběti.« Obyvatelé přijali ho s největší radostí, uvěřili a odložili surové mravy.

Nejlepší dobrý skutek činí, kdo o spásu duše své a duší svých bližních pečuje.

Bohužel, mnozí lidé žijí tak, jakoby ani duše neměli. O všecko se starají, jen o nejhlavnější ne. Zapomínají výstrahy Kristovy: »Co prospěje člověku, byť celý svět získal, na duši však škodu trpěl? Aneb jakou dá člověk výměnu za duši svou?« (Mat. 16, 26.)

Na náhrobku babylonského krále skvěl se nápis: »To mám, co jsem snědl.« O nápisu tom vyjádřil se mudrc Aristoteles, že by slušel spíše náhrobku zvířete nežli člověka. I mnohý člověk odcházeje s tohoto světa a nenesa si na druhý břeh žádných zásluh, mohl by si povzdychnouti: »To mám, co jsem snědl.« To ovšem jest pro věčnost málo...

Tací lidé byli by velmi rádi, kdyby věčnosti nebylo. Kdo žije jako zvíře, rád by jako zvíře zemřel. Jen nám nemluvte o nesmrtelnosti duše, o soudu a odplatě!

Špatný život pozemský připravuje duši o radostný život věčný. Hříchem se duše zhanobuje a o budoucí štěstí okrádá!

Kdo hřeší těžce, »zapisuje svou duši ďáblu«, ne sice havraním perem a vlastní krví jako slýcháme v pohádkách, ale zbavuje se milosti Boží a stává se hodným věčného zavržení.

Když zmírajícího Michalangela přišel navštívit kardinál Salviati, pravil mu slavný malíř: »Lituji jen, že lépe nestaral jsem se o spásu duše a že musím nyní zemříti, když umělecky začínám trochu mluvit.«

Svatá Terezie si povzdychla: »Pláči nad trojí myšlenkou, kteráž mi jako ostré trní srdce probodá, když totiž si myslím, že jeden jest Bůh, jedna

smrt, jedna duše: Jeden Bůh, kteréhož když urazím, nemohu se na jiného obrátiti, jedna smrt, kteráž když se jednou špatně stala, nemůže napravena býti; jedna duše, kterou když ztratím, ztratím ji na věky bez pomoci.«

Kolem r. 1000 žil v dolní Italii na hoře Gardanu opat Nil. Pověst o jeho svatém životě a jeho ctnostech přivábila k němu četné zástupy, kteří u něho hledaly povzbuzení a útěchy. Uslyšel o něm také mladistvý císař Otto III., který tenkráte meškal v Římě. Chtěje poznati slavného muže Božího, navštívil ho v jeho poustevně. Nilus učinil na něj hluboký dojem. Když se císař se svatým mužem loučil, pravil mu: »Žádej ode mne jako od syna, zač chceš, a s radostí ti všechno dám.« Nilus, položiv ruku na srdce císařovo, odpověděl: »Jen jedno žádám od tebe, císaři: zachovej svou duši!«

Zachovej duši a učiň ji schopnou blažeností rajských! Umírající irský vlastenec O'Connel volal: »Tělo své zůstavuji Irsku, srdce Římu a duši Bohu!«

Kéž bys mohl jednou zvolati podobně!

52. Rouhání.

(Neděle 17. po Duchu svatém.)

Na jaře r. 1920 ve tři hodiny ráno vyšel z jedné vesnice na Plzeňsku dvacetiletý obuvnický tovaryš a nastoupil cestu k nádraží. Ve vaku na zádech nesl si prádlo a šatstvo, neboť měl odejeti do Prahy a tam nastoupiti u obuvnického mistra místo, jež mu jeho bývalý spolužák zamluvil.

Cesta k nádraží trvala asi dvě hodiny. Od vesnice šlo se napřed polní cestou a potom po silnici.

Rodiče jej vyprovodili kousek za vesnici a vrátili se. Šel nyní sám. Bylo poněkud větrno a sychravo. Vše ještě spalo — příroda i lidé. I hvězdičky na nebi měly očka zamhouřena.

Přišel až ke kříži, vedle něhož si jako dítě často hrával, když pásl husy. Pojednou, jako zlá jiskra, odkudsi z temnoty přilétla zlá myšlenka, usadila se mu v mysli a — zapálila. Což aby také učinil to, co už

mnozí učinili a co nazývají »vlasteneckou prací«? Nikdo nikde není, nikdo se o tom nedoví. V některých krajinách už všecky kříže u cest vyvrátili a roztloukli. I v Praze před očima velkých pánů a za tichého a snad i radostného jejich souhlasu strhli sochu Panny Marie. Říkají tomu »účtování s Římem«. Vždyť noviny, které čte, radostně o všem tom píší, zřejmě s tím souhlasí a nepřímo k tomu vybízejí. Vzpomněl si na vše, co v minulých dnech četl, a krev znovu v něm vzkypěla. Srdce mu bilo tak silně, že slyšel jeho tlukot. V záchvatu vášně rychle se rozhodl. Ohlédl se ještě kolem, spěšně sejmul vak, odložil na mez, chopil se ramen železného kříže, zalomcoval jím, vyvrátil ze zděného podstavce a odhodil do pole... Až se při té katanské práci zapotil. — A rychle shýbal se zase pro vak a navlékal jeho šle na ramena. Byl rozechvělý. Vrhl ještě pohled pomsty zpět a nastoupil další cestu. Nevěděl, má-li se ze svého činu radovati nebo se ho hroziti. Ale nyní už rychle k nádraží...

Po chvíli přišel na silnici a za prvních zábřesků probouzejícího se dne dorazil do stanice. Cestou a v čekárně nemyslil na nic jiného, než na rozbitý kříž.

Koupil si lístek a ujížděl ku Praze.

Vypisovati, co v hlavním městě nového státu dělal, jak se mu vedlo, s kým se stýkal a jak žil, není úkolem těchto řádků. Jenom dlužno podotknouti, že bývalý jeho spolužák, s nímž bydlil, byl členem spolku katolických tovaryšů, že si přinášel domů i katolické časopisy, že jej zavedl někdy i na nějakou dobrou přednášku a že měl na jeho duševní vývin značný vliv.

Po roce jel navštívit rodiče. Pozdě večer přijel na nádraží a známou silnicí a polní cestou pln nedočkavé touhy spěchal k rodné vesnici. Když se blížil, pojednou se zarazil — vzpomněl si na svůj černý skutek. Kéž by toho byl tenkrát neučinil! Bylo to hrozné rouhání. Zohyzdil a zneuctil znamení spásy, oloupil rodný kraj o nejlepšího Ochránce a okradl duše sklíčené, které zde docházely útěchy a posily. Kraj bez kříže už není krajem jeho mládí, ztratil na půvabu a bude pro něho cizím a chladným.

Smuten blížil se k místu zločinu. Chtěl je rychle minouti, aby znovu nevzbudil červa výčitek ve svém svědomí. Byla právě taková tma jako tehdy.

Však, co to? Vidí dobře? Kříž stojí zase jako kdysi stával. Chápe se ho oběma rukama, ale nikoliv aby jej porazil, nýbrž aby jej zulíbal a odprosil...

Doma se dověděl, že před rokem někdo u cesty vyvrátil kříž, ale že rolník, na jehož pozemku stál, dal jej svým nákladem zase znovu zříditi.

Když se vracel z dovolené a šel mimo kříž, sejmul klobouk a uctivě se pokřižoval.

Z Prahy poslal majiteli pozemku pod cizím jménem větší peněžitý obnos, jakého asi oprava a úprava kříže vyžadovala.

Byl nyní klidnější a spokojenější. Zda také svůj čin smyl lítostí a upřímným vyznáním ve zpovědnici, nevíme, ale právem předpokládáme.

Na úsvitu naší státní samostatnosti mnozí v naší milé vlasti rouhavými slovy a skutky Pána Boha velmi uráželi. Rouhali se Bohu, poráželi sochy, znesvěcovali kostely. Pane, odpusť, odpusť lidu svému! Nevzpomínej dnů mladosti! Přijmi náš národ zase na milost, neboť uráželi tě jen svedení a zaslepení jeho jednotlivci.

Kdo se rouhání dopouští? Svatý Tomáš Akvinský dí, že ten, kdo potupně mluví o Bohu a jeho svatých nebo svatých věcech, jež jsou určeny k službě Boží.

Dopustil se ho král Baltazar, jenž pil se svou družinou při hostině z posvátných nádob, ukradených v kostele jerusalemském.

Dopustili se ho židé, kteří při smrti Pána Ježíše »posmívajíce se mu říkali se zákoníky jeden druhému: Jiným pomáhal, sám sobě pomoci nemůže. Kristus, král israelský! Ať sestoupí nyní s kříže, abychom ho viděli a uvěřili.« (Mar. 15, 31-32.)

Dopustil se ho lotr, visící na levé straně kříže, když volal: »Jsi-li ty Kristus, pomoz sobě i nám.« (Luk. 23, 39.)

Dopustil se ho zpustlík, jenž v hostinci nakrájel

rohlík na kolečka, dal na misku a přítomným se smíchem »podával«, jako činí kněz v kostele.

Dopustili se ho naši čeští vojáci, kteří, přišedše roku 1919 na Slovensko, vnikli ve Šťavnici do katolického kostela, oblékli si tam mešní roucha a tancovali v nich.

Dopustil se ho rolník, který rukou hrozil k nebi a Bohu spílal, když mu suché obilí náhle zmoklo, dříve než je mohl ukliditi do stodoly.

Dopustil se ho otec, který ve vzteku, že mu odvedli syna, vrátiv se z města, sházel doma svaté obrázky se zdi.

Dopouští se ho, kdo posměšně a potupně mluví o víře, o církvi, církevním zřízení, církevních služebnících, svátostech, zneuctívá posvěcené sochy a obrazy s úmyslem, aby potupil osoby, jež představují, neuctivě se vyjadřuje o svatých, o Panně Marii a zneuctívá posvěcená místa (kostely a hřbitovy).

Rouhání může se státi buď slovem nebo písmem.

Při rouhání okolností závažnou a velmi směrodatnou jest, v jakém úmyslu se rouhavá slova pronášejí nebo tisknou, jaký jest jejich vlastní smysl a jakým dojmem působí na posluchače nebo čtenáře.

Podotknouti sluší, že různé myšlenky, které bychom na první pohled nazvali »rouhavými« a jimiž často i osoby nejzbožnější a nejdokonalejší jsou obtěžovány, nejsou hříšné, pokud ovšem s nimi nesouhlasíme a jimi se se zálibou neobíráme. Hříšnými by se však hned staly, kdybychom je ochotně hostili a proti nim se nevzepřeli. Jinak je tomu u řečí a skutků — ty jsou vždycky hříšnými.

Naše mravouka řadí rouhání k nejtěžším hříchům. Svatý Jeronym praví, že rouhání je těžší hřích, než krádež a vražda. Všecky jiné hříchy přirovnány k rouhání zdají se býti malými, neboť obracejí se jenom nepřímo proti Bohu, kdežto rouhání obrací se proti Bohu přímo. Ostatní hříchy mají původ v lidské slabosti, kdežto rouhání vyplývá ze zlého srdce. Hrubost a neuctivost k lidem jest velmi ošklivá, ale hrubost vůči Bohu svědčí o neobyčejné zvrhlosti a zkaženosti.

Bůh rouhání vždycky trestal, trestá a vždy trestati bude. Svatý Jan Zlatoústý napsal: »Jako ten, kdo kámen k nebi hází, nižádného tělesa nebeského nedosáhne, aniž mu uškodí, ano obávati se musí, aby ho kámen na zpáteční cestě neudeřil, tak i rouhání neuškodí věci nebeské, kterouž zasáhnouti má, ale padá nazpět na hlavu rouhačovu a bolestně ho poraňuje.«

Ve Starém zákoně vyměřen byl na rouhání trest smrti. »Kdo by se rouhal jménu Hospodinovu, smrtí ať umře; všecka obec uháže ho kamením. Ať je to člověk domácí nebo cizinec, bude-li se rouhati jménu Hospodinovu, smrtí zemře.« (Lv. 24, 16.)

V prvních dobách křesťanských předpisovalo se veřejným rouhačům za pokání, že musili po sedm neděl při veřejných službách Božích, majíce řemeny kolem krků, před kostelem bez plášťů a bosi státi. Mimo to musili se po sedm neděl po sobě každý pátek o chlebě a vodě postiti, nesměli kostel navštěvovati a musili podle možnosti dva nebo tři chudé vyživovati. Jestliže se tomuto pokání nepodrobili, nesměli nikdy do kostela vkročiti, a odepíral se jim církevní pohřeb.

Ve lvovské nemocnici ležel těžce nemocný. Byl zaopatřen. Když přijal svátosti umírajících, napsal na lístek: Rakovina mého jazyka je trest za rouhání.

V panském lese káceli drvoštěpové stromy. Byl pátek. Když v blízké vesnici ve tři hodiny zvonili, ustali v práci na chvilenku a modlili se. Myslivec se však na ně rozkřikl: »Chlapi, nezahálejte a pracujte!« Druhý den káceli zase a pilně pracovali, neboť myslivec na ně dohlížel. Pojednou náhle strom padl, zasáhl jej a usmrtil.

Zemřel otec. Dospělý syn, který ve světě odpadl od víry, přijel na pohřeb. Spatřiv otce v rakvi a ruce jeho ovinuty růžencem, vyrval růženec ze ztuhlých rukou a zahodil. Do roka se zbláznil a drže růženec v pravé ruce, plaše pobíhal, až jej chytili, spoutali a odvezli do ústavu.

V městě Trapani na Sicilii procházeli se v červenci r. 1862 čtyři vojáci po chodbách kláštera minoritského, v němž byli ubytováni. Na rohu jedné

chodby zavěšen byl obraz neposkvrněného početí Panny Marie. Zahlédnuvše jej, počali se rouhati Přesvaté Panně, smáli se a její obraz popelem z doutníků pomazali a zohavili. Když se vrátili do svého příbytku zřítil se na ně náhle strop, takže tři z nich byli ihned zabiti, a čtvrtý, smrtelně byv raněn, zakrátko zemřel.

Rouhání zakazují a trestají i světské zákony. Za císaře Justiniána bylo státním zákonem rouhání se Bohu zakázáno pod trestem smrti. Mezi články, které sněm český nově zvolenému králi Ferdinandovi I. r. 1526 ku stvrzení předložil, byl i tento: »Žádné rouhání proti velebným svátostem, proti Matce Boží a proti svatým, aby se od žádného netrpělo.«

V některých státech za starodávna rouhačům vytrhávali jazyky. Filip, král francouzský, dával je topiti.

Rouhání máme míti v ošklivosti. Židé, když je slyšeli, na znamení velkého zármutku roztrhávali svá roucha. Nemáme se ho sami dopouštěti a nemáme ho trpěti a schvalovati u jiných. Svatý Ignác z Loyoly říkával, že kdyby ho Bůh do pekla uvrhl, za největší pokutu by považoval, aby musil rouhání zavržených slyšeti.

Řádný člověk a dobrý katolík ho snad ani schopen není.

35. O svědomí.

(Neděle 18. po Duchu svatém.)

Dvě zvláštní duševní mohutnosti Stvořitel člověku dal a jej jimi nad veškeré ostatní tvorstvo povýšil — rozum a svobodnou vůli. Rozumem poznává, co je dobré a co zlé, a vůlí se může svobodně buď pro dobré nebo zlé rozhodnouti.

Vedle těchto dvou mohutností dal nám Stvořitel ještě jednoho činitele, který jeho jménem nám radí, když něco konati chceme, abychom jednali podle vůle Boží, a nás po činu buď chválí nebo kárá. Hlasu tomu říkáme svědomí. Někteří je jmenují třetí

mohutností lidské duše, ale jiní — a těch se přidržme i my — o něm říkají, že je součástkou nebo spíše dcerou rozumu.

Svědomí je Boží hlas v člověku. Jím mluví sám Bůh. Hlas tento před činem nás nabádá, abychom jednali dobře, po činu dobrém nás těší a vnitřním blahem naplňuje, po činu zlém nás zahrnuje výčitkami a nepokojem.

Hlas tento je zároveň soudem Božím. Jest soudem nejvýš spravedlivým a nestranným. Je to nejvyšší soudní instance, nad níž už vyššího soudu a ovšem už ani odvolání není. Je to zároveň nejbezpečnější kontrola našich činů.

Stvořitel chtěl, aby hlas ten byl součástkou lidské přirozenosti. Proto vždycky všichni lidé jej měli. Ozval se už v duši Adamově v ráji, jakmile Adam zhřešil, pronásledoval výčitkami bratrovraha Kaina, a dějiny všech věků a všech národů učí, že provázel nejen ty, k nimž Bůh mluvil a jimž svou vůli zjevoval, ale i pohany. I pohané hlas ten dobře znali. Pohanský mudrc Seneka pravil: »Posvátný jakýs duch sedí v nás a dobré i zlé pozoruje a střeží.« A pohanský básník Ovid řekl: »Dnem i nocí nosíme s sebou svědka.« Právem tedy napsal svatý Pavel: »Pohané, kteří nemají zákona, přirozeným způsobem činí to, co zákon předpisuje; ti, nemajíce zákona, jsou sami sobě zákonem, neboť ukazují, že dílo zákona jest vštípeno v srdcích jejich, a o tom svědectví spolu vydá jejich svědomí.« (Řím 2, 14.)

I nynější pohané, jimž dosud světlo víry křesťanské nezasvitlo, a jichž dosud nikdo o vůli Boží nepoučil, činí rozdíl mezi dobrem a zlem. To potvrzují misionáři, kteří k nim jdou a jim víru křesťanskou vštípiti se snaží. Levingtone, který dlouhá léta byl misionářem v Africe, dosvědčuje, že i Afričané mají lež, zášť, neposlušnost a neúctu k rodičům za věci zlé, podobně jako za zlé měli krádež, vraždu, cizoložství, dříve ještě než od Evropanů o tom poučeni byli.

Každý člověk má mravní zákon v sobě. Zákon ten je podivuhodný. Filosof Kant se duchaplně vyjádřil: »Neznám nic vznešenějšího nad hvězdnaté nebe a mravní zákon v člověku.«

Nejsou na správné cestě, kteří vykládají původ svědomí cestou přirozenou.

Chybují na př. ti, kteří říkají, že je působením výchovy. Kdyby bylo vypěstováno výchovou, kterak by povstalo u lidí, kteří výchovy neměli nebo nemají? Kdyby je vytvářela výchova křesťanská, kterak by se vzalo u pohanů? Kdyby opravdu bylo s výchovou v tak úzké spojitosti, zajisté asi by pominulo, když by výchova pominula. Skutečnost však učí, že výchova pomíjí, ale svědomí zůstává.

Jiní říkají, že se vytvořilo zvyky a zvyklostmi. Když prý si člověk zvykl jednati správně, nitro jeho se bouří, dovolí-li si jednati nesprávně. Ale, příteli, něco ti povím: Zvyky a zvyklosti jest možno odložiti. Všemu si můžeme odvyknouti, chceme-li. Ačkoliv je možno zvyk odložiti, není možno odložiti svědomí. Nejsou tedy tito dva činitelé nikterak na sobě závislí. Svědomí se drží člověka pevněji, než zvyk. Nemožno se dát s ním rozvésti. Göthe napsal, že mnohý by si přál dát se rozvést se svým svědomím, jako se dávají lidé rozvést s nepohodlnou ženou, ale nelze.

Jiní opět říkají, že si lidé svědomí dávají sami. Této námitky dlouho vyvraceti nebudeme. Stačí nám jen říci toto: Kdyby si lidé dávali svědomí sami, dali by si dojista všichni jen takové, které by je vždy jen chválilo a nikdy nekáralo. Všichni by si dali svědomí dobré. Tak krutým nebyl by k sobě nikdo, aby si usadil do svého nitra soudce bezohledného.

Ti, kdož chtějí původ svědomí vysvětliti z příčin přirozených, rozcházejí se daleko od sebe, a pravdu nemá žádný z nich.

Každý člověk se má snažiti, aby jednal tak, aby jeho vnitřní soudce ani před činem, ani po činu ničeho mu nemohl vytýkati. Má dbáti, aby měl svědomí dobré. Písmo svaté dí, že dobré svědomí jsou ustavičné hody. Jest základem spokojenosti, radosti a vnitřního pokoje. Nebeských slastí už začíná okoušeti, kdo je má. Nebe dobrých tedy začíná už na zemi. Proto sv. Augustin volá: »Ó svědomí čisté — ještě na zemi dlíš a přece v nebi přebýváš! Raduj

se, duše, svědomím čistým ozdobená; raduj se nebeskou a věčnou slávou!«

»Slávou dobrého člověka je svědectví dobrého svědomí!« (Tomáš Kempenský). »Nic není líbeznějšího, nic bezpečnějšího, nic blahodárnějšího nad dobré svědomí. Ať tělo bolí, ať svádí svět, ať děsí ďábel: pevně stojí dobré svědomí. A pevně státi bude i tenkrát, až tělo ve smrti zápasiti bude, i tehdy, až duše před Bohem se objeví.« (Sv. Bernard.)

Dobré svědomí ulehčuje bídu, snesitelným činí nedostatek, tiší bolesti, zaplašuje zármutek. Když pohanský soudce Fabian nutil svatého Tiburcia, aby se zřekl víry, a hrozil mu mučením, odpověděl mu světec: »Nepatrné jest každé trápení, kde průvodcem jest dobré svědomí.« A svatý Augustin klidně pravil svému protivníku: »Mysli si o mně, co se ti líbí, jen když mne svědomí před obličejem Božím neviní.«

Jako se má každý o dobré svědomí starat, tak také se má každý zase zlého svědomí střežiti. Zlé svědomí jest ono, které před skutkem zlým varuje a po něm vyčítá. Nic není horšího nad zlé svědomí — výčitkami zahrnuje a trápí bez ustání. Zlé svědomí — ustavičná poprava. Co je majetek, co život, co zdraví bez čistého svědomí? Peklo zlých začíná už na zemi. Červ jejich neumírá. Zlé svědomí i stínu se leká. Bojácnost, plachost, nedůvěřivost jsou jeho společníci. Dionys, krutovládce v Syrakusách, ze strachu před lidmi dal se holiti svými dcerami a svou ložnici učinil nepřístupnou hradbami a příkopy. Plutarch vypravuje o Bessovi, který zavraždil svého otce, že se domníval, jakoby i vrabci v hnízdě mu výčitky činili, a proto, rozhněvav se, hnízdo jejich shodil a usmrtil je. Když mu to známí vytýkali, omlouval se takto: »Měl jsem k tomu právo, neboť ona ptáčata nepřestávala mne viniti, že jsem otce svého zavraždil.« Tím se vlastně k otcovraždě přiznal. Nebo viz útrapy Jidášovy! Po svém hrozném skutku nemá nikde klidu. Třicet stříbrných jej pálí více než oheň. Nemůže jich snésti — proto je hodí fariseům na kostelní okno. Utíká za město, daleko od lidí, do tmy a myslí, že už jen provaz může učiniti konec jeho trápení.

Svědomí má být dobře vychované, vypěstěné, vyučené. Je podobno zrcadlu. Některé zrcadlo zmenšuje. Svědomí pokažené pýchou a sebeláskou, zmenšuje velikost viny. Ukazuje i těžké hříchy jako něco nepatrného. Zrcadla barevná ukazují vše v jiných barvách. Jiné zvětšuje, to je svědomí úzkostlivé, které ve všem vidí hřích.

Mnozí lidé, jichž zločiny snad by byly zůstaly utajeny, byli tak výčitkami svědomí pronásledováni, že sami se udali, sami chtěli trest, chtěli odčiniti vinu a nabýti zas klidného svědomí. — Dne 7. října 1909 uveřejnila »Národní Politika«: »V Praze dostavil se 6. října k okresnímu soudu dělník Jan Dalík a přiznal se, že odcizil ze zlatnického krámu na Příkopech několik skvostů, z nichž hodinky se řetízkem a jedním prstenem předložil. K tomuto kroku přiměla ho smrt jeho kamaráda Jana Štekla, cihelenského dělníka ze Smíchova, který v domě onoho zlatníka bydlil a pro silné podezření z této krádeže byl před třemi roky odsouzen a to, jak nyní vyšlo najevo, nevinně.« — Týž časopis dne 1. prosince 1910 napsal: »Na staroměstskou strážnici přišel 38letý bývalý finanční dozorce Bedřich Steinský z Hostovlic u Čáslavě a učinil oznámení, že v noci na 2. listopadu zapálil v Chomutově stodolu, která vyhořela. Steinský byl ponechán v bezpečnostním oddělení.«

Svatý Efrem dí: »Každý má v sobě samém přísného soudce, nepravostí mstitele a přestupků karatele«, a sv. Řehoř praví: »Soudů lidských může ujíti zlosyn, soudů však svého svědomí neujde.« Kohout z domu Kaifášova ozývá se i v našem nitru.

»Ten hlas, toť výtka, svědomí to bdělé,
kdo zvuku jeho zbádat může taje?
Jej žádná síla v světě neutlumí,
až k hrobu šepce teskné svoje dumy.«

(Slowacki.)

Lidé, kteří mají svědomí špatné, jsou nešťastni, ale mnohem nešťastnější jsou ti, jichž svědomí jest už tak o t u p ě l é, že stále spí a neozývá se už ani

při nejhorším činu. Běda takovému nešťastníku! Přímo k němu mluví svatý Augustin: »Jak ubohý jsi, pokud hlas ten znamenáš, ale jak nekonečně politováníhodný, jestliže už ho neznamenáš!« I tací nešťastníci potulují se světem. Velkými a stálými hříchy otupili své svědomí tak, že už stále tvrdě spí a nic neslyší. Ohluchli jako ohluchnou mnohdy lidé, kteří jsou nuceni žíti ve stálém lomozu. Ohlušili a přehlušili svědomí, a snad jen někdy nějaký, příliš silný náraz jimi otřese, že se aspoň na chvilku vzpamatují. Jestliže ani silná rána jich neprobudí, jsou už zcela určitě ztraceni.

Nemůže býti větší hany pro člověka, než když o něm lidé řeknou, že »nemá svědomí«. Takovému člověku se na deset honů vyhni! Člověk, který »nemá kouska svědomí«, je bezcitný, tvrdý, bezohledný, nespravedlivý. Uznává jen sebe a svůj zisk. Neštítí se podvodu, lži, úskoku, zpronevěry, je schopen bráti úplatky, zraditi lidi i Boha, zaprodati svou duši. Proto lid se o takových vyjadřuje, že »mají svědomí v pekle«.

Nejlepší chválou a slávou dobrého člověka jest jeho dobré svědomí. Toť základ blaha, spokojenosti a pravého štěstí.

Postarej se o tento základ! Hleď si osvojiti základy křesťanské věrouky a mravouky! Čti dobré knihy a časopisy! Čti horlivě zvláště životopisy svatých, dovíš se tam, jak svatí jednali a povzbudíš se jejich příkladem k jednání podobnému. Vypěstuj si svědomí bdělé, citlivé a správné!

Před každým činem otaž se svého svědomí, jak jednati máš. Poraď se i s lidmi dobrými a rozumnými. Po činu se ptej svého svědomí na jeho úsudek. Chválí-li, je dobře, haní-li, chybu naprav! Poraď se se svým zpovědníkem a vinu odčiň!

Denně zpytuj své svědomí! Neopomeň tak učiniti při večerní modlitbě! Zadívej se na chvilku do svého nitra, prohlédni je, a co máš dále dělati, poví ti už tvůj rozum...

Důkladně pak vyzpytuj své svědomí před každou svatou zpovědí!

54. Čestné slovo.

(Neděle 19. po Duchu svatém.)

Rolník prodával na výročním trhu ve městě krávu. Když vyjmenoval kupci, který se o ni ucházel, všechny její dobré vlastnosti, dodal: »Denně mi dává patnáct litrů mléka.« A když kupec nechtěl tomu věřiti, dodal: »Ujišťuji vás svým čestným slovem.« Po tomto důrazném ujištění kupec jeho slovům uvěřil.

Roku 1925 koncem března vypukla v Moravské Ostravě stávka horníků. Jeden dělník, jenž také ze solidarity se do práce nedostavil, upadl brzy s rodinou do bídy. I šel k známému kupci a žádal ho, aby mu dával do ukončení stávky potřebné potraviny na úvěr. Když se kupec všelijak vymlouval, ujišťoval jej: »Jakmile se začne zase pracovat a vydělám si, vše vám splatím. Dávám vám na to čestné slovo.« Tím obchodníka pohnul a obměkčil.

Syn jednoho malorolníka studoval v Praze na doktora. Ale otec předal doma živnost druhému synovi, odešel na výměnek, peněz neměl, aby mohl dále za synem do Prahy posílati, a tak se stalo, že student neměl ani na zkušební taxy. V této tísni obrátil se na bratra rolníka, vylíčil mu své nesnáze, prosil jej, aby mu několik stovek zapůjčil, aby mohl dostudovati, a ujistil jej, že mu vše i s úroky vrátí, jakmile dostane nějaké místo. Aby bratra spíše získal, pravil: »Zaručuji se ti čestným slovem, že u mne ani o haléř nepřijdeš.«

Čestné slovo hraje ve společenském životě důležitou úlohu. Vypravuje-li někdo něco a chce-li u posluchačů rozplašiti všechny pochybnosti, jež by se snad u nich mohly o pravdivosti jeho slov vyskytnouti, dotvrzuje pravdu svých výpovědí svým čestným slovem; dluží-li se něco nebo bere na sebe nějaké závazky, dokládá se jím, že vše vrátí a svým závazkům dostojí. Dává jím svým slovům pečeť pravdivosti a razítko důvěry. Osvědčuje jím svou pravdomluvnost a věrnost. Dovolává se své cti a smysl jeho projádření je tento: »Přesvědčíš-li se, že nemluvím pravdu, nebo nesplním-li, co slibuji, pova-

žuj mne za nečestného člověka. Jako jsem již dříve mluvil vždy pravdu a své sliby vyplnil, tak učiním zcela jistě i v budoucnosti.«

Čestné slovo je zesílením slova obyčejného, a závažnost jeho je tím větší. Platí-li obyčejné slovo korunu, platí slovo čestné alespoň dukát. Je to vlastně slovo čestného člověka.

Někteří lidé, aby váhu svého slova ještě zvětšili, odvolávají se na svůj stav, tak na př. některý kněz dokládá se svou kněžskou ctí nebo svým kněžským slovem, šlechtic šlechtickým, důstojník důstojnickým, úředník úřednickým a pod.

Kdo čestné slovo dá, jest jím vázán. Jest jeho mravní povinností slovu dostáti. Zaručí-li se jím, je to jakoby uzavřel smlouvu, jakoby podal ruku nebo jakoby podepsal směnku, jež musí býti zcela určitě splacena. Je to jako nižší druh přísahy.

Šlechetní a charakterní lidé čestnému slovu vždy dostojí. Rozumí se to u nich samo sebou, neboť čest jest součástkou jejich povahy. Vědí bezpečně, osvědčí-li se pravdomluvnými a věrnými, že dojdou u svých spoluobčanů cti a vážnosti. Vědí, že ještě více utvrdí celé své okolí v dobrém mínění, jež o nich má. Kdo ve slovu stojí, zasluhuje úcty. Každému musí velmi záležeti na tom, aby byl ctěn, vážen a měl dobrou pověst.

Německé přísloví praví, že »slovo dělá muže«. Smysl jeho jest tento: Když muž dá své slovo, dostojí mu, chce-li býti mužem celým a dokonalým. Totéž ovšem platí i o ženách.

Jestliže jsme dali čestné slovo, nic nás nesmí odraditi, abychom ho nesplnili. Nemohou nás zastrašiti ani obtíže, ani zahanbení, ani hmotná ztráta.

Dostáti slovu bývá ovšem někdy těžko, ale právě proto máme si vždy předem vše dobře rozvážiti, než určité slovo dáme. Slíbiti je snadno — těžší je sliby plniti. Kdo však slovo dal, má je vyplniti, jestliže se mu ovšem zatím nepostavily v cestu překážky nepřekonatelné.

Lidem, kteří slovu nedostojí, říkáme bezcharakterní. Porušiti slovo znamená asi tolik, jako porušiti pravdomluvnost a

věrnost. Je to jednání nečestné. Tací lidé jsou v opovržení. Nikdo jim nedůvěřuje a každý se jim raději vyhne. Lidé o nich říkají, že »drží slovo jako pes půst«.

Lidé mají dobrou paměť, a kdo jen jednou slovu nedostál, už nikdy mu nevěří. Rozlil si ocet úplně. V naprostém opovržení jsou ti, kteří se tohoto nečestného činu dopustili několikráte a tak si sami špatnou pověst vytvořili.

Dobří křesťané zpravidla čestnému slovu dostojí, nevěrci často nikoliv. Křesťanská mravouka o čestném slově zvláště nepojednává, a to proto, poněvadž se předmět tento týká jen vzájemného poměru mezi lidmi a poněvadž u dobrého křesťana a katolíka slovu dostáti je věcí samozřejmou. Nedodržení slova bývá zpravidla hříchem lehkým, ale může se státi i těžkým, následuje-li z něho větší škoda. Chalupník by slíbil svému sousedovi, že mu na jaře zapůjčí potah, aby si zasel, soused by se na slib ten spolehl a o potah by se již nestaral, ale slibující by potom slovu nedostál, potahu mu nepůjčil, a kdyby následkem toho pole zůstalo neoseto a majiteli tím vznikla velká škoda, dopustil by se slibující hříchu velkého.

U katolíků jest čestné slovo podepřeno vírou v Boha a vědomím o zodpovědnosti před Bohem.

Křesťanská mravouka jest nejbezpečnější návod a nejjistější cesta k vypěstování charakteru. Žádná jiná nauka na světě podobné schopnosti nemá. Jen náboženská morálka správně hodnotí ctnost, určuje její cenu a dává jí vážnosti.

Protože naši předkové věřili a víry katolické si vážili, ctnostmi vynikali. Pro jejich náboženskou horlivost a opravdovost je okolní národové obdivovali. Výsledkem víry byla mravní ušlechtilost a spolehlivost. Když na př. v Polsku chtěli o někom říci, že je možno se na něho spolehnouti, říkali o něm: »Drží slovo své jako Čech.«

Tak bývalo kdysi. A jak je tomu dnes? Bohužel víra namnoze pohasla, a tak základy ctnosti, spolehlivosti a charakternosti byly podkopány. Římský spisovatel Tacitus, vypočítávaje ctnosti starých Ří-

manů, dí, že byli pracovití, střídmí, šetrní, spravedliví, ve svých slibech věrní, v manželství čistí atd., ale připojil významná slova: Takovými byli, pokud se nešířilo učení, jež pohrdá bohy. Podobně možno říci o každém národě a také i o národě našem. Pokud věří, stojí pevně, přestává-li věřiti, upadá. Vlastenci čeští, zapamatujte si to a vzpamatujte se!

Místo mravouky náboženské pěstují někteří — bohužel dávají si se zálibou říkati »vychovatelé mládeže« — tak zv. mravouku laickou, bez Boha, bez kněze, bez ohledu na duši a na věčnost. Poněvadž odvrhují nejsilnější pohnutky a vzpruhy ctnosti, vyhledávají jiné pomůcky, jak by ctnost podepřeli. Zavrhují trámy a chytají se stébel. Chtějí na př. namluviti dětem, že hlavní příčinou, proč máme konati dobře, jest čestnost. Lháti jest nečestné, krásti jest nečestné, přetvařovati se jest nečestné. V učebnicích »laické morálky« tvoří nauka o cti a čestném slově důležitý oddíl. Ano, nauka tato se řadí k nejdůležitějším ze všech. Mohli bychom ji vítati, kdyby nebyla stavěna na nedostatečných základech. Nechceme však domů na písku, nýbrž na skále. V mravouce laické ztratila ctnost vlastní výživnou půdu, ztratila sílu, svěžest, lesk a cenu.

V ministerstvu železnic byl pan rada, jenž přijímal ochotně prosebníky a přednesené tužby, přání a stesky podřízeného úřednictva a zřízenectva pečlivě a přesně si zapisoval do notesu. Každý byl jeho ochotou mile dojat a dle zájmu, který se u něho jevil, a dle jeho vlídnosti a ochoty, odcházel s hřejivým vědomím, že dobře pořídil. Čím větší pán, tím lepší je s ním pořízení. Když bylo po deputacích a slyšeních, odevzdal vlídný pan rada celý notes sluhovi se slovy: Johan, hoďte to do kamen! Sluha poslechl a pro druhý den připravil panu radovi zase notes z brusu nový. A pan rada zase ochotně znova si poznamenával a tu a tam i blahosklonně přisliboval: Udělám pro vás, co mi bude možno. Ovšem že i druhý den letěl notes zase do kamen a s ním shořely i všechny sliby a všechna blahovůle.

Když se po světové válce znova tvořily hranice států, smlouvalo se a vyjednávalo, prohlásil jeden státník: Ani píď naší země nebude sousedu postoupena. — A zatím týž státník v zákulisí pekl něco zcela jiného.

V jedné obci před volbami daly si všechny strany čestné slovo, že žádná z nich nebude pořádati veřejné schůze a nebude volati cizího řečníka. Všechny strany slovu dostály, jenom jedna zavolala si na den před volbou řečníka z Prahy a uspořádala velkou veřejnou schůzi.

Čestné slovo zavazuje nejen jednotlivce, nýbrž i celky, spolky, strany, národy a státy.

55. Očistec.

(Neděle 20. po Duchu svatém.)

Člověk žije potud, pokud jest duše spojena s tělem; jakmile se od těla oddělí, zbývá na tomto světě už jen tělo lidské, duše pak odchází na onen svět.

První její krok jest k soudu. Musí se dostaviti k vševědoucímu a spravedlivému Soudci a vyslechnouti rozsudek. Den soudu jest dnem odplaty — duše přijde hned potom buď do nebe nebo do pekla, nebo do očistce. Svatý Bernard dí: »Trojí jest místo, na kteréž se duše zemřelých dle rozličných zásluh dostávají: peklo, očistec a nebe. V pekle jsou bezbožní, v očistci ti, kdož očištění potřebují, v nebi dokonalí.«

Tento článeček věnován jest učení o očistci. Co očistec jest? Jest to tajemné místo někde na věčnosti, kde se duše spravedlivých očišťují od malých hříchů a kde trpí za ně časné tresty, nežli jsou učiněny schopnými vejíti do ráje. Jest to nemocnice, kde bojovníci, kteří sice dobře bojovali a v celku zvítězili, ale přece jen v boji proti pokušením nějaké rány utržili, se léčí. Jest to místnost, kde dozrává ovoce, jež má býti předloženo k hostině nebeské. Cesta k radosti vede utrpením.

Má-li někdo býti vpuštěn k vládci, v předsíni se

zastaví, očistí šat a obuv a teprve jde k audienci — podobně svatí na cestě k nebi se zastavují, aby se očistili, dříve než vejdou v radost pána svého.

Dle svatého evangelisty Jana nic nečistého do království nebeského nevejde. A kolik je duší, které odcházejí s tohoto světa zcela očištěny a se spravedlností božskou úplně vyrovnány? Zajisté velmi málo. Tedy jen velmi málo duší mohlo by přijíti do nebe. Aby ostatní všechny přišly do pekla, odkudž není už vysvobození, bylo by příliš kruté a nespravedlivé. A proto jest zcela rozumná víra, že duše, které sice umírají ve stavu posvěcující milosti, ale přece ještě nějakého očištění potřebují, jdou napřed na nějaký čas do očistce.

Jestliže Kristus Pán pravil, že některé hříchy nebudou odpuštěny ani v tomto, ani v budoucím životě, naznačil zajisté, že některé hříchy na onom světě se odpouštějí. Ovšem že jen hříchy lehké. Kdo úplně nevytrpěl časných trestů za hříchy zde, musí je vytrpěti tam, neboť vina musí býti trestem usmířena. Rozum víry v očistec vyžaduje a Kristus ji potvrdil.

Církev naše víru tu přejala, ji uchovává, hlásá a hájí. Víra to byla v církvi vždycky a bude až do skonání světa. Církev se vždycky za zemřelé modlila a k modlitbám za ně vybízela a přece věděla, že svatí v nebi jich nepotřebují a že zavrženým v pekle neprospívají.

Evangelíci víry v očistec neuznávají.

Anglická hraběnka Strafordová byla protestantkou, ale cítila v sobě náchylnost k náboženství katolickému. Svěřila se svému protestantskému biskupu v Londýně, že chce přestoupiti k církvi katolické. Ale ten jí pravil, že katolíci mají mši svatou a věří v očistec a tím že bloudí. Tím se však ona hraběnka nespokojila, nýbrž šla ke katolickému biskupovi De la Motheovi. Ten ji poučil a po ní vzkázal protestantskému biskupovi: »Můžete-li upříti, že svatý Augustin sloužil mši svatou a že zvlášť za matku svou se modlil, stanu se sám protestantem.« A biskup protestantský na to neodpověděl, protože toho popříti ne-

mohl. Dle toho poznala ona hraběnka, že pravé učení mají katolíci a stala se katoličkou.

Co trpí duše v očistci? Především jim působí velikou bolest, že jsou odloučeny od Boha. O soudu soukromém a na věčnosti vůbec poznaly jeho krásu, zatoužily po něm, rády by mu byly na blízku, ale nemohou. Rády by na Boha patřily, ale tmavý žalář jim v tom brání. Bůh, jediný pramen štěstí, jest jim zakryt. Poznávají lépe než my, v čem záleží nebeská blaženost, touží po ni jako vyhnanci po své vlasti, ale dotoužiti se nemohou.

Kromě toho trpí ještě jiné bolesti, jež jim božská spravedlnost přisoudila. Bůh jim určuje tresty a muka podle své spravedlnosti a svého smilování. Svatý Augustin napsal, že duše v očistci trpí víc nežli člověk, v jehož těle se sešly všecky nemoci. Trpí očišťujícím ohněm. Jest to oheň duchovní, který roznítil Bůh. Ať už je to oheň podobný pekelnému, nebo ať se jím vyrozumívá vniterná palčivá bolest a neukojená touha po vysvobození a blaženosti, přece jen se nám jím názorně naznačuje velikost jejich utrpení. Očekávají vysvobození a nevědí, kdy přijde.

Tresty nejsou u všech stejné a stejně bolestné. Také délka jejich není u všech stejná. Řídí se podle množství trestů, jež mají býti odpykány. Každá duše bude tam tak dlouho, dokud se úplně neočistí.

Náš lid říká duším v očistci »dušičky«. Tímto zdrobnělým pojmenováním chce naznačiti svou lásku a soucit k nim.

Jak dlouho bude očistec trvati? Tak dlouho, dokud ho bude potřeba, totiž tak dlouho, dokud budou lidé. Soudným dnem přestane lidstvo a duše dobré, které tehdy přejdou s tohoto světa do druhého života, očistí se hrůzami dne posledního a půjdou do nebe. Tehdy vyprázdní se očistec, přestane a bude jen peklo a nebe.

Duše v očistci nemohou nic jiného dělati, než jen trpěti. Samy si pomoci nemohou. Na věčnosti už nikdo nic záslužného vykonati nemůže — k tomu je výhradně čas jen na zemi. Čekají na pomoc cizí a touží po ní. Čekají na pomoc těch, s nimiž tvoří vzájemný svazek, totiž svatých v nebi a věřících na zemi.

Že se za ně svatí v nebi u Boha přimlouvají, o tom nepochybujeme. Ale máme i my jim pomáhati. Máme jim přispěti, aby, pokud možno, brzy z muk očistcových vysvobozeny byly. Má nás k tomu pobádati soucit a křesťanská láska. Jestliže už zde na zemi vězně vysvobozovati počítá se mezi skutky milosrdenství, jakou cenu tedy asi má snaha pomáhati ubohým vězňům z očistce? Máme jim pomáhati také z toho důvodu, protože budou občany nebeskými, našimi přímluvci, a jak doufáme, jednou i našimi společníky.

Čím můžeme ukrátiti jejich trápení? Svatý František Saleský odpovídá: »Duším v očistci máme pomáhati modlitbou, postem, almužnami, dobrými skutky, zvláště pak obětováním mše svaté.« Co by rády činily a nemohou, máme vykonati my za ně a zásluhy jim věnovati.

Svatý Ludvík, král francouzský, v poslední vůli takto svého syna prosil: »Synu můj, prosím tě, pamatuj na mne a na ubohou duši mou. Přispěj mi k pomoci mší svatou, almužnami, modlitbami a jinými dobrými skutky a učiň, abych všeho, cokoliv dobrého činiti možno, účasten byl.«

Svatá Brigita dí: Jak se lačný těší z pokrmu, jenž se ústům jeho podává, žíznivý z nápoje, nahý z oděvu, nemocný z lůžka, do něhož se klade, tak se těší duše v očistci z dobrých skutků, jež za ně konáme, neboť oni stávají se účastnými dobrého, kteréž se na tomto světě za ně koná.«

Prosebná modlitba jim velmi prospívá. — »Svaté a spasitelné jest myšlení za mrtvé se modliti, aby od hříchů zproštěni byli.« (II. Mak. 12, 46.) Dobrý otec prosbami jednoho dítěte bývá pohnut, že prokáže dobrodiní celé rodině.

Když svatý František Xaverský hlásal evangelium v indickém městě Malace, chodil večer po západu slunce městem a zvoně zvonečkem, povzbuzoval obyvatele, aby se modlili za duše v očistci. Tento zvyk zachovávali obyvatelé i když světec za misionářskými pracemi odešel jinam. Ustanovili muže, který nosil v jedné ruce svítilnu, v druhé zvoneček, chodil městem a vybízel k modlitbě za duše zemřelých.

Tento obyčej rozšířil se po mnohých krajinách indických.

Mnozí naši křesťané zachovávají chvalitebný obyčej, že po večerním klekání modlí se za duše v očistci.

Svatý Augustin pravil: »Modlím se za duše v očistci, aby se jednou v nebi také za mne přimlouvaly.«

Mnozí dávají za zemřelé almužny. Někde jest rozšířen dobrý zvyk, že příbuzní v den pohřbu dávají hojné dary chudým a žebrákům. Někde odevzdávají knězi nějaký obnos, aby jej odevzdal na dobré účele. Jinde kupují svíce a dávají je zapalovati na oltářích.

Nejvíce prospívá duším oběť mše svaté. Otec dojista ochotně se smilovává k vůli Synu svému, který se na oltáři obětuje. Proto dávají křesťané knězi nějaký dárek a prosí ho, aby za jejich milé mši svatou obětoval. Někdy skládají větší peněžitý obnos a vymiňují si, aby z úroků byla sloužena každoročně mše svatá, »nadační«.

V Miláně r. 387 umírala sv. Monika. U jejího lože stáli dva její synové, oba kněží, Augustin a jeho mladší bratr. Tento, chtěje matku potěšiti, sliboval jí v pláči, že ji nenechají v cizině, ale, že převezou její mrtvolu do vlasti. Svatá Monika však se usmála a vzhlédnuvši zmírajícím okem na sv. Augustina, káravě pravila: »Slyšíš, co povídá?« Potom dodala: »O tělo mé, synové moji, se nestarejte, na něm nezáleží, ať odpočívá kdekoliv, všude se dočká vzkříšení, ale o to vás prosím a vroucně žádám, abyste pamatovali na duši mou u oltáře Božího při mši svaté.«

Když církev svatá otevírá poklady zásluh, k nimž klíče jí její zakladatel svěřil, a uděluje odpustky, prohlašuje o některých, že jest je možno na způsob přímluvy duším v očistci přivlastniti. Také této účinné pomoci máme v nejvyšší míře využíti.

Pomáhati máme všem, zvláště pak svým rodičům, příbuzným a dobrodincům. Láska, přátelství a vděčnost smrtí nekončí. Volají k nám:

Smilujte se nad námi aspoň vy přátelé naši, neboť ruka Páně dotkla se nás. Kéž by nebylo volání jejich marno! Kéž by si nemusili povzdychnouti:

»Opustili mne příbuzní a známí,
zapomněli mne hosté domu mého.«
(Job. 19, 14.)

Pomáháme-li duším, pomáháme sobě, neboť co prospívá mrtvým, prospívá i živým. Dobré skutky, které konáme pro ně, prospívají i nám.

Chraňme se hříchů a pečujme, aby očistec byl nám trestem krátkým a mírným!

Trpělivě snášejme zde na zemi bolesti tělesné i duševní, tresty časné přijímejme jako dobrodiní, neboť trpíme-li nyní, nebudeme trpěti potom. Co bylo obmeškáno v tomto životě, musí býti vynahraženo v životě druhém, a co jsme si odbyli zde, nečeká na nás tam...

56. Odpustky.

(Neděle 21. po Duchu svatém.)

Prvním lidem v ráji odpustil Bůh hřích, ale přece za trest je vyhnal z místa rozkoše a podrobil je nemocem, smrti a jiným svízelům.

Podobně odpustil hřích králi Davidovi, ale vzkázal mu po prorokovi, že za trest jeho syn zemře.

Každý hřích má v zápětí trest. Vina a pokuta tvoří celek. »Hřích a jeho trest jsou všude ve věčném, nedělitelném, nezničitelném spojení.« (M. Serao.)

Velikost trestu řídí se velikostí viny: Za těžké hříchy musíme trpěti věčné tresty v pekle, za lehké hříchy trpíme tresty časné, a to buď zde na zemi, nebo po smrti v očistci. Takovými časnými tresty jsou na př. bída, nedostatek, chudoba, neúroda, nemoc, těžké práce, svízele, trampoty, strach, soužení a pod.

Ve svaté zpovědi odpouštějí se nám hříchy těžké i lehké i veškery tresty věčné, ale neodpouštějí se

nám vždycky všecky tresty časné. Pravidelně se nám jich odpouští jenom část.

Odpuštění zbývajících trestů časných buď z části nebo zcela můžeme dosáhnouti odpustky. Nejsou tedy odpustky prominutí hříchů, ani prominutí trestů věčných, nýbrž jen trestů časných. Nenazýváme odpustky prominutí části trestů časných, jehož docházíme ve svaté zpovědi, nýbrž jenom ono, jehož docházíme mimo svatou zpověď, a to až po odpuštění hříchů.

V hostinci seděla u piva společnost a »luštila« otázky náboženské. »To nemohu pochopit,« pravil mladičký pan učitel, »jak se mohou odpouštět hříchy teprve budoucí. Uděluje-li církev odpustky, odpouští hříchy, které snad teprve spáchány budou.« — »Ovšem,« pravil jeho soused, úřednický pensista, »kdyby něco podobného církev učila, ani já bych toho pochopiti nemohl; ale církev přece nic podobného neučí. Odpustky nejsou odpuštění hříchů ani minulých, ani budoucích, ani velkých, ani malých, nýbrž jen odpuštění zbývajících časných trestů.« A mladý filosof byl nucen vyhledávati námitky jiné, aspoň trochu způsobilé, aby se o nich vůbec mluvilo.

Církev naše má moc odpustky udíleti. Dostala ji od svého zakladatle Ježíše Krista. Týž Kristus, jenž odpustil v poslední hodince lotru na kříži nejen jeho hříchy, ale i tresty, a slíbil mu, že ještě téhož dne dosáhne ráje, toutéž mocí, kterou sám měl, vybavil i své apoštoly a jejich nástupce. Řekl jim: »Jako mne poslal Otec, i já posílám vás.« A jindy jim řekl: »Cokoli svážete na zemi, bude svázáno i na nebi a cokoli rozvážete na zemi, bude rozvázáno i na nebi.« (Mat. 18, 18.) Moc rozvazovací vztahuje se nejen na hříchy, ale i na tresty.

Církev také této moci vždycky používala a používá. Již svatý Pavel prominul jednomu Korinťanu, jejž pro ošklivou nemravnost z církve byl vyobcoval, jeho trest a přijal jej do církve zpět.

Každý spořádaný stát má svůj státní zlatý poklad. I církev má svůj poklad a to takový, že se k němu žádný jiný na světě ani přirovnávati nemůže, má ohromný a nevyčerpatelný poklad zásluh Ježíšo-

vých, kterých získal prolitím své vykupitelské krve a které jí věnem daroval. Poklad ten rozšířil se zásluhami Panny Marie, svatých mučedníků a zásluhami svatých lidí stále se zvětšuje. Každou mší svatou znova ho přibývá. Z tohoto pokladu má církev právo čerpati a dítkám svým udíleti. A opravdu z něho čerpá a dává těm, kteří touží a jsou hodni — udílí odpustky.

V prvních dobách církve byla církevní kázeň velmi tuhá. Hříšníci za hříchy své byli nuceni konati dlouhé a přísné pokání. Biskup jim ukládal za trest státi mnoho dnů neb i roků u dveří kostelních, modliti se a postiti o chlebě a vodě. Oblečeni byli v hrubý šat, hlavu měli posypanou popelem a vstoupiti do kostela bylo jim zakázáno. Na jednotlivé hříchy byly tresty stanoveny: Kdo na př. mluvil v kostele, musil se podrobiti veřejnému pokání deset dní, kdo se opil, pokání patnáctidenní, kdo zbil rodiče, konal pokání sedm let, kdo hříšně přisahal, sedm let a čtyřicet dní atd.

Dobrým lidem bylo těchto kajícníků líto. I prosili za ně biskupa, aby jim část pokání slevil. Hlavně to byli svatí mučedníci, jejichž přímluva mnoho u církevních představených platila. Jestliže správce kostela viděl, že pokání kajícníků jest opravdové, svoloval, aby jim jejich trest byl buď zkrácen anebo zcela prominut. I otec rodiny odpouští, jestliže jej některé dítko nebo manželka o prominutí prosí.

Církevní spisovatel Eusebius vypravuje, že biskup Natalis, jenž pro bludné učení byl z církve vyobcován, v roucho kající se oblékl, popelem hlavu posypal a papeži Zefirimu k nohám se vrhl, kterýž, vida jeho zkroušenost, všech pokut církevních jej zbavil a do společenství církve opět přijal.

Nejvíce si kajícníci vážili toho, že směli zase jíti do kostela a účastniti se Nejsvětější Oběti.

Tresty prvotní církve už v platnosti nejsou. Církev sama je zrušila.

Ale památku jejich udržuje stále, aby nám naznačovala, jak trestuhodný jest hřích a jak se ho tedy máme chrániti.

Církev učí, že odpustky jsou dvojího druhu: Plnomocné a neplnomocné. — Plnomocné jsou prominutí všech časných trestů, takže, kdo jich dojde, nemusí už nic zlého trpěti na zemi, a kdyby jich došel těsně před smrtí, přichází přímo do nebe; neplnomocné jsou prominutí jenom části časných trestů. I stát udílí někdy buď amnestii úplnou a někdy jen částečnou. Církev udílí na př. neplnomocné odpustky 25 dnů, nebo 40 dnů, nebo 300 dnů, nebo 7 let, nebo 7 let a 280 dnů a pod. Při těchto odpustcích má církev na mysli stará ustanovení církevní. Jestliže udílí odpustky na př. 50 dnů, nepraví tím, že právě o 50 dnů méně budeme trpěti časné tresty, nýbrž tím jenom vyjadřuje, že se nám odpouští tolik trestů, kolik bychom si jich odkáli, kdybychom dle dřívějších stanov církevních 50 dnů veřejné pokání činili. Poněvadž pokání nemohlo déle trvati než trval lidský věk, nikdy se také neprohlašují odpustky na dobu delší lidského věku. Na př. na 100 let nebo 200 let církev nikdy odpustků neudílela a neudílí.

Zvláštní zmínky zasluhují plnomocné odpustky, které se udílejí v milostivém létě, odpustky porciunkulové a odpustky v hodině smrti.

Papežové udíleli odpustky poutníkům, putujícím do Jerusalema. Když toto město padlo v ruce Turků a pouť do něho stala se nemožnou, udělil papež Bonifác VIII. r. 1300 odpustky poutníkům, kteří by navštívili Řím. Tyto odpustky vypisovali papežové napřed každých 100 let, později vždy po 33 letech a nyní vždy po 25 letech. Roku takovému říkáme »milostivé léto«, neboť je to opravdu léto plné milostí. V milostivém létě putují katolíci celého světa v hojném počtu do Říma a tam navštěvují hlavní chrámy, aby odpustků došli.

Když r. 1221 svatý František Serafinský v den posvěcení chrámu, zvaného Porciunkule, na modlitbách trval, zjevil se mu Pán a řekl: »Františku, žádej, co chceš pro spasení lidí.« A světec odpověděl: »Žádám plnomocných odpustků pro všecky, kteří v chrám ten vejdouce z hříchů svých se vyznají.« Načež Pán mu pravil: »Jdi tedy k náměstku

mému a žádej o ty odpustky.« I odebral se svatý František do Říma a na papeži Honoriovi III. skutečně těch odpustků vyprosil. Odpustky ty udílejí se dne 2. srpna a proto toho dne přichází do chrámů františkánských a kapucínských hojně věřících, aby se vyzpovídali a porciunkulových odpustků dosáhli.

Církev, pečliva jsouc o spásu svých dítek, uděluje jim, když se chystají na cestu do věčnosti, »apoštolské požehnání«, spojené s plnomocnými odpustky. Udílí je kněz, když nemocného zaopatřuje. Ještě i v některých jiných případech církev plnomocné odpustky uděluje.

O některých odpustcích prohlašuje, že jest možno je na způsob přímluvy duším v očistci přivlastniti. Můžeme totiž někdy některé dobré skutky na úmysl duší v očistci konati a Boha prositi, aby je tak přijal, jakoby je duše ony samy konaly. Můžeme jej prositi, aby přijal pro ně odpustky, jež se jinak jenom živým udělují. Jak a v jaké míře se to děje, jest tajemstvím Boha nejvýš milosrdného.

Čeho se vyžaduje k získání odpustků? Především je třeba míti úmysl je získati, po druhé jest nutno postarati se o čistotu duše a po třetí vykonati přesně ony dobré skutky, které se výslovně za tím účelem předpisují. Pravidelně se předpisuje svatá zpověď a svaté přijímání. Má-li býti odpuštěn trest za hřích, musí napřed býti odpuštěn hřích sám. Kdo je ve stavu těžkého hříchu, nemůže odpustků dosíci. Kromě svatých svátostí se předpisuje pravidelně i návštěva kostela, modlitba na úmysl svatého Otce a pod. Podmínky na získání odpustků jsou nyní velmi ulehčeny a proto tím přesněji je máme vyplniti.

Proč církev odpustky uděluje? Především, aby nás zbavila časných trestů, dále aby nás povzbuzovala k lítosti, k hodnému přijímání svátosti pokání a Nejsvětější svátosti oltářní, by ducha kajícnosti v nás oživovala, k setrvání v posvěcující milosti přiměla, naší slabosti ku pomoci přispívala a naši horlivost v dobrém odměňovala. Ve středověku dávala církev odpustky věřícím, kteří se zúčastňovali

tažení do Svaté země, šli bojovat proti kacířům, stavěli chrámy, mosty a pod.

Velmi nám prospívá odpustků získati. Máme se snažiti co nejvíce jich dosáhnouti. Modlitby, pobožnosti, dobré skutky, jež církev odpustky odměňuje, máme zvláště horlivě konati a jim před jinými přednost dávati.

Máme si jich vážiti, jen s úctou o nich mluviti, nikdy jich všetečně neposuzovati, nemluviti o nich nešetrně a pohrdavě a podobných řečí neschvalovati.

Učení o odpustcích nevěrci a jinověrci velmi napadají. Evangelíci je vůbec zavrhují.

Vytýkají církvi, že odpustky za peníze prodávala a jich zneužívala. Připouštíme, že snad mohl se někdy některý hlasatel ve středověku vyskytnouti, který odpustků zneužíval, ale s celou rozhodností tvrdíme, že tak nečinil z rozkazu nebo za souhlasu církve. Papež Pius IV. svolával kletbu na každého, kdo by za odpustky platu požádati se odvážil. Odpustků zneužívati církev přísně zakazuje.

57. O moudrosti Boží.

(Neděle 22. po Duchu svatém.)

Tělo lidské jest nejdokonalejší stroj, jaký jen si mysliti dovedeme. Skládá se kromě zubů z 233 kostí a kostiček, asi z 500 svalů a z velkého množství žilek a cév, jimiž stále krev probíhá. Váha krve dospělého člověka obnáší asi 15 kg. Veškerá tato krev proběhne ve třech minutách srdcem. To se děje neustále, ať pracujeme nebo odpočíváme, bdíme nebo spíme. Děje se tak potud, pokud duše jest spojena s tělem.

Duši i tělo stvořil Bůh a dal oběma veliké schopnosti — tělu dal hbitost a sílu, duši rozum a vůli. Obě součástky velemoudře opatřil.

Pohan Klaudius Galenus pravil, že lidské tělo jest chvalozpěv, oslavující Stvořitele. Kdo pozoruje člověka, dochází k poznání Boha.

Na světě jest asi patnáct set milionů lidí, a ani dva z nich nejsou tělesně i duševně zcela stejní. Každý z nich jest zvláštním uměleckým dílem nejmoudřejšího Boha.

O každého se Bůh stará, řídí jeho cesty, odměňuje ho a trestá. Co považujeme někdy za neštěstí, to právě nám prospívá. Ve svízelích často nejlépe poznáváme Boží moudrost. Bůh vždy člověka dovede, kam chce.

Dějiny Božího zjevení podávají nám hojně dokladů, jak obdivuhodně Bůh osudy lidí řídil. Viz jen, jak poroučí Noemovi, aby sdělal archu a v ní se zachránil před potopou, nebo viz osudy Josefa Egyptského — od svých bratří do ciziny prodán, služebníkem v cizím domě učiněn, první osoba po králi a konečně zachranitel národa, svého otce a svých bratrů, nebo viz, jak dcera Faraonova nalézá u řeky Nilu v rákosí děcko, jak je poroučí vychovat a jak bystrý jinoch, vyučiv se veškeré moudrosti egyptské, připravuje se k budoucímu vůdcovství, nebo viz mladého farisea Šavla, kterak jímá křesťany, vláčí je k soudům, ale kterak podivuhodné světlo před branami Damašku činí z něho Pavla.

Moudrost Boží řídí i osudy národů. Jak podivuhodně ukázala se na př. v řízení milého národa našeho!

Řídí i církev svou. Miluje ji, ale dopouští na ni i pronásledování, je-li třeba, aby se z lhostejnosti probudila nebo z lidských chyb očistila.

Pozorujeme-li, jak nevystihlá moudrost Boží důmyslně řídí osudy jednotlivců i celků, nezbývá nám, než s díky pozdvihnouti zrak svůj k nebi, sepnouti ruce a zvolati: »Ó, hlubokosti, bohatství a moudrosti i vědomosti Boží! Jak nevyzpytatelní jsou soudové jeho a nevystihlé cesty jeho!« (Řím. 11, 33.)

Otevřeme-li oči a pozorujeme-li přírodu kolem sebe, nevycházíme z úžasu, všude vidíme nezvratné důkazy Boží moudrosti.

Sluníčko zahřívá nás z dálky, neboť z blízka by nás spálilo. Voda padá s oblak v kapkách a pozvolna, neboť kdyby spadla najednou, zaplavila by nás.

Naše krajiny činí úrodnými vzdálená moře a vzdálené pouště. Ohromné plochy mořské se stále vypařují a z jejich par povstávají mračna, jež větry k nám zaháněji. Mají-li se páry ve vzduchovém prostoru srážeti a mají-li tak povstávati krůpěje, jest

nutno, aby v prostoru tom poletoval prach. Kolem každého nepatrného prášku srážejí se vodní páry — bez něho by se vůbec nesrazily a dešť by nenastal. Proto na Sahaře a jiných pouštích zdvihají se nesmírná mračna prachu, větrem se přenášejí a celý vzduchový prostor stále naplňují. Bez prachu nebylo by deště, úrody a pokrmu. Moře samo obilí nevydává, poušť také ne, ale bez nich zahynuli bychom hladem. Potřebno jest moře, potřebna jest i poušť.

Naše země se stále točí a letí nekonečným prostorem. Odtud ono střídání ročních dob, proto máme jaro, léto, podzimek a zimu. V zimě příroda odpočívá a spánkem se posiluje, na jaře se probouzí a rozjasnívá tvář, v létě kypí silou a v podzim vydává plod.

Jarní sluníčko vykouzlí miliony lístků a květů, jichž kráse se podivujeme. Ani nejdovednější umělec nic podobného učiniti nedovede. Divíme-li se jejich kráse, divíme se Moudrosti, která vše to učinila.

V jednom hektolitru máku jest více než stotřicetsedm milionů zrnek, a přece, kdybychom je zaseli, ani z jedinkého nevyklíčila by kromě máku nějaká jiná bylina.

Proč některé květiny zavírají na noc kalíšky? Kdo vnukl zvířatům lásku k mladým? Kdo učil ryby plovati a ptáky lítati? Podobně mohli bychom se tázati do nekonečna. Kdo pozoruje přírodu, poznává v ní Boha. Dobře pravil veliký Newton: »Mně postačí kousek země s travou jako dlaň veliký, abych Boha poznal.«

Účelnost v přírodě hlásá moudrost Boží. Nedivíme se proto svatému Bernardovi, že studoval bohosloví na smrcích a jedlích. — Co nazýváme ve své krátkozrakosti přirozeným během věcí, jest vlastně projev nevyzpytatelné božské moudrosti.

Dítě vidělo, že si ovce potrhala o trní svůj kožíšek a proto prosilo otce, aby je vysekal. Ale změnilo hned svůj úmysl, když mu otec vyložil, že i toho třeba, neboť vlny potřebují ptáčkové, aby jí vystlali hnízdečka svým mláďatům.

Božská moudrost vše dobře pořádá a o vše se

pečlivě stará. Otevírá ruku svou a naplňuje všelikého živočicha požehnáním.

Vložila v přírodu různé síly, jako na př. elektřinu a magnetismus a dovolila člověku, aby jich využil. V lůno skal vložila drahokamy, zlato a uhlí a dovolila, aby je vykopal.

»Jak jsou četná díla tvá, Hospodine!
Všecky věci učinil jsi moudře.«
(Ž. 103, 24.)

Příroda jest veliká kniha, v níž jest mnoho napsáno o nekonečné moudrosti Tvůrce, a jest jen třeba, abychom se v ní naučili čísti. Spisovatel Ludvík Blosius praví, že celý svět jest prstem Božím psaná kniha, jejímiž písmeny jsou jednotliví tvorové. »Kdo v přírodě zřejmě nepoznává moudrosti božské, jest buď slepý nebo bezbožný. Jako slepý i za dne slunečního slunce nevidí, tak každý pošetilý a bezbožný uvnitř srdce svého jest slepý: Moudrost božská se mu sice vždy a všude ukazuje, ale on jí nevidí.«

Toužíš-li poučiti se o moudrosti Boží, zadívej se na hvězdnaté nebe. Miliony hvězd třpytí a mihotají se na noční obloze. Vycházejí a zacházejí, rodí se a umírají, povstávají a hynou. Hle, tam zase jedna jako blesk se mihla po obloze a kamsi spadla. Na své místo už se nevrátí... Zdá se nám, že ty hvězdičky sedí na obloze jako přikovány, a zatím pohybují se nesmírnou rychlostí nekonečným vesmírem, mnohé z nich jsou mnohem větší než slunce, mnohé jsou také mnohonásobně vzdálenější, mnohé jsou tak daleko, že jejich světlo, ač letí nesmírnou rychlostí, dosud k nám nedolétlo, a proto nemáme o nich dosud ani tušení, a jsou opět jiné, které už dávno vyhasly, světla už nevydávají a přece paprsky světelné, které kdysi, snad před tisíciletími vyslaly, k nám dosud letí a nás líbají... Polibek toho, jenž kdysi žil... Za hvězdami, které na obloze vidíme, jsou ještě nesčetná zářící tělesa a nové sluneční soustavy, jichž zrak, byť i nejdokonalejšími dalekohledy zesílený a podporovaný, dostihnouti nemůže.

Kdyby jejich světlo mohlo proniknouti k nám, nebo naše oči mohly až k nim dohlédnouti, zaplála by celá obloha zářivým oslnivým světlem. O velikosti vesmíru sotva si dovedeme udělati představu. Světlo šíří se tak rychle, že kdyby mohlo letěti kolem naší zeměkoule, oběhlo by ji ve vteřině asi osmkrát. Až ke slunci však potřebuje asi 480 vteřin. K nejbližší stálici, která jest za naší sluneční soustavou, potřebuje několik let. K jiným hvězdám potřebovalo by tisíce, statisíce, ano miliony let. — Až závrať nás pojímá... A kdo to všecko řídí? Kdo určuje tělesům nebeským dráhy? Kdo je vede, aby na sebe nenarazila? Vede je snad náhoda? Kdo by chtěl zde mluviti o náhodě, byl by zralý pro blázinec. »Kde vládne nekonečná moudrost, tam není místa pro náhodu.« (Bossuet.) Nezvratně jsem přesvědčen, že celý vesmír řídí neviditelná, ale mocná ruka bytosti živé a velemoudré.

»Moudrost Boží, jež předchází všecky věci,
kdo může vystihnouti?« (Sir. 1, 3.)

Celý svět jest velechrámem a v něm jako svíce divy Boží září a moudrost Boží oslavují.

Pohanský advokát Cicero pravil: »Jako když kdo někam do stavení vejde a vidí, že tam všechny věci rozestaveny a dobře uspořádány jsou, z toho pozná, že tu někdo jest, který vše řídí, tak také, kdo na věčné pohybování a střídání se tolika těles nebeských patří, musí vyznati, že vše nějaká moudrá bytost řídí. Poněvadž by ani rozum, ni moc lidská nemohla toho učiniti, jen sám Bůh ředitelem takovéto správy býti může.«

Proč tedy přece ještě někteří v Boha nevěří? Odpovězme na tuto otázku slovy Heleny Mostové: »Lidský rozům jest již takový, že je-li umíněností zatemněn, ani tisícem sluncí moudrosti se nedá osvítiti.« Za ubožáky ty se pomodleme, ale dále už se jimi neobírejme!

Jaký praktický výsledek může míti pro nás úvaha o božské moudrosti?

Jsme-li o ní přesvědčeni, naplněni býváme vnitř-

ní útěchou. Ani nehody nás nepobouří, neboť, co Bůh činí, dobře činí. Důvěra sílí.

Neposuzujme všetečně Božích soudů a počínání! Mluvme o nich jen málo a vždy uctivě. Odvažujeme-li se vůbec o nich mluviti, mluvme s rozvahou a posuzujme spravedlivě!

Svěřme se v náruč Boží moudrosti a klidně v ní trvejme jako dítě, které bezpečně odpočívá v náruči své matky!

Podrobme se moudrému řízení Božímu, byť se třeba i rozum náš vzpíral a vůle tvrdošíjně chtěla odpírati. Větší jest moudrost Boží, než naše.

A s věřícím lidem v kostele s nadšením zpívejme:

Moudrost Tvá se v bázni chválí,
Hospodine, tvorstva králi.

58. Pověra.

(Neděle 23. po Duchu svatém.)

Mohlo by se zdáti, že psáti za našich dob o pověře a před ní varovati, jest už zbytečno, avšak není tomu tak — pověra bují dnes snad více než kdy dříve. Mezi venkovským lidem jí bohudíky valně ubylo, ale ve městech a mezi »vyššími« třídami jí bohužel přibývá.

U pohanských národů jest neobyčejně rozšířena a u národů kulturních šíří se tou měrou, jakou u nich ubývá pravé víry. Čím méně víry, tím více pověry. Správně napsal Geibel: »Víra, jíž kdo ukázal dveře, vrací se mu oknem jako pověra; a kdo vyhnal bohy, jest navštěvován strašidly.«

Pohané, než něco začali, napřed šli k hadačům. I v nepatrných zjevech spatřovali zasáhnutí vyšších mocností.

Kterýsi římský občan potkal Katona a pravil: »Myši mi rozhlodaly boty, pověz mi, co to znamená?« Načež Kato: »Že ti myši rozhlodaly boty, neznamená nic, ale mnoho by znamenalo, kdyby boty pokousaly myši.«

V Kahyře, hlavním městě Egypta, ve všech skoro domech visí nad vraty neb oknem nějaký

ochranný prostředek proti uhranutí, uřknutí, kouzlům a čarám, v něž věří mohamedáné velcí i malí, vznešení i nízcí, jsouce vesměs velice pověrčiví. Jest to buď svazeček nějaké uschlé byliny, jako aloe, česneku, skořepina z vajec, rozličné hadry nebo sklíčka, často i malý vycpaný neb usušený krokodil.

Pověra jest nesmrtelná jako lidská hloupost.

Vypočísti všecky její druhy nebo způsoby, jest nemožno — tak jest jich mnoho.

Mimo to každý národ, každá krajina, ano mnohdy i jednotlivé rody a rodiny mají své zvláštní pověry.

Skoro všude považuje se za neštěstí, přeběhne-li zajíc přes cestu. Běhá-li mezi lidskými příbytky, přijde oheň. Jeden pán, který jinak v Boha nevěřil, když šel na hon a potkal bábu, vrátil se, neboť potkati starou bábu znamená neštěstí.

Neštěstí je, když se zdá o knězi nebo o jeptišce.

Když vyje pes nebo houká sýček, přijde smrt.

Kometa značí válku.

Pátek jest den nešťastný. Proto se mnozí chrání v pátek vydati se na cesty, nebo něco podnikati. Páteční číslo novin má také nejméně insertů. Bohužel, i Velký pátek, tedy den, který tolik burcuje lidské nitro, zvolili si mnozí za vhodný den k mnohým pověrám.

Třináctka jest číslo nešťastné. V některých hotelích, kde mají hostinské pokoje očíslovány, bývá třináctka vůbec vynechána, protože stěží by se našel host, který by tam chtěl spáti. Před několika roky zavítala do Tridentu operní společnost, aby tam po několik večerů uspořádala představení. Všecka místa byla vyprodána a přečetní obyvatelé odcházeli od pokladny s nepořízenou. Jenom jediné číslo zůstalo neobsazeno a prázdno — třináctka. Nikdo ho nechtěl.

Zato jetelový čtyrlístek značí štěstí. Jeden majitel jetelového pole pravil, že se bojí dívek z »vyšší dívčí«, jdou-li na procházku, neboť mu pošlapou a zplouhají vždy kus jetele podél cesty.

Když na jaře prvně zahřmí, zdvíhají mnozí těžké předměty, aby byli silni.

Mají-li lišej, otírají si jej před východem slunce rosou s okna a říkají:

Lišej, lišej divoký
nedělej se široký!

Jedné ženě umřel muž. Když jej pochovala, nastlala postel, na níž umřel, posypala podlahu popelem, lehla si na noc za kamna a ráno hledala na podlaze mužovy stopy. Věřila, že první noc přijde ještě spat na svou postel.

Někdy se k pověrám zneužívá i věcí posvěcených, což jest zvláště veliké poblouzení.

Čas od času vyskytují se i pověrečné modlitbičky, o nichž se tvrdí, že spadly s nebe, a kdo chce ujíti neštěstí, musí je devětkrát opsat a devíti osobám zaslat.

Jest také známo, že vytahování planet jest zvláštní jarmareční a poutní živnost. Úkol ten koná pravidelně bílá myška.

Namnoze velmi bují vykládání karet. V Praze jest asi patnáct set »kartářek«, v Paříži jest jich přes dva tisíce a všem prý se dobře daří. Některé z nich velmi zbohatly. Za peníze dovedou předpověděti bohatého ženicha, dědictví, psaní, dům a varovati před zrádnou přítelkyní. Své budoucnosti neznají, ale cizí ano.

»Národní Listy« uveřejnily kdysi tuto zajímavou zprávičku: »Pan Mrázek, známý učitel slepců, vypravoval, že ve svém domě pronajal byt kterési věštkyni. Ale když po roce byt opět potřeboval a dával prorokyni výpověď, dáma strašně se hněvala. »Tohle kdybych jen byla tušila,« volala prý, »to bych se k vám byla nestěhovala. Připravil jste mne do velké škody. Půl roku trvalo, nežli jsem si získala zákazníky a teď, když mám slušné obchody, dáváte mi výpověď. Proč jste mi to neřekl hned?« Pan učitel se usmál a klidně odvětil: »Myslil jsem, že vám to nemusím říkat, že to víte sama, když jste — věštkyně.«

Ovšem, vykládání karet, jež se mnohdy ve společnostech pro zábavu pěstuje a jemuž se víry ne-

přikládá, jest jen žert a nemůžeme ho zařaditi mezi pověry.

Žáček se učil, ale spatřiv spolužáky klouzati se na rybníce, nechal čítanku na stole rozevřenou a uběhoval k nim. Ve dveřích zastavila ho matka a pravila: »Zavři napřed čítanku. Necháš-li ji otevřenu a odejdeš, vykouří se ti vše z paměti, čemu jsi se naučil.« Byl to takový nevinný úskok, neboť otevřená kniha se snadno umaže a pokazí.

Není pověrou podle západu slunce, podle červánků, měsíčního kola, chování se zvířat nebo jiných zjevů přírodních souditi o počasí.

Není pověrou věřiti v léčivou moc některých bylin nebo některých pramenů, neboť jim ji Tvůrce dal.

Není pověrou zachovávati ušlechtilé, starobylé náboženské nebo národní zvyky.

Není pověrou kropiti se svěcenou vodou, zapichovati posvěcený prut »kočiček« do obilí, nebo nositi na hrdle křížek, medajlku nebo škapulíř, neboť při tom dovoláváme se modliteb církve, která je posvětila. Nosíce obrázek Panny Marie, spíše pamatujeme na její přímluvu a spíše poroučíme se do její ochrany. Svátosti a svátostiny mají vyšší moc od Boha.

Pověrou však jest, připisujeme-li některým věcem tajnou moc, které jim Bůh nedal.

Pověra, vlastně »pavěra«, jest nepravá víra, asi tak, jako padělaný peníz je nepravý peníz. Sněm tridentský o ní praví, že je to »nepravé napodobení pravé zbožnosti« a Lamartine ji nazval »zneužitím víry«.

Hlavní její příčinou jest nevěra a náboženská nevědomost.

Pověra jest hřích. Proto také Bůh ji vždycky trestal a trestá a trestati bude. Proto dal prohlásiti: »Proti člověku, který se uchýlí k čarodějům nebo k hadačům a bude s nimi smilniti, obrátím obličej svůj a vyhladím ho z lůna národa jeho.« (III. Mojž. 20, 6.)

Pověra se příčí zdravému rozumu.

Jest až směšno, jakých prostředků často lidé k pověrám používají.

Někdy vůbec o rozum připravuje. Proto právem dr. D. Panýrek ve článku »Chorobná literatura«, uveřejněném ve »Zvonu« roč. 23., č. 30., varoval: »Literaturu spiritistickou a hokusy pokusy naivních a pověrečných, málo vzdělaných lidiček, které přivádějí osoby nervově vrátké do ústavů choromyslných, ba i k zločinům... pokládám proto za chorobnou literaturu.«

»Národní Politika« dne 26. srpna 1916 psala: Žena mladého obchodníka, který již dva měsíce nedával o sobě žádných zpráv, svěřila se se svými starostmi a svým bolem kartářce. Vyplatila jí žádaný obnos za výklad a čekala na výsledek. Zvěděla z karet, že muž padl na frontě. Od té doby pozorovaly sousedky na mladé ženě zádumčivost a tesknotu, která se stupňovala až v pomatenost a záchvaty šílenství. Nesvědomitá věštkyně ujišťovala ubohou ženu za nové dary, že muž její nežije. Z nepravdy a z jejího duševního stavu nevyvedly ji již ani dopisy muže, který sděloval, že je zdráv, mimo nebezpečí, a že brzy přijede na dovolenou. Když však prohlásila kartářka i dopisy mužovy za smyšlené a stav ubohé ženy se nelepšil, ujaly se jí rozumné sousedky, udaly věc policii, která hanebnému řemeslu nepoctivé vykladačky učinila přítrž...

Lidé, věřící pověrám, trpí i hmotnou škodu. Aeneáš Silvius vypravuje, že za časů husitských válek rozšířili Husité pověrečné proroctví, že na nejbližší svátky svatodušní oheň s nebe na všechna města a vesnice v Čechách padati bude, vyjma pěti měst, totiž Žatce, Loun, Slaného, Plzně a Klatov. Lidé houfně spěchali do oněch pěti měst, svá obydlí opouštěli, a Husité opuštěná města a vesnice přepadali a vydrancovali. Oheň ovšem toho dne nepadal.

Dne 16. dubna r. 1904 přišla neznámá vykladačka karet k služce Janě Kohoutové z Balbínovy ulice na Král. Vinohradech a vyzvala ji, aby si dala vyložit karty. Služka svolila a vykládačka jí vyložila, že dostane bohatého ženicha a bude míti v manžel-

ství štěstí. Za odměnu žádala vykladačka 8 korun. Dne 18. dubna přišla zase a vykládala dívce, že se její štěstí dostaví, ale že k tomu třeba větší peněžité částky. Služka dala jí své stříbrné hodinky se řetízkem v ceně 26 korun. Ještě dvakráte tak přišla a vylákala na služce prvně zlatý křížek, po druhé několik kusů prádla, šatstva a stolní pokrývku.

Cikánka držela ve světnici selku za ruku, »četla« jí z ní její budoucnost, ale zatím druhá cikánka chytala pod kůlnou slepice.

Pověrečným léčením zapadli mnozí nemocní ještě hlouběji do nemoci, a mnozí předčasně si přivodili smrt.

Nesvědomitá kartářka namluvila jedné ženě, že jest jí její muž nevěren, a od té doby nastaly v rodině nesváry a rozbroje.

Církev naše pověru vždycky zakazovala a zakazuje. Svatý Karel Boromejský našel za moru v Miláně pověrečnou modlitbičku a hned jal se kázati proti pověře. Kdo říká, že naše církev pověru podporuje, nesmírně jí křivdí. Nepodporuje ji, nýbrž ji potírá. Na tomto poli vykonala už veliký kus zdárné práce.

Proti pověrám, balamucení a vydírání lidu měl by bojovati i stát. Měl by všechny ty »věštkyně« pozavírati. Břetislav II., kníže český, dal všecky, kteří hádáním, čarováním a vykládáním karet lid šálili, vyhnati ze země.

Pověrám nevěř! Ani v maličkostech nedej se zlákati, neboť ruské přísloví dí: »Drápkem-li uvázl ptáček, chycen jest celý.«

Pečuj o důkladné a správné poučení ve věcech náboženských, a budeš proti svodům ochráněn.

* * *

Poznámka: O kolik neděl bylo méně po Zjevení Páně, o tolik jest jich více po Svatém Duchu. Úvah, jež připadly na oný neděle po Zjevení Páně, budiž použito na tomto místě.

59. O posledním soudu.

(Neděle 24. po Duchu svatém.)

»Uzří Syna člověka přicházeti v oblacích nebeských s mocí velikou a s velebností.«
(Mat. 24, 30.)

Když člověk zemře, přijde jeho duše před soud. Protože jest na něm každý zvlášť souzen, jmenujeme jej soudem zvláštním neboli soukromým. Po tomto soudu přijde duše buď do nebe nebo do pekla nebo do očistce.

Na konec tohoto pozemského světa bude ještě jeden soud, jenž bude slavnostním opakováním soudu soukromého, ale s tím rozdílem, že na něm všichni lidé společně souzeni budou. Proto také mu říkáme soud obecný neboli veřejný.

Náš pozemský život začal a také skončí. Učenci tvrdí, že země jednou jistě zahyne. I všichni národové věřili, že nastane konec světa.

Že poslední den přijde a toho dne zároveň vykonán bude soud obecný, víme zcela bezpečně, neboť sám Kristus nám to řekl. S celou určitostí soud ten předpověděl. A jako všechny jeho předpovědi se vždycky do písmenky splnily, vyplní se jistě i tato.

Kristus vstoupil na nebesa, ale odtud přijde soudit živých i mrtvých. Přijde v poslední den.

Kdy to bude? Nevíme. »O tom dni a hodině neví nikdo, ani andělé nebeští.« (Mat. 24, 36.)

Když měl nadejíti rok 1000. po Kristu, bájili mnozí, že v tom roce bude konec světa. A také mnozí se na poslední den připravovali. Také císař Otto III. se připravoval a putoval do Cách k hrobu Karla Velikého. Přál si viděti jeho mrtvolu. Otevřeli hrobku. V ní seděl Karel v rouše císařském, v jedné ruce maje evangelium a v druhé meč. Dotknuli se jeho mrtvoly, tak však se rozpadla v prach.

Tehdejší obavy z posledního soudu ukázaly se lichými.

I jindy, hlavně v dobách válek, moru, nedo-

statku a vůbec kdykoliv něco lidstvo zvláště tísnilo, vynořovaly se předpovědi o blížícím se posledním dnu.

Začátkem roku 1915 dostaly obecní a farní úřady v Čechách poštou leták, v němž jakýsi Ladislav Adam Noe Olšavý psal, že obdržel v noci ze 6. na 7. dubna 1911 proroctví ze sna, že v noci dne 12. dubna 1915 »přijde král všech králů a věčný soudce Ježíš Kristus v slávě své božské, aby vykonal rozsudek otce svého nebeského na celém člověčenstvě a tím skončil řád svůj spasitelský«. Leták byl český i německý; tisknut byl v Lipsku. Kdo jej psal, dal tisknouti, rozesílal, platil a obětoval ještě poštovní známky, jest záhadou.

Však i 12. duben bohudík bez úrazu jsme přežili.

Podobným »proroctvím« nevěřme.

Když Kristus o posledním soudu mluvil, líčil jeho hrůzy takto: »Slunce se zatmí a měsíc nedá světla svého a hvězdy budou padati s nebe a moci nebeské budou se pohybovati.« (Mat. 24, 29.) Před příchodem Krista, jenž jest sluncem spravedlnosti, zatmí se slunce. Zákony přírody se uvolní, nebude jich potřeba, neboť svět se rozpadne. Tehdy vejdou v platnost jiné zákony — zákony věčnosti.

»Vlny vznášejí vysoko, Hospodine,
vlny vznášejí vysoko svůj hukot,
vlny vznášejí vysoko svůj jekot.«
(Ž. 92, 3.)

Pozemský život přestane. Lidé, kteří tehdy budou žíti, zemrou.

Na nebi ukáže se kříž — radost spravedlivých, postrach bezbožných.

V oblace v průvodu andělů přijde mocný soudce. Nepřijde už jako nepatrné děcko, nýbrž jako mocný král. Přijde v podobě viditelné s velikou mocí a velebností.

Tehdy se ukáže jeho moc a spravedlnost před celým světem, a všichni ji budou museti uznati a oslaviti.

»A pošle anděly své s troubou a hlasem velikým.« (Mat. 24, 31.) Vstaňte, mrtví! Všichni po-

slechnou a vstanou. Všemohoucnost Boží dá jim dřívější podobu. I tací, kteří už úplně zetleli, v jiné organismy se přeměnili nebo spáleni byli, dostanou dřívější své vzezření — asi jako strom na jaře znovu k životu rozpučí, nebo zrnko vložené do země a zetlevší vydává stéblo a klas.

Duše zavržených na chvíli vyjdou z pekla a spojí se s těly, ale trápení jejich v té době bude tak kruté, že se vyrovná mukám pekelným. Peklo tedy pro ně neustane — vystřídáno bude jen jiným trápením. Nebude to přerušení jejich muk, nýbrž jen jakási jejich obměna.

Duše svatých vyjdou z nebe a spojí se se svými těly, jež budou krásná a oslavená. Den soudu bude pro ně dnem veřejné pochvaly a dnem radosti. Bude to pro ně nebe v jiné podobě. Nebeská radost jejich se tedy nepřeruší.

I z očistce vyjdou všechny duše, neboť den Božího milosrdenství se pro ně přiblížil.

Mocný soudce zasedne na trůn. Trůn jeho bude středem světa. Zasedne, aby soudil živé i mrtvé, dobré i zlé. »My všichni musíme se ukázati před soudnou stolicí Kristovou, aby každý obdržel to, co byl v těle vykonal, podle toho, co vykonal, buď dobré neb zlé.« (II. Kor. 5, 10.)

Andělé rozdělí lidstvo na dvě skupiny. Nebude třídění na třídy a stavy, nýbrž budou třídy jen dvě: spravedliví a hříšní. »Vyjdou andělé a oddělí zlé od spravedlivých.« (Mat. 13, 49.) Podle zevnější podoby poznají, kam kdo patří. Napřed nechali podle hospodářova přání růsti koukol společně s pšenicí, nyní však nastala doba žně, kdy má býti pšenice od koukole oddělena. Pšenici na pravo, koukol na levo. Bolestné bude loučení známých, přátel, manželů, rodičů a dítek, tím bolestnější, že bude rozloučením na věky; ale nebude vyhnutí. Podrobiti se musí každý.

Napjaté ticho... Vše očekává... Soudce svou všemohoucností působí, že všichni vidí všechny dobré skutky spravedlivých a všechny zlé skutky hříšných. »A uzřel

jsem mrtvé, veliké i malé, ani stojí před trůnem; i otevřely se knihy, též jiná kniha byla otevřena, to jest (kniha) života, a mrtví byli souzeni z toho, co bylo napsáno v knihách podle skutků svých.« (Zj. 20, 12.) Ctnosti i hříchy budou vyjeveny. »Nic není skryto, co nebude odkryto, a nic tajno, co nebude zvěděno.« (Mat. 10, 26.) Všechny ctnosti i všechny hříchy počtem i velikostí se ukáží. Mravní cena každého objeví se v plném a jasném světle.

Spravedliví budou před celým světem, před lidmi i anděly, oslaveni. Jejich ctnost, jež byla mnohdy třeba zneuznávána a pošlapávána, zastkví se jako démant. Za jejich sebezápor, duševní boje, pronásledování a potupy dostane se jim veřejné odměny.

Naopak hříšníci budou veřejně zahanbeni. Vše, o čem se domnívali, že skryla noc, že ušlo zrakům a řečem lidským, že jest osamoceno a utajeno, známo jest nyní veřejně všem. Zapírati nemožno, omlouvati se neprospívá. Nezbývá nic jiného, než jen nésti palčivou a krutou hanbu. Rádi by se vrátili do hrobu, ale hrob svou kořist vydal a zpět jí nepřijímá. Skrýti se jest nemožno. Tehdy počnou říkati horám: »Padněte na nás!« a pahrbkům »Přikryjte nás!« (Luk. 23, 30.) Nyní by rádi na kolena v modlitbách klekli, do kostela spěchali, z hříchů se zpovídali, oltář objali, ale už jest pozdě. Množství pohledů je pálí. Dříve je třeba svět považoval za poctivce, nyní objevuje se pravý opak. Hanba jejich nedá se vylíčiti ani popsati.

Tehdy nebude už vládnouti milosrdenství, nýbrž spravedlnost. Hle, Soudce už se chystá vynésti rozsudek. Víme, jak vyzní, neboť Kristus už před dvěma tisíciletími nám jej oznámil, a svatý evangelista jej zapsal: »Tehdy řekne král těm, kteří budou na pravici jeho: Pojďte, požehnaní Otce mého, vládněte královstvím připraveným vám od ustanovení světa... Potom řekne i těm, kteří budou na levici: Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, který jest připraven ďáblu a andělům jeho.« (Mat. 25, 34, 41.)

Rozsudek jest vyřknut. Odvolání z něho není. Změniti ho jest nemožno. Pojďte — odejděte! Dvě slovíčka, ale jak rozdílný jest jejich účinek! Dvě slovíčka z jedněch úst, ale jedno obsahuje přemíru blaženosti, druhé přemíru zármutku.

Jest po soudu. Byl to soud poslední — po něm už nikdy žádného jiného soudu nebude. Soudce s průvodem svého soudního dvoru vrací se k ráji a s ním vznášejí se dobří, zpívajíce velebné chvalozpěvy. Brána nebe se jim otvírá. Šťastní! Na věky blažení!

Ale otvírá se i strašlivá brána pekelná. V hrozném nářku a s proklínáním řítí se v hlubokou ohnivou propast zavržení. Zanechte vší naděje, kdož branou touto procházíte! Zašli... Brána zapadla... Na věky...

Svatý Metod, apoštol slovanský, přišel na svých apoštolských cestách také k bulharskému králi Borisovi, chtěje jej získati pro víru křesťanskou. Ale hrdý ten pohan zatvrzele pravou víru odmítal. A tu svatý Methoděj, jenž věděl, že král má zalíbení ve věcech jevících hrůzu, namaloval obraz posledního soudu a ukázal mu jej. Současně mu i živým slovem vylíčil a doplnil, co znázorňuje. Král, spatřiv velebnou postavu přísného soudce, radost spravedlivých a muka zavržených, změknul a stal se přístupným dobrému poučení, aby také mohl se jednou radovati s dobrými a ušel trápení bezbožných. Přijal pravou víru a křest r. 861.

Vzpomínka na poslední soud nám prospívá. Myslíce naň, mimoděk přejeme si státi na pravici mezi spravedlivými a bojíme se, abychom nebyli postaveni na levici mezi zlé. Častá vzpomínka na něj byla svatým dobrou vzpruhou a povzbuzením k dobrému.

Tomáš Morus, kancléř anglického krále Jindřicha VIII., postavil se na odpor, když král na něm žádal, aby odpadl od víry katolické. Věděl, že král se mu pomstí a čekal stále, že bude pohnán před soud a odsouzen k smrti. Proto prosil svého přítele, aby mu vždy před jídlem řekl, že jest volán před soud.

Chtěl se tak připraviti na to, co přijíti mělo. Konečně král mu vzkázal, aby se před soud dostavil. Zprávu tu přijal klidně, neboť byl na ni připraven.

Kdo vzpomíná na poslední soud a připravuje se naň, netřeba mu se ho lekati.

Svatá Alžběta Durinská, veliká dobroditelka chudých, opuštěných a nemocných, sama navštěvovala chudé v nemocnicích a v jejich příbytcích, ač byla šlechtičnou. Když jí její společnice domlouvaly, aby se tak nesnižovala, odpověděla: »Připravuji se na den posledního soudu, abych přísnému Soudci říci mohla: »Hle, Pane, tolikrát jsem Tě lačného krmila, žíznivého napájela, nahého odívala, nemocného navštívila, buď mi milostiv!«

Vzpomínej na poslední věci hlavně v pokušení! Až ti bude pokušitel našeptávat: »Je tma, nikdo tě nevidí, nikdo se toho nedozví,« odbuď jej: »Při posledním soudu bude zjeveno všecko a veřejně!«

Jestliže jsi už hřešil, očisti se, dokud čas, neboť na onom světě nebude už možno žádných zásluh si zjednati.

Pros o dobrou smrt a připravuj se na ni, neboť poslední den uvítá každého v takovém stavu, v jakém odcházel z tohoto života.

60. O modlitbě „Zdrávas Maria".

(Neposkvrněné Početí P. M.)

Nejčastější modlitba katolického křesťana je »Zdrávas«. Kdykoliv se modlí Otčenáš, připojuje ji; když se modlí ráno, v poledne a večer »Anděl Páně«, říká ji několikráte; při růženci modlí se jí mnohokráte. Uctívá ní Matku Páně.

Není divu, že si katoličtí křesťané tuto modlitbu tak oblíbili a tak často jí nebeské Matce pocty vzdávají. Vedl je k tomu vznešný p ů v o d této modlitby a její duchaplný o b s a h.

J a k t a t o m o d l i t b a p o v s t a l a? Můžeme říci, že nebe i země má na ní účast; andělé i lidé se spojili, aby ji vytvořili.

První a nejdůležitější její část jsou slova, kterými nebeský posel anděl Gabriel ji v Nazaretě pozdravil a jež zní: Zdrávas, Maria, milosti plná, Pán s Tebou, požehnaná Jsi Ty mezi ženami. To byl pozdrav, jaký byl dosud na světě neznám. Nikdo z lidí dosud ho nepoužíval. První ho použil z rozkazu Božího anděl. Poněvadž tento pozdrav tvoří první a hlavní část Zdrávasu, říkáme této modlitbě všeobecně pozdravení andělské.

Když nebeský posel vzkaz vyřídil a do svého domova odlétl, oddala se svatá Panna tichému rozjímání. Přemýšlela o slovech, která slyšela a která ji naplnila úzkostlivou radostí. Mezi jiným vzpomněla si také, že anděl pravil, že i Alžběta, její příbuzná, bude míti syna. A hned jí napadlo: Alžběta je stará, bude potřebovati pomoci a zastání. A brzy se rozhodla k ní jíti a v domácích pracech jí tak dlouho pomáhati, až zase je bude moci sama konati. Vydala se na cestu. Šla s chvátáním přes hory a doly. Nelekala se obtížné cesty, která trvala asi 25 hodin.

Jak zaplesala, když spatřila bílý domek Zachariášův, obklopený bujnou zelení révových keřů! A jak se zaradovala, když viděla, že úctyhodná Alžběta jí jde naproti, že již rozpíná ruce, aby ji obejmula a políbila. A podivno! Alžběta ji vítá slovy, která nedávno slyšela z úst andělových: »Požehnaná Jsi Ty mezi ženami, a požehnaný plod života Tvého.« Duch svatý jí zjevil, jak anděl svatou Pannu pozdravil, a proto tohoto pozdravení používá po něm, a přidává k němu ještě pozdrav svůj.

Jak pozdrav andělův, tak pozdrav Alžbětin jsou chvalozpěvem na vtělení Syna Božího. Anděl, zástupce nebe, a Alžběta, zástupce země, velebí ji týmiž slovy, neboť stejné chvály jak na nebi, tak na zemi si zasluhuje.

První křesťané, chtějíce svatou Pannu chváliti, používali slov andělových a Alžbětiných. V prvních stoletích jenom těmito slovy se k ní modlili. Třetí část této modlitby povstala teprve později. Teprve v pozdějších dobách přidala církev svatá slova:

Ježíš, svatá Maria, matko Boží, pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší. Touto třetí částí už vývoj modlitby Zdrávas byl ukončen. V té podobě už zůstává a domníváme se, že už zůstane vždycky.

První a druhý díl jest modlitba chvály, třetí modlitba prosebná. V málo slovech jest mnoho obsaženo.

Co jednotlivá slova této modlitby značí? Chceme-li někomu něco říci, napřed jej oslovujeme. Takovým oslovením v andělském pozdravení jest slovíčko »Zdrávas«. Značí asi jako »pozdravena buď, přeji ti zdraví, pokoj a štěstí«. Anděl ji oslovil a prokázal čest, jaká Matce Vykupitelově náležela. Zdravíce ji po něm a jako on ukazujeme k ní úctu podobnou. Sám anděl nám pověděl, jak ji oslovovati a náležitě ctíti máme.

Slůvko »Maria« anděl sice neřekl, ale odedávna je křesťané přidávali. Značí tolik asi jako »paní,« nebo »mocná«.

Slovíček těch užívali křesťané od pradávných dob společně. V řádu františkánském se jimi pozdravují, v řádových nemocnicích Milosrdných bratří, když řádový bratr ve čtyři hodiny ráno zvoní po chodbách a budí spolubratry, klepe na jejich cely a volá Ave Maria! (Zdrávas Maria!) Svatý Edmund dal si je vyrýti na svůj prsten, aby je měl stále na očích a na paměti.

Slova milosti plná znamenají, že byla milostmi až do nejvyšší míry naplněna. Svatý Jeroným praví, že na Marii byla milost ve vší plnosti vylita, kdežto všichni ostatní svatí obdrželi jí jen díl. Obdržela tolik milostí, kolik jich jen lidská duše může pojmouti. Byla uchráněna hříchu dědičného i všech osobních hříchů a obdařena nejvyššími milostmi. Nikoho jiného ani na nebi, ani na zemi nemohl anděl těmi slovy pozdraviti.

Co znamenají slova »Pán s tebou?« Znamenají, že se Bůh nikdy s nikým tak úzce nespokojil, jako s Marií. S ní vstoupil v nejužší spojení, stav se jejím synem. Z ní odhodlal se vzíti své tělo. S ní

byl spjat nejtěsnější páskou, její duše a její tělo tvořilo s jeho duší a s jeho tělem jeden celek. Právem volá sv. Augustin: »Pán jest s tebou, ó Maria, poněvadž jest v tvém srdci a v tvém těle, poněvadž naplňuje tvou duši i tvé tělo.« Když kněz při mši sv. se obrací a pozdravuje přítomné věřící, nemůže lepšího pozdravu zvoliti, nežli »Dominus vobiscum« (Pán s vámi), protože nad úzké spojení člověka s Bohem většího daru býti nemůže.

»Požehnaná ty mezi ženami« znamená, že byla nade všechny ženy vyvýšena a že ji, jakožto matku Vykupitelovu, nade všechny ženy máme blahoslaviti. Ona jest nejšťastnější a nejvyšší ze všech žen. Bůh ji požehnal a vyvýšil a první z žen učinil.

Augustin z Leonissy napsal: »Maria jest vskutku požehnaná a blahoslavená nade všemi ženami; neboť zůstala osvobozena od kletby, kteráž všechny z pohlaví ženského postihla, a za to obdržela milosti, jako žádná jiná pohlaví jejího. Maria zůstala Pannou a přece jako Panna byla plodnou, učiněna byvši matkou Boží; ona počala bez všeliké poskvrny hříchu, ona bez obtíže a všelikého namáhání božské dítě v životě mateřském nosila a bez bolesti porodila.«

»A požehnaný plod života tvého.« Plodem života Panny Marie vyrozumíná se Pán Ježíš. Blahoslavíme nejen matku, ale i jejího syna. Svatý Bernardin praví: »Jako strom chválíme pro jeho plody, tak se Maria velebí k vůli svému dítku. Maria jest rajským stromem života, Kristus jest plodem na tomto stromě.« Úcta k Panně Marii jest v nejužší spojitosti s úctou k jejímu Synu. Velebíme a slavíme matky, jichž dítky dosáhly vysokého stupně vzdělanosti, svatosti a cti.

Aby nikdo nebyl v pochybnosti, kdo se tím plodem života Panny Marie vyrozumívá, přidala církev výslovně slovo Ježíš, abychom ani na okamžik nebyli v pochybnostech.

Proč říkáme »svatá Maria?« Poněvadž svatost jí přísluší. Jest mnoho svatých, ale Marie je

svatostí převyšuje všechny. Svatou se zrodila, svatost duše zachovala a královnou svatých se stala.

Jmenujeme ji »matkou Boží«, poněvadž právě mateřství Boží ji tak neskonale vyvýšilo. Lidé ji různými způsoby oslovují, ale žádný titul nevyjadřuje tak dobře její vysokou důstojnost, jako pojmenování matka Boží. Kdo má více titulů, oslovujeme ho vždycky tím nejvyšším. Titul ten ji ovšem i těší, neboť jím uznáváme jejího syna za Boha. Velikost rodičů měříme podle velikosti dítek. Když slavný řečník Demosthenes měl oslavnou chvalořeč o Filipovi, králi macedonském, a když všecky jeho ctnosti a zásluhy vylíčil, pravil na konec s důrazem: »Veškerá tvoje čest spočívá v tom, že Alexander Veliký jest tvůj syn.« A tak mohli bychom podobně o svaté Panně říci: »Nejvyšší ceny dodává Ti to, že Ježíš, Vykupitel lidstva, jest Tvůj syn.« Dobře poznamenal svatý Bonaventura: »Bůh mohl stvořiti větší svět a větší nebe, ale větší matky, nežli jest matka Boží, stvořiti nemohl.«

»Pros za nás hříšné«. Chceme, aby Maria u Boha za nás prosila, a abychom ji tím spíše k tomu pohnuli, vyznáváme o sobě, že jsme hříšní. Hřích jest největší zlo, a kdo se přiznává, že jest tímto zlem stižen, vzbuzuje u šlechetných srdcí soucit. Kdo se k chybám svým hlásí, ukazuje pokoru, a pokora je ctnost, kterou Panna Maria zvláště vynikala a zvláště miluje.

»Pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší.« Voláme a toužíme, aby se Maria za nás přimlouvala, a to jak nyní, totiž, dokud žijeme, tak zvláště, až život náš schylovati se bude ke konci, totiž, až budeme umírati. Rozhraní světů jest nejdůležitější chvíle lidského života. Tehdy ještě zlý duch napíná všechny síly, aby duši, která už se má odebrati na věčnost, urval pro sebe. A v této chvíli potřebujeme pomoci vyšší. Dovoláváme se jí tam, kde se jí nejspíše nadíti můžeme. Cestovatelé v horkých krajinách zapalují v noci strážné ohně, aby jimi nebezpečná zvěř byla zaplašena. Pros Marii, aby ve chvíli nebezpečí světlem své přímluvy zapudila

nepřítele, o němž apoštol se vyjádřil, že obchází, jako lev, hledaje, koho by pohltil. Svatý Bonaventura se domnívá, že Maria posílá svým umírajícím ctitelům na pomoc archanděla Michala a jiné anděly.

Maria je záštitou umírajících. Učený Gerson dí, že soud odevzdal Bůh svému synu, milost a milosrdenství však jeho matce. Mnozí svatí, jako na př. sv. Alois, sv. František Sáleský, sv. Jan Nepomucký, sv. Stanislav Kostka, sv. Terezie a j. ve smrti se jí odevzdali, a bylo o ně dobře postaráno.

Svatý Jan z Boha, zakladatel milosrdných bratří, choval vždy velikou lásku k Panně Marii. A proto dostalo se mu té milosti, že před svou smrtí uviděl Matku Boží, která mu zjevila, že věrných sluhů svých ani v hodině smrti neopustí. A jaká byla smrt tohoto věrného ctitele Marie Panny? Když se dal zaopatřiti svatými svátostmi umírajících, a když byl přijal Tělo Páně na cestu do věčnosti, sestoupil s lože, klekl na kolena a modlil se: »Ježíši, v ruce Tvé poroučím ducha svého.« A to řka, usnul v Pánu.

Zbožný kněz Suarez umíraje pravil: »Nebyl bych věřil, že by smrt tak sladká byla. A proč sladká? Protože Maria ji osladila.«

Za koho Matka se přimlouvá, může bez bázně předstoupiti před soudnou stolici Synovu.

Křesťan má se modlitbu Zdrávas modlívati často, rád a nábožně. Má uvažovati o smyslu slov, která říká.

Modlitbu tu Maria ráda slyší. Vždyť vždy znova se raduje, slyší-li táž slova, kterými jí kdysi v Nazaretě anděl ohlásil přeradostnou novinu, že bude matkou Páně.

Denně modlí se ji přes tři sta milionů úst, denně prosí každý z katolických křesťanů za sebe i za ostatní spoluúdy. Jaké to štěstí, býti katolickým křesťanem a míti zásluhu tolika prosebníků! Evangelíci se modlitby té nemodlí, a proto snažme se tím horlivěji, abychom tento úbytek svojí horlivostí vynahradili. V modlitbě té je síla, naplňuje nás důvěrou a otevírá nám nebe. Často jedinké Zdrávas nás zachraňuje.

V květnu r. 1868 stala se obětí plamenů veliká továrna mýdel v Berlíně; unikáním plynu nastal výbuch, a sedm lidí bylo zabito a přes dvacet raněno. Večer toho dne přišlo na májovou pobožnost mladé chudé děvče a položilo se slzami v očích na oltář skvostnou kytici. Na otázku, pro pláče, odpovědělo: »Byla jsem zaměstnavatelkou poslána dnes ráno do továrny mýdel, která dnes vyhořela. Cestou šla jsem kolem kostela a napadlo mně: „Vstup tam a pomodli se »Zdrávas«, neb večer nebude ti snad možno pobožnost vykonati.“ Nato jsem šla do továrny, a když jsem se k ní přiblížila, následovala hrozná rána. Kdybych se nebyla v kostele modlila, mohla jsem rovněž v márnici ležeti.« Zavzlykala a s úsměvem dodala: »Co by si asi má matička počala, kdybych byla zemřela.«

A to jest jenom záchrana těla, kdo však sečte všechny duše, které už touto modlitbou byly zachráněny?

61. Jak máme své svaté patrony ctíti?

(Sv. Jana Nepomuckého.)

Na obloze katolické církve září tisíce hvězd různé velikosti a různého jasu. Jsou to svatí a světice Boží. Jsou slávou a chválou církve.

Žili v různých dobách a v různých krajinách. Ctíme je všechny pro jejich zásluhy, jejich svatost, jejich příklad a pro jejich přímluvu u Boha.

Ale zvláště ctíme ty, kteří se zrodili v naší zemi, mluvili naší řeší a jejichž těla třeba i u nás odpočívají. Věříme o nich, že se zvláště za svůj lid u Boha přimlouvají, a proto je jmenujeme svými národními patrony.

Takovými zvláštními našimi patrony jsou svatí Cyril a Metoděj, svatý Václav, svatý Vojtěch, sv. Prokop, sv. Jan Nepomucký, sv. Ludmila a sv. Anežka.

Kromě nich ctíme i sv. Víta, sv. Zikmunda, sv. Josefa, sv. Norberta a j.

Nám právem patří i blahoslavený Jan Sarkander, sv. Klement Hofbauer neboli Dvořak a j.

Církev nejen každému národu dovoluje, ale i jej vybízí, aby své svaté patrony zvláště uctíval. Jiní národové tak činí, a podobně činiti máme i my. Kdybychom jich nectili, od koho potom mělo by se jim úcty dostávati?

Než, nyní naskytuje se nám otázka: Jakým způsobem je máme ctíti?

Především máme se postarati o to, abychom je poznali. Ovšem, není nám možno, protože už dávno zemřeli, s nimi se sejíti a je spatřiti, jako se setkáváme s lidmi a tím je poznáváme, ale je nám možno poznati je jiným způsobem, a jsme k tomu zavázáni — máme totiž opatřiti si jejich dobré životopisy, pročísti si je a tím způsobem je poznáme, dovíme se, jak žili, jakými ctnostmi vynikali, jakými cestami k dokonalosti a svatosti spěli. Česká školní mládež měla by tyto životopisy míti ve školních čítankách — spíše by tam patřily, nežli životopisy nějakého Sokrata nebo Aristotela — a měla by se těmito povzbuzujícími křesťanskými vzory nadchnouti pro vše dobré a ušlechtilé.

Svaté patrony máme následovati v jejich ctnostech. Podle vzoru svatých bratří soluňských pečujme o rozšíření víry v národě, po příkladu svatého Václava moudře upravujme své veřejné záležitosti, podle vzoru svatého Jana buďme stálí ve víře a buďme odhodláni dáti pro ni vše, třeba i život, podle vzoru svatého Vojtěcha pečujme o dorost kněžský a o chudé, podle příkladu svatého Prokopa pěstujme a podporujme vědy a ušlechtilá umění, podle příkladu sv. Ludmily pečujme o dobrou výchovu dítek atd.

Naši předkové projevovali úctu k patronům tím, že stavěli k jejich poctě chrámy, kaple, sochy, dávali malovati jejich obrazy a jimi vyzdobovali své příbytky. Jenom svatému Janu je zasvěceno v Čechách přes tři sta padesát chrámů a asi dvacetpět tisíc soch. Kdo by sečísti mohl všechny jeho

obrazy, a chrámy, sochy a obrazy ostatních svatých patronů? I ve Spojených státech severoamerických jsou 34 české chrámy, zasvěcené sv. Cyrilu a Metodu.

Mnohé z nich jsou zvláště památné a jsou cílem přemnohých poutníků. Ke hrobu svatého Metoděje na Velehradě spěchá každoročně tisíce a tisíce katolíků, veliké průvody konají se ke hrobu svatého Václava a sv. Jana Nepomuckého na Hradě pražském; velechrám svatého Víta, kde uloženy jsou ostatky mnohých našich drahých světců a milých osob, jest svědkem přečetných návštěv a projevů náboženských; do Staré Boleslavě, kde byl mučedník sv. Václav zavražděn, na Sázavu, kde sv. Prokop blahodárně působil, a k různým kapličkám sv. Vojtěcha, jako na př. u Domažlic, u Votic a pod. přicházejí každoročně mnohá procesí s písněmi a modlitbami. Tak tomu bylo od pradávna a totéž činiti má pokolení nynější i budoucí. Zachovávejme dobré staré zvyky!

Udržujme pobožnosti k svatým patronům, které se nám dochovaly; kde poklesly, zavádějme je znovu a zvelebujme, horlivě konejme zvláštní modlitby k našim světcům a zpívejme zbožné písně, jimiž jsou zvláště uctíváni.

Naší povinností jest dávati dítkám na křtu jejich jména. Tím zvláště jejich památku udržujeme a uctíváme. Mnohdy se rodiče dlouho radí a dlouho přemýšlejí, jaké jméno by svému robátku dali, vyhledávají jména libozvučně znějící, o nichž ani vždy nemají jistoty, že jsou to jména svatých, ale krásných jmen domácích opomíjejí. Mají je na snadě, jen po nich sáhnout, ale přecházejí je ku škodě své, svých dítek a své vlasti. V novější době, bohužel, často zaslechneme jméno Miroslav, Jaroslav, Ludvík, Jindřich, Růžena, Božena, Libuše a pod., ale zřídka už krásná jména Václáv, Jan, Vojtěch, Prokop, Cyril, Metod, Ludmila, Anežka atd. Čechové, nezapomínejte sami na sebe!

Své svaté patrony zvláště ctíme rozšiřováním dobrých knih. Na první pohled mohlo by se zdáti, že věc ta není s úctou jejich v nižádné

souvislosti, ale pozastavíme-li se v přemýšlení, poznáváme brzy, že jest v souvislosti až příliš úzké. Dobrá četba totiž utužuje pravou víru, šíří úctu k svatým, rozohňuje lásku k církvi a vlasti a vůbec podporuje vše, nad čím svatí v nebi a zvláště naši svatí patroni, v jejichžto řeči se dobré knihy tisknou, zvláště se radují.

To velmi dobře pochopili mužové o církev a vlast nejzasloužilejší a nejhorlivější, a proto, zřizujíce instituce na vydávání dobrých českých knih, jmenovali je »dědictvími«. Tak hned v sedmnáctém století, v době, kdy jazyk náš byl tolik ponížen, založili horliví kněží z Tovaryšstva Ježíšova »Dědictví svatého Václava« na vydávání dobrých knih českých. Knihy jím vydané prokázaly našemu lidu nesmírných dobrodiní. Dědictví to blahodárně působilo až do r. 1785, kdy správu jeho převzaly úřady státní, čímž ovšem zdárnému jeho působení učiněn konec.

Roku 1831 složil šlechetný kněz Antonín Hanikýř tisíc zlatých a tak dal základ k »Dědictví svatojánskému«, jež od roku 1835 každoročně vydává dobré knihy, jichž vyšlo jeho nákladem a přispěním už asi dva miliony výtisků. Jaká to požehnaná činnost!

Na Moravě podobnému účelu slouží »Dědictví svatého Cyrila a Metoděje«.

Tato dvě »Dědictví« pečují především o knihy pro široké vrstvy lidové.

V Praze jest pak ještě »Dědictví svatého Prokopa«, jež vydává vědecké knihy pro katolickou inteligenci.

Státi se členem aspoň některého z těchto dědictví, tak je podporovati a vyzdvihovati si z něho každoročně knižní »podíly«, jest povinností každého dobrého Čecha a katolíka. Zajisté ničím by Češi sv. Jana Nepomuckého, sv. Cyrila a Metoda a sv. Prokopa tak nepotěšili, jako tím, kdyby se přihlásili k jejich »Dědictví«. Každý farní úřad, ano, každý kněz podá zajisté každému, kdo by se zajímal, ruku pomocnou.

Z rodin, v nichž se podíly z »Dědictví« uchovávají jako rodinná památka, a kde se tyto knihy čtou, vycházely nejlepší dítky a vyšli z nich nejzasloužilejší spisovatelé a nejlepší národní pracovníci.

62. Církev apoštolská.

(Sv. Petra a Pavla.)

Spisovatel Hansjakob napsal: »Když Bůh stvořiti chtěl svět, udělal ho z ničeho. Když chtěl stvořiti člověka, použil k tomu hlíny. A když chtěl utvořiti církev, vzal dvanáct prostých mužů a vystavěl budovu, které brány pekelné po všecky časy nepřemohou.«

Každý rozumný stavitel, chtěje stavěti dům, stará se především o dobré základy. Dům jest pevný, jsou-li základy pevny. Nejpevnějším základem jest skála. I pevné stavivo někdy se časem rozloží a uvolní, ale skála přetrvá věky. A skály — ovšem v obrazném smyslu — použil Kristus, když chtěl stavěti budovu své církve. Postavil ji na apoštolích — k jejich zástupci a spolu k jejich hlavě pravil: »Ty jsi Petr, to jest skála, a na té skále vzdělám církev svou« (Mat. 16, 18). Zcela v duchu Kristově vyjádřil se zajisté i svatý Pavel, když psal Efeským, že jsou »vzděláni na základě apoštolů a proroků, an nejhlubším kamenem úhelním jest sám sám Kristus Ježíš« (Ef. 2, 20). Na základech stojí dům, úhelní kámen jej opírá.

Pánem domu je ten, kdo má moc nad jeho klíči. A hle, i o moci klíčů mluvil Kristus a ji svým apoštolům předával. Základy jsou věcí první, klíče pak jsou u domu až věcí poslední. Teprve když jest úplně vystavěn, se zřizuje zámek a k němu klíče. Tím chtěl nám Kristus naznačiti onu zvláštní spojitost, ano přímo nerozlučnost jeho apoštolů s jeho církví. Na nich svou církev založil a učinil je jejími prvními řediteli a vládci.

Apoštolové si byli moci této plně vědomi. Přejali vůdcovství a vykonávali je. Řídili mladou obec křesťanskou, volili své nástupce a zástupce, zvolili

místo Jidáše, který se zpronevěřil, bohumilého Matěje, vzkládali ruce na Pavla a Barnabáše a tak je světili, zvolili sedm jáhnů a vůbec konali vše, čeho bylo třeba, aby církev se udržela a vzkvétala.

Kristus sám zůstal neviditelnou hlavou církve, ale Petra učinil její hlavou viditelnou. Byloť toho potřeba. Bez hlavy by tělo žíti a prospívati nemohlo. Petr — zajisté z vyššího vnuknutí — přestěhoval se do Říma, hlavního města skoro celého tehdejšího známého světa, a odtud řídil a spravoval církev.

Když zemřel, byl za hlavu církve zvolen svatý Linus, po něm svatý Kletus, potom svatý Klement, a tak postupovala nepřetržitá posloupnost římských papežů a dospěla až na naše dny. Římský papež jest jediným a pravoplatným nástupcem apoštola Petra. Sídlí v Římě. Francouzský plukovník Stuhl pravil: »V Římě jest veliký vladař, jenž usiluje udržeti mír.«

Římský papež jest nástupcem svatého Petra. Ale i ostatní biskupové jsou pravoplatnými nástupci ostatních svatých apoštolů. Každý biskup může dokázati, že byl posvěcen od jiného. Ten, jenž jej světil, opět byl posvěcen od některého jiného řádného biskupa, a tak bychom dozadu mohli stále postupovati, až konečně došli bychom na některého ze svatých apoštolů. Jenom apoštolové biskupy světili a ustanovovali, a jenom řádně vysvěcení biskupové zase řádné biskupy světili, vzkládajíce na ně ruce. Tak moc, kterou apoštolové od Krista obdrželi vzkládáním rukou a modlitbami, přecházela zase na jiné. A tak, majíce řádné biskupy, můžeme míti blahé vědomí, že máme mezi sebou apoštoly stále. Původně jich bylo ovšem jen dvanáct, ale časem podle potřeby počet jejich vzrůstal. Nyní máme v církvi katolické biskupů mnoho, poněvadž jest i mnoho věřících. V r. 1922 bylo v církvi naší 1650 biskupů. Kromě nich bylo ještě 360 biskupů misijních. Jest jich tedy v celku kolem dvou tisíc.

Biskupové nastoupili místo svatých apoštolů. Jsou v sídlech, která buď apoštolové nebo jejich ná-

stupcové zřídili. Mají spravovati a ke spáse vésti podřízené kněze a věřící lid. Zodpovědnost jejich je tedy veliká.

Moc, kterou mají, není lidská, nýbrž božská. Je to bohatství, jemuž nižádné poklady světa se nevyrovnají. I kdyby vlády světské je ožebračily, zůstávají vždycky přece ještě bohatšími, než všichni vládcové světští. Duchovní moc ani nevymírá, ani se nezmenšuje. Nestárne a neslábne. Apoštolům poručil Kristus, aby šli do celého světa a učili všechny národy. Rozkaz ten platil nejen jim, ale i jejich nástupcům. Proto první povinností papeže a biskupů jest učiti lidi. Z toho důvodu také se o nich v církevní mluvě ustálilo pojmenování církev učící. K církvi učící ovšem řadíme i kněze, kteří z rozkazu nebo svolení biskupova učí buďto dítky ve školách, nebo dospělé věřící v kostelích.

Církev učí témuž učení, jemuž učili svatí apoštolové. Z toho důvodu ji apoštolskou zoveme. Náš katolický katechismus úplně souhlasí s tím, čemu svatí apoštolové učili. Buď hned již za života apoštolů, nebo brzy po jejich smrti, kdy ještě jejich učení bylo v živé paměti, sestaveno bylo »apoštolské vyznání víry«, neboli »Věřím v Boha«, v němž ve dvanácti článcích v zásadě celá naše věrouka jest shrnuta. Apoštolové tomu tak učili, všeobecně se tehdy tomu tak věřilo, učení to sestaveno v celek, a aby si vše křesťané lépe zapamatovali, tento souhrn věroučný si při církevních shromážděních a modlitbách odříkávali. Křesťané odříkávají si »Věřím v Boha« při ranních a večerních modlitbách až dosud. Apoštolské vyznání víry je dnes právě takové, jaké bylo před dvěma tisíci lety. Církev nic nepřidávala a nic neubírala. Dostala věno od Krista a od apoštolů, ošetřuje je, opatruje, chrání, střeží a celé je zase předává svým dítkám. Svatý Augustin pravil: »Církev jest duchovní matka, Církev jest nevěsta Kristova, Jeho milostí očištěná, drahou krví obdarovaná. V držení jest všeho od chotě svého obdrženého věna.«

Jestliže bylo třeba objasniti nějakou věroučnou

nauku, nebo rozhodnouti spor, nevymýšlela nic nového, nýbrž jen odhalila nebo doplnila dosavadní pravdu. Když se scházeli biskupové na sněmích a o něčem rozhodovati měli, prvně se vždy tázali: Jaká je dosavadní víra? Čemu v té věci učili svatí apoštolové? Čemu učí Písmo? Co říká zdravý rozum? A teprve po zralé úvaze rozhodovali.

A aby církev v těchto věcech vůbec ani zmýliti se nemohla, dal jí Kristus dar neomylnosti. Darem tímto jsouc vyzbrojena, poblouditi nemohla a nemůže. Proto právem už sv. Irenej napsal: »Posloupnost učení apoštolského, v celém světě rozhlášeného, spatřiti může každý, kdo pravdu věděti žádá.«

Církev svou zoveme apoštolskou nejen proto, že papež a biskupové její jsou řádnými nástupci svatých apoštolů, a nejen proto, že má totéž učení, které měli apoštolové, nýbrž i proto, že udělují tytéž svátosti, kteréž apoštolové udíleli. Sedm jich měli apoštolové, sedm a ne více a ne méně jich máme i my. Máme důkazy, že všech sedm svátostí bylo už v dobách prvokřesťanských a že církev hned od prvopočátku všemi přisluhovala. Po celou dobu trvání církve žádná nebyla přidána, ani ubrána. Ve všech stoletích se všech sedmi užívalo. Těch sedm životodárných chlebů na poušti tohoto života sílí křesťany až dosavad.

Jinověrci zavrhli buď všecky svátosti, nebo alespoň některé. Evangelíci podrželi jen dvě. Tak žalostně se ochudili. Místo ostatních podrželi jen pouhé obřady. V Alžíru, kde jest nouze o vodu, dal bohatý Francouz vystavěti studnu, do níž zavedl rourami vodu z dalekého pramene. Čerstvá voda stále vytékala ze stojanu, který onen Francouz u studny pořídil. To se líbilo domorodcům. I upravili si ve své prostotě na jiném místě také studnu, také postavili stojan, vše právě tak upravili a čekali, že voda také jim tam poteče. Ale voda netekla. Jim podobají se jinověrci, kteří zavrhli svátosti, jež samy ze sebe milost působí, a chtějí je nahraditi jen nějakými zevnějšími obřady.

Poněvadž naše církev má tytéž svátosti, které

měli svatí apoštolové, nazýváme ji apoštolskou. To je známka její pravosti.

Žádná jiná církev není apoštolská. Ostatní církve teprve v pozdějších dobách povstaly, jejich představení nejsou nástupci svatých apoštolů, nemají učení, jemuž apoštolové učili, a neudílejí svátostí, kterých apoštolové udíleli. Před Ariem nebylo Arianů, před Lutherem nebylo protestantů, před Jindřichem VIII. anglikánů, před Farským — smíme-li i tohoto muže mezi zakladatele náboženských společností zařaditi — nebylo čechoslováků. Biskupům, pokud ovšem jich mají, těchto církví, dána byla jejich moc buď osadou, která je zvolila, nebo světskými knížaty, kteří je ustanovili a kteří ovšem ani sami žádné duchovní moci neměli. Právem volal učený Tertullian: »Nechť kacíři ukáží původ svých církví, nechť rozvinou pořádek svých biskupů a dokáží od počátku stálou posloupnost tak, aby první jejich biskup některého z apoštolů anebo mužů apoštolských měl za původ a předchůdce.« Dějiny dokazují jejich pozdější původ a svědčí proti nim. Sám Luther byl nucen vyznati, že »všichni ostatní křesťanští věřící vypůjčili si své náboženství od katolíků«.

Jeden protestantský kníže přišel ke katolickému faráři, s nímž byl znám a jehož si pro jeho osobní dobré vlastnosti velice vážil, a navštívil také jeho farní kostel. Podivil se nádheře, kterou v kostele shledal, a pravil, že kostely katolické daleko převyšují nádherou modlitebny protestantské, kdež jest viděti jen holé zdi — tak holé, jako jest jejich víra. »Neračte se tomu diviti — pravil farář — račte jenom považiti, že katolíci měli o mnoho století více času na vykrášlení svých kostelů, než protestanté.«

Když se evangelíci smáli jednomu katolíkovi, který žil mezi nimi, zda se nebude bát dáti se mezi ně pochovat a mezi nimi ležet, odpověděl jim: »Dám si vykopati hrob hlubší a přijdu ku prachu svých katolických praotců.«

Hrabě Stollberg, jenž se stal katolíkem a jemuž jeden vysoký pán řekl, že nemiluje těch, kteří

opouštějí náboženství svých otců, vhodně odpověděl: »Já také ne, neboť kdyby moji předkové nebyli změnili své víry, nebyl bych se nyní musel vrátiti do církve katolické.«

Jak naše srdce buší radostí! Milujme církev svou pro její úctyhodné stáří a pro její milosti, kterými nás obsypává! Pevně se přimkněme k její hlavě, římskému papeži, k jejím a svým biskupům a k jejím a svým kněžím!

63. O úctě svatých ostatků a obrazů.

(Svatého Cyrila a Metoda.)

Rádi si schováváme a v úctě chováme památky po osobách milých. Jedna dívka opatrovala modlitební knížky, kterých používala její nebožka matka, a velice si jich vážila, jiná s posvátnou úctou nosila medailku Panny Marie, protože ji nosívala její maminka. Někteří mužové nosí v přívěscích u hodinek podobenky osob jim drahých.

Velice si vážíme předmětů, které byly kdysi v úzkém styku s osobou našeho drahého Vykupitele. Vážíme si na př. zbytků z jesliček, v kterých jako dítě v Betlemě odpočíval, a jež se nyní chovají v Římě v chrámu Panny Marie Větší, jeho roucha, jež se chová v Trevíru, potní roušky, již mu podala Veronika, která se chová v chrámu sv. Petra v Římě, kříže, jehož část se chová v chrámu Božího hrobu v Jerusalemě a jehož částečky uctívají se na různých místech a pod.

Ctíme i pozůstatky těl svatých nebo předměty, jež s nimi souvisely.

Roku 107 byl svatý Ignác, biskup antiochijský, za císaře Trojana v Římě dravcům předhozen. Kosti, kterých šelmy nepozřely, věřící s největší úctou sebrali a odnesli do Antiochie a tam pochovali.

První křesťané zachycovali krev mučedníků do šátků a nádobek a uschovávali ji v katakombách na nejpřednějších místech. Na hrobech svatých mučedníků sloužili mši svatou. Proto také se dávají do oltářního kamene ostatky svatých.

Křesťané svaté ostatky vždycky ctili a ke hrobům svatých putovali. Císař Karel IV., Otec vlasti, byl horlivým ctitelem svatých ostatků a pečoval, aby v jeho říši v každém chrámě uloženy byly.

Bůh často svaté ostatky oslavil zázraky. Písmo svaté vypravuje: »Zemřel prorok Eliseus a byl pochován. Po nějakém čase zemřel jakýsi muž a měl býti pohřben na témže hřbitově. Nosiči však, když už se chystali položiti jej do hrobu, spatřili pojednou na blízku moabské loupežníky, ulekli se jich a ve chvatu uvrhli mrtvolu do hrobu Eliseova, kteráž, když se dotkla kostí Eliseových, ožil člověk a postavil se na nohy.« (4. Král. 13, 21.)

Víme také, že žena v evangeliu si šeptala: »Dotknu-li se jen roucha jeho, budu uzdravena.« (Mat. 9, 21.) Od roucha ovšem nečekala uzdravení, nýbrž od Spasitele.

»Také divy neobyčejné činil Bůh skrze ruce Pavlovy, takže i na nemocné přinášeli šátky a zástěry s těla jeho, a (tím) nemoci od nich odstupovaly a duchové zlí vycházeli.« (Sk. 19, 11—12.)

Některá těla svatých uchránil Bůh rozkladu, jako na př. tělo sv. Karla Boromejského, sv. Františka Xaverského, svaté Kateřiny z Bologny, svaté Kláry a j.

Jazyk sv. Jana Nepomuckého uchoval se dlouho neporušený, a krev svatého Januaria v Neapoli chovaná v lahvičce, oživuje a vře, když se přiblíží k hlavě světcově.

Roku 1262 bylo v Čechách veliké sucho a následkem toho veliká neúroda. K vyprošení pomoci Boží konáno procesí z Prahy do Břevnova. V průvodu tom nesen vzácný ostatek, a to rámě sv. Markéty, které Přemysl II. obdržel od papeže na památku vítězství u Kressenbrunu. Jakmile prosebný průvod do Břevnova přišel, ihned úrodný déšť zemi svlažil. Na památku toho dobrodiní dáno rámě sv. Markéty klášteru břevnovskému, a lid začal jej jmenovati klášterem sv. Markéty.

Svaté ostatky chovají se v drahocenných schránkách. Církev zakázala je prodávati, a sněm Trident-

ský nařídil, že úctu nových nelze zaváděti, leč jen za souhlasu a svolení biskupova.

Vedle úcty svatých ostatků byla v církvi od jejího začátku a jest dosud úcta svatých obrazů. Představují Krista, jeho svatou Matku, svaté a světice Boží a náboženské pravdy. Jako máme ve vážnosti obrazy rodičů nebo vůbec osob milých, tak si vážíme obrazů, jež nám svaté a ctihodné osoby představují. Ctíce je nectíme ani plátna, ani barvy, ani rámy, nectíme hmoty, z níž jest obraz vytvořen, ale ctíme toho, jejž představuje. Nečekáme pomoci od obrazu, ale od Boha na přímluvu dotyčného světce nebo světice.

Obrazy, před nimiž nebo jimiž staly se zázraky, nebo které Bůh zvláště vyznamenal, na př., že před nimi nemocný byl uzdraven, nebo, že neshořely, ačkoliv oheň v jejich blízkosti řádil, nazýváme obrazy zázračnými, nebo také milostnými.

Obrazy svatých dáváme si světiti. Teprve posvěcením stávají se svatými a hodnými, abychom se před nimi modlili. Zdobíme jimi chrámy a své příbytky. V kostelích a v soukromých domech zavěšovati máme jen takové svaté obrazy, jež mají uměleckou cenu. Hlavní věcí jest obraz, vedlejší jest rám, do něhož jest zasazen. Cenu obrazu neurčuje bohatost výzdoby rámové.

Před svatými obrazy smekáme, je květinami a věnci zdobíme, lampičky před nimi rozsvěcujeme a modlíce se, k nim se obličejem obracíme. Tím se jim ovšem neklaníme, aniž dopouštíme se modloslužby, jak nám evangelíci rádi vytýkají.

Katolický muž ze Severní Ameriky, osobní přítel kardinála Gibbonse, byl se svým známým přítomen v Richmondě odhalení pomníku pověstného Jindřicha Claye. Sotva spadla clona se sochy a objevily se ušlechtilé rysy velikého státníka kentuckého, zajásali přítomní a vše sňalo na znamení pocty klobouk s hlavy. Jen zmíněný katolický kavalír úmyslně nesňal, ani se nezúčastnil nijak nadšeného provolávání souhlasu. — »Proč nesejmete klobouk?« táže se jej nejblíže stojící pán. — »Ale vždyť vidím jen

bronzovou sochu.« — »Ale jděte se svými filosofickými výklady a uctěte památku jednoho z prvních synů Ameriky v jeho obraze.« — »Pane, pak jste nedůsledný: Zde snímáte klobouk z úcty před Clayem, před jeho obrazem, ale za okamžik budete se nám katolíkům opět smáti, až pozdravíme kříž, nebo jiný svatý obraz. A je kříž něco jiného, než obraz trpícího Spasitele našeho?«

Úcta svatých obrazů jest odůvodněna a rozumna. »Obraz není na to, aby se mu kdo klaněl, nýbrž, abychom jím určili, čemu se máme klaněti,« dí svatý Řehoř Veliký.

V osmém století řečtí císařové brojili proti úctě obrazů. Tehdy mnoho vzácných maleb bylo zničeno.

Císař Konstantin Kopronymus, jenž také zle brojil proti obrazům a dal jich nesčíslné množství zničiti, zavolal si jednou na svůj dvůr opata Štěpána a tázal se ho na jeho mínění stran úcty obrazů. Světec se namáhal, aby císaře přesvědčil, že je dovoleno a užitečno obrazy ctíti. Než, císař se uvedenými důvody nespokojil a žádal důvodů pádnějších. Tu vzal světec peníz, na němž byla podoba císařova, a tázal se, smí-li tuto podobu pošlapati nohama. Bylo mu řečeno, že by to byla urážka Veličenstva a že by byla potrestána smrtí. Tu pravil světec: »Jak jste pošetilí! Toho, jenž potupí obraz císařův, trestáte smrtí, kdo však zneuctí obraz Kristův, krále králů, prohlašujete za nevinného.« Však ani tento pádný důvod zatvrzelého císaře nepřesvědčil — místo aby svatému opatu dal za pravdu, odsoudil jej k smrti.

Svatých obrazů si važme, svévolně jich nikdy nepoškozujme a pečujme, aby před zkázou byly uchráněny.

Obrazy podporují naši mysl. Názorně nás poučují. Jako se při školním vyučování používá hojně obrazů, poněvadž obrazotvornost a chápavost dětí podporují, tak také jsou potřebou křesťanů dospělých, neboť se jimi rychleji a lépe vzdělávají.

Napomáhají nám udržeti pozornost při modlitbě, rozněcují v nás nábožné myšlenky a city, připomínají nám ctnosti svatých a povzbuzují k následování

jich. Malíři mnohdy, chtějíce naznačiti svatost a dokonalost osob svatých, malují jim kolem hlavy svatozář. Zadíváme-li se oduševnělým pohledem na světce, býváme mnohdy více dojati a povzbuzeni, než kdybychom vyslechli kázání.

Svaté obrazy pomáhají nám bojovati proti pokušení. Připomínají nám, že svatí jenom odhodlaným bojem svatosti došli, a že podobně činiti máme i my. Dívka měla na hrdle medailku Panny Marie. Pohled na ni a její vroucí polibek často ji zachránil před pádem.

Svaté obrazy vedou k polepšení života. Svatá Terezie vypravuje: »Když jsem jednoho dne vešla do domácí kaple, uzřela jsem obraz, jenž zde ke slavnosti schován byl. Představoval Pána Ježíše, krví zalitého a na celém těle zraněného. Tento pohled, kterýž mne na všecko upamatoval, co Pán Ježíš pro nás trpěl, pohnul duší mou, vzbudiv v ní lítost nejvroucnější. Bolest, kterouž jsem v sobě pocítila z toho, že jsem posud tak málo sobě vážila svatých ran Ježíše Krista, byla náramná. Srdce moje bylo celé roztříštěné. I padla jsem na kolena a s pláčem Pána jsem prosila, aby mne ráčil posilniti, abych Ho budoucně již neurážela. Pravila jsem, že nevstanu, dokudž prosby mé nevyslyší. Nyní však jsem úplně tím ujištěna, že mne vyslyšel; neboť od toho času jsem den ke dni v nápravě života svého více a více prospívala.«

Obrazy sílí nás v utrpení. Svatá Kateřina Janovská měla ve svém příbytku obraz znázorňující, kterak Bolestná Matka chová na svém klíně mrtvé tělo svého Syna. Kdykoliv naň pohlédla, byla proniknuta soustrastí a byla odhodlána z lásky k ukřižovanému Spasiteli vše snésti a trpěti, cokoliv ji potkalo.

Když anglická královna Marie Stuartovna vedena byla na popraviště, držela v ruce křížek. Vida to hrabě ze Salisbury, pravil k ní: »Co jest vám platen křížek, paní? Krista máme v srdci nositi, ne však v ruce.« Statečná královna mu odpověděla:

»Netoliko v srdci, ale také v rukou a před očima celého světa má býti kříž Vykupitele mého, znamení a vítězství víry mé.« Pohledem na kříž se posilovala a hrdinsky podstoupila smrt.

64. O nebi.

(Nanebevzetí Panny Marie.)

M. Serao v knize »V zemi Kristově« na str. 82. vypravuje: »U zahrady Getsemanské, o něco dále, potkala Maria z Nazaretu, dospěvši vysokého věku sedmdesáti tří let, ještě jednou archanděla Gabriela, který, podávaje jí palmu, sladce jí řekl, že běh jejího života je skončen a že bude vzata do slávy nebeské; ona sklopila poslušně hlavu jako po prvé. Bílý kámen označuje místo, kam upustila Maria svůj pás, vzata byvši do nebe, jejž zdvihl a uschoval apoštol Tomáš.«

Přijíti do nebe a tam věčně se radovati jest vlastním cílem našeho pozemského života.

Že nebe skutečně jest, máme neklamnou jistotu. Pán Ježíš o něm mluvil, je za odměnu sliboval, apoštolům přislíbil, že jim v něm připraví místo. Nazýval je svým královstvím. Na sklonku svého vezdejšího života pravil: »Království mé není z tohoto světa.« (Jan 18, 36.) Když mluvil o posledním soudu, řekl: »Tehdy řekne král těm, kteří budou na pravici jeho: »Pojďte, požehnaní Otce mého, vládněte královstvím, připraveným vám od ustanovení světa.« (Mat. 25, 34.) Když nebe následkem prvního hříchu bylo zavřeno, svým utrpením je otevřel.

Církev naše, jakožto ošetřovatelka Kristova učení, vždycky učila a učí, že nebe jest a že je to naše pravá vlast.

Víru tuto měli a mají všichni národové. Pohanský mudrc Empedokles, byv tázán, proč žije, odpověděl: »Abych uzřel nebe. Neboť, jestliže upřeš, že je nebe, nejsem ničím a nemám také účelu, proč tu jsem.«

Víry té vyžaduje i náš rozum. Mnohý ctnostně žije a přece nedochází odměny zde na zemi — jest nutno, aby odměněn byl po smrti.

I naše srdce touží po blaženosti. Zde však touha tato ukojena býti nemůže. Zde vůbec není štěstí trvalého a bezpečného. Nebe jest nutný požadavek lidské přirozenosti.

Nestarej se, duše má, že je život krátký,
ten nám teprv počíná za zemskými vrátky.

(K. Havlíček.)

Kde nebe jest? V nesmírném světovém prostoru jest pro ně místa nadbytek. Tím si hlavy nelámejme. Snad jest někde mezi hvězdami nebo ještě někde daleko za nimi.

Co jest nebe? Jest místem nevystihlé krásy a nekonečné blaženosti. Krásy jeho nikdo ani zdaleka popsati, ani vylíčiti, ani naznačiti nedovede. Jeden malíř chtěl je zobraziti, ale nemohl najíti vhodného štětce, ani barvy, která by jeho kráse odpovídala. Dlouho přemýšlel, ale marně. Konečně namaloval jen modrou oblohu, posázenou hvězdami, ozářenou měsícem a pod obraz napsal: »Vlastní krása jest uschována.«

Kdo přijde do nebe? Kdo umírá ve stavu posvěcující milosti, neboli kdo nemá žádného těžkého hříchu.

Nebe jest nejlepší odměna ctnosti. Svatí sklízejí, co zaseli. Blahoslavený Vianney pravil, že svatí v nebi jsou kapitalisté, kteří žijí z důchodu, jejž si na zemi nashromáždili a zabezpečili.

Radosti jejich jsou veliké. Svatý Pavel dí, že »čeho oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo (jest to), co Bůh připravil těm, kteří ho milují.« (I. Kor. 29.) Svatý Bernard dí, že »odplata svatých jest tak nesmírná, že nemůže býti změřena, tak hojná, že nemůže býti vyvážena, tak drahá, že nemůže býti oceněna.«

Velikou radost jim působí především, že mohou patřiti na Boha. Když na hoře Tábor ukázal Kristus třem svým milým apoštolům svou božskou velebnost, volal Petr v zanícení: »Pane, dobře jest

nám zde býti.« (Mat. 17, 4.) Pohled na tvář Boží působí svatým nezměrnou rozkoš. »Veškeří nebešťané veselí se v Bohu, jehož pohled krásný, obličej žádostivý a hlas líbezný. Kromě něho nevyhledávají ničeho, protože v Něm vše nalézají, po čem touží.« (Sv. Bernard.) »Nyní patříme skrze zrcadlo v záhadě, ale tehdy tváří v tvář.« (I. Kor. 13, 12.) V úplném poznání Boha jest veliká blaženost. Svatí jej vidí, jej poznávají, vroucně jej milují a těší se z Něho. Svatá Terezie říkala, že kdyby se nám v nebi k patření nic jiného nepodávalo, leč jen krása Ježíše Krista, že již za to by to stálo, bychom za živa všecky práce a žalosti trpělivě nesli.

Mimo Boha vidí svatí v nebi ještě Pannu Marii, anděly a nesčetné zástupy dobrých duší.

Jsou zproštěni každého zla. »Bůh setře všelikou slzu s očí jejich, a smrti nebude již, neboť první věci pominuly.« (Zj. 21, 4.) »Nebudou již lačněti ani žízněti, a nebude bíti na ně slunce, aniž jaké horko.« (Zj. 7, 16.) Tam bude »radost bez žalosti, zdraví bez neduhu, hojnost bez nedostatku, život beze smrti, blahoslavenství bez neštěstí.« (Sv. Augustin.) V radost tu není přimísena žádná trpkost a není zkalena žádným soužením. Zvláštní výsadou jejich jest, že nemohou zhřešiti. Jsou jisti, že radosti té nikdy neztratí. Radost jejich jest celá, neboť vědí, že nebude míti nikdy konce. »V tom záleží svrchovaná blaženost, v tom i vrch dokonalosti, že žádného konce nemá.« (Sv. Augustin.) To jest druhý rozkošný ráj, který však už ztracen býti nemůže. Ani smrt nemá už sem přístupu.

Bůh zahrnuje své vyvolené všelikými rozkošemi. Dává jim vyšší poznání a vyšší vědomosti, jež je blaží. Studnice moudrosti a vědomosti jsou jim otevřeny a přístupny. Bůh dovoluje jim naslouchati rozkošným písním andělským. Dává jim dokonalou svobodu, onu blahoslavenou »svobodu synů Božích«, o níž mluví svatý Pavel. I vzpomínka na vykonané dobré skutky jest jim zdrojem radosti a blaha. Svatý Pavel dí, že lze snáze vypočítati utrpení, jichž jsou prosti, nežli vypsati jejich radosti.

Nepožívají všichni stejného stupně blaženosti, nýbrž »každý obdrží odplatu vlastní podle své vlastní práce.« (I. Kor. 3, 8.) »Kdo rozsévá skoupě, skoupě též bude žnouti.« (II. Kor. 9, 6.) Bylo by také nespravedlivé, kdyby stejnou odměnu vzal ten, jenž po celý život ctnostně žil, jako ten, jenž třeba teprve na konci života se obrátil. Z tohoto rozdílu blaženosti nepovstává však mezi nimi závist nebo zármutek, nýbrž jsou už tak dokonalí, že tím větší radost pociťují, čím větší míru blaženosti vidí u jiných.

Uvažujeme-li o velikosti nebeských radostí, mimoděk povstává v nás touha po nich. K macedonskému králi Filipovi přišel vyslanec z Athén, jménem Demades. Král pozval jej na oběd. U stolu se jej vyptával na město Athény a jeho polohu. Když vyslanec vylíčil a vyobrazil plán města, jeho polohu a krásu i celé jeho okolí, byl Filip tak nadchnut, že v roztoužení zvolal: »To město musí býti mé, ať to stojí cokoliv, ať to stojí krev, meč neb peníze.«

Slyšíme-li z úst služebníků Božích o kráse nebe, nemáme-li i my v roztoužení zvolati: »Nebe musí býti mé, ať to stojí cokoliv?« Už sebeláska nás pudí, abychom se vynasnažili blaženost onu si zabezpečiti.

Když Hannibal táhl se svým vojskem proti Italii, a vojsko lekalo se obtížného pochodu přes Alpy a chtělo se vrátiti, povzbuzoval je Hannibal slovy: »Za Alpami Italie. Ta krásná, úrodná, bohatá země stojí za útrapy a namáhání cesty...« A vojíni statečně hnali se vpřed.

Když váháme, když třeba i klesáme, nebo zmocňuje se nás malomyslnost, vzpomeňme na svůj cíl a vytrvejme! Cesta k nebi jest úzká, těsná a kamenitá. Jen cestou sebezáporu a kázně dochází se k pravé volnosti. Odepři si nyní maličkosti, abys došel darů nekonečných. »Utrpení nynějšího času nejsou ničím proti budoucí slávě, která se zjeví na nás.« (Řím. 8, 18.)

Když svatý Eulogius měl býti pro víru křesťanskou umučen, domlouval mu pohanský soudce, aby zapřel Krista. Svatý mučedník však statečně odpo-

věděl: »Kdybys jen sebemenší ponětí měl o odměně, jaká křesťana tam na věčnosti čeká, s radostí bys se všech rozkoší světa vzdal.«

Za pronásledování křesťanů císařem Valeriánem byl mezi chycenými také mladý chlapec Cyril z města Cesaree v Malé Asii. Ani hrozby, ani četné rány, ani mučidla, ani pláč útrpných diváků jej neobměkčil k odpadnutí. Naopak pravil: »Těším se na překrásné nebe, kéž bych tam již byl, a proto nebojím se smrti, ano, čekal jsem od vás, že mně spíše místo pláče chuti dodávati budete.«

Statečná matka synů Makkabejských nedovedla nijak lépe povzbuditi syna k vytrvalosti, nežli že mu pravila: »Pohleď k nebi!« Svatí mučedníci k nebi hleděli a vytrvali. Svatý Ignác pravil: »Ó jak bídná zdá se mi býti země tato, když popatřím k nebi!«

Víra v nebe velmi prospívá i v tomto životě pozemském. Klidna a bezpečna jest lidská společnost, když její všichni členové v nebe věří.

V Nizozemsku lapen byl dělník, jenž okradl svého pána. Když byl na policii vyslýchán, pravil: »Zatkněte mého pána, neboť ten jest vinen — poučoval mne, že není Boha, ani pekla, ani nebe, a že si má každý sám udělati nebe na zemi. Dokud jsem toho neslyšel, vydělal jsem si málo, ale žil jsem skromně a vystačil jsem s tím, nyní však jsem si pomyslil: Proč bys dále žil v chudobě, proč bys jedl suché brambory, sáhni do pokladny svého pána a udělej si nebe na zemi.«

Kdo věří v odplatu po smrti, jest dobrým, spolehlivým a pokojným občanem. Naopak, čím méně lidé v nebe věří, tím jsou nespokojenějšími, rozervanějšími a nešťastnějšími. Kdo věří, k tomu už zde na zemi nebe se přibližuje; kdo nevěří, od toho se vzdaluje.

65. Význam svatého Václava pro český národ.

(Sv. Václava.)

»Svatý Václave, volá tě tvůj lid:
Vrať své zemi požehnání, vrať svým
dětem klid.« (J. Sládek.)

Za času svatého Václava veliká většina našeho národa tonula v pohanství. Uctívali bůžky, obětovali jim, páchali ukrutnosti a nemravnosti.

Kníže Václav oddal se víře křesťanské celým srdcem a svým příkladem, svou prací a svým úsilím způsobil, že se v našem lidu víra pravá rozšířila, jej přetvořila a zachránila. Jeho zásluhou bylo, že zavedl lid do zásad náboženství katolického a tak jej mravně povznesl. Lid přestal choditi k hadačům, učil se pravé lásce k Bohu a k bližnímu, začal správně oceňovati střídmost, čistotu mravů; svědomí jeho se probouzelo a zjemňovalo.

V sebezáporu a mravní čistotě tkví základ a síla každého národa, a jestliže náš světec tento základ položil a upevnil, zachránil národ, prospěl vlasti nejvíce a jest zakladatelem a tvůrcem naší samostatnosti.

Stavěl křesťanské chrámy, nadal je, volal kněze, pečoval o jejich výživu a moudrou rozvahou a láskou šířil křesťanskou víru a křesťanský pořádek. Sám dal základ ke kostelu sv. Víta v Praze.

Osobně konal skutky lásky k bližnímu, v horlivosti a dobrotivosti kráčel napřed, a národ se učil jíti za ním.

Zakládal nejen kostely, ale i školy. Věnoval na ně velikou část svých příjmů. Věděl, že kostel a škola jsou základy pravé vzdělanosti, že víra musí býti podepřena vědomostmi, ale že i vědomosti bez víry, bez svědomí a mravnosti ničím nejsou. Dobrá křesťanská výchova mládeže v křesťanských školách, prodchnutých duchem náboženství a zbožnosti jest základem národa.

Byl dobrotivý, láskyplný, ale i osobně statečný

a odhodlaný. Byl svému lidu otcem, ale i rozumným vůdcem a statečným velitelem. Dovedl zkrotit odboj pánů a lechů, spojoval jednotlivé české kmeny v jeden celek, aby byli v jednotě silni, aby se proti nepřátelům vnějším spíše uhájili a nepodlehli v náporu mocného nepřítele. Dovedl i včas uzavříti mír, aby předešel porážce a porobě. Byl vzor vlastence a rozumného vladaře. Byl spravedlivý ke každému.

Sebe a svou zemi doporučoval svými modlitbami v ochranu Boží.

Lid český si ho tak vážil a o jeho dokonalosti byl tak přesvědčen, že brzy po jeho smrti sám jej začal ctíti jako světce, nevyčkav ani rozhodnutí církevních úřadů. Svého miláčka sám si postavil na oltář.

Staří Čechové jmenovali se rodinou svatováclavskou a vše, co měli nejmilejšího, svatováclavským nazývali. Svému patronu svěřovali v ochranu svou víru a svou řeč.

V úctě k němu s lidem závodili i čeští vládcové. Když německý císař Lothar proti českému knížeti Soběslavovi I. brannou mocí povstal, pravil Soběslav: »Doufám v milosrdenství Boží a v pomoc sv. Václava a Vojtěcha, že země naše nebude dána v moc cizincův.« A Češi dobyli r. 1126 u Chlumce slavného vítězství.

Přemysl Otakar II. před svým odchodem z Prahy vždy u hrobu sv. Václava, svého předka, se modlíval a modlitbám kněží se doporučoval. Když roku 1260 stál s vojskem svým na Moravském poli proti přesile nepřátel, modlil se k Bohu a vzýval sv. Václava. Dějepisec Palacký o tom vypravuje: »Pojednou korouhev sv. Václava ozářena byvši jasným leskem slunce, zdála se Čechům zvěstovati přítomnost a pomoc svatého dědice země, i jali se hlasitě zpívati »Hospodine, pomiluj ny« a srdnatě vyčkávali útoku nepřátelského. Dosáhli skvělého vítězství.«

Velikou úctu k sv. Václavu choval chrabrý Jan Lucemburský.

Císař a král Karel IV., Otec vlasti, byl velkým ctitelem svatého Václava. Roku 1347 ozdobil jeho

kapli v chrámu Páně na Hradě pražském co nejskvostněji. Bohužel, skvosty ony r. 1420 z kaple té císař Zikmund pobral a odvezl. Karel IV., založiv r. 1348 universitu v Praze, dal na její pečeť vyobraziti sebe, kterak klečí před svatým Václavem.

Když dal zhotoviti skvostnou novou královskou korunu, poručil, aby spočívala trvale na hlavě světcově, aby se jí používalo jen ke korunovaci, ale aby zase týž den byla na hlavu světcovu vrácena. Proto se jmenovala korunou svatováclavskou. Koruna ta byla trvale viditelným znakem naší státní samostanosti a svrchovanosti.

Svátek svatého Václava se u nás slavil brzy po smrti světcově a vždy s velikou okázalostí. Byl vždy svátkem nejen náboženským, ale i národním. Mistr Jan Hus sepsal a kázal dvě kázání k poctě svatého Václava.

Obraz světcův zdobil české chrámy i příbytky, jeho podoba skvěla se na korouhvích a praporech českého vojska, na státních i církevních pečetích a na všech českých dukátech, které se kdy razily.

Starobylá a mohutná svatováclavská píseň vlévala Čechům sílu a odvahu a pozdvihovala pokleslé mysli v dobách nejžalostnějšího národního úpadku.

I ona legenda o blanických rytířích, které vyvede kníže Václav z Blaníku v dobách nejhorších a zachrání vlast, budila nové naděje, křísila odvahu a sebevědomí.

Svatováclavská úcta zajisté velmi vydatně připomohla, že se po tolikerých bouřích, jež se nad naší zemí snesly, a po tak úporném usilování nepřátelském, a po tak velikém národním ponížení, české vědomí zase probudilo a česká řeč zase nabyla vážnosti.

V dobách našeho národního probuzení využili této úcty naši čeští vlastenci a spisovatelé velmi obratně a citů náboženských vykořistili pro cíle národní.

Když roku 1895 uspořádána byla v Praze překrásná národopisná výstava, byla do středu hlavního výstavního paláce postavena socha sv.

Václava. Tím dána byla celá výstava pod ochranu světcovu a také znamenitě se vydařila. Výstava sama zahájena byla starobylým svatováclavským chorálem.

Na největším a nejpamátnějším náměstí v Praze postavili krásnou sochu našeho knížete na koni.

Když někteří nepřátelé katolické víry chtěli podrýti a oslabiti úctu k svatému Václavu, universitní profesor dr. Kalousek napsal důkladný spis na jeho obranu. Rázně prohlásil: »Jde mi o to, aby Václav byl navrácen srdcím Čechů, která se od něho nespravedlivě odvracejí.«

Svatý Václav má pro náš národ i význam světový. Pravdivost toho podepřeme alespoň jedním dokladem: V nejslavnějším městě světa, a to v jeho největším a nejpamátnějším kostele, totiž v Římě u sv. Petra, jest oltář, věnovaný svatému Václavu. Tento oltář a světec na něm upoutávají pozornost tisíců návštěvníků a šíří v nich známost o našem národě.

Když roku 1914 vypukla světová válka a rakouská vláda všechny vlastenecké projevy úzkostlivě potlačovala, zpívala se v našich kostelích svatováclavská píseň, až se klenby otřásaly. Bylať jediným svobodným projevem utajovaných citů vlasteneckých.

Když se za hranicemi tvořila česká vojska, zvolila si k svému ustavení velevýznamný svátek svatováclavský. Roku 1914, dne 28. září, přísahali k Kijevě v Rusku Starodružiníci na prapor svatováclavský, zahajujíce odboj národa českého proti nespravedlivé cizí vládě. Současně v týž den, aniž o sobě věděli nebo byli smluveni, ustavila se česká četa ve Francii. Tak silná byla myšlenka svatováclavská. Den ten nebyl dojista volen nahodile.

První pluk nového českého vojska v Rusku nazván byl případně plukem svatováclavským, a na jeho plukovním praporu byl obraz svatého Václava. Pod tímto praporem vybojovalo české vojsko slavnou bitvu u Zborova. Teprve dne 6. srpna 1917 přeměnili Češi — a to zajisté ku své

škodě — název pluku, pojmenovavše jej plukem Mistra Jana Husa a s praporu odstranili obraz našeho národního světce.

Po skončení války prohlášena byla naše státní samostatnost na Václavském náměstí, u pomníku svatého Václava.

Ke dni 28. září 1924 vydán byl pro naše vojsko a ve všech posádkách předčítán tento armádní rozkaz:

»Aniž by o sobě věděly, před 10 lety, v týž den svatováclavský, přisahaly na své revoluční prapory dobrovolnická »Česká družina« v Rusku a setnina cizinecké legie »Nazdar«. Na dvou koncích Evropy, v ruském Kijevě a ve francouzském Bayonnu, nalezli se za hranicemi čeští a slovenští mužové, kteří pochopili dějinný význam propukávajícího zápasu o spravedlivější uspořádání světa. Nikým nevyzýváni a nepoučováni, uznali za svoji povinnost, zasáhnouti činně do světového zápasu a přinésti všecky oběti, aby bylo našemu národu vybojováno místo, které mu po právu náleží.

»Česká družina« v ruské armádě a československá setnina v cizinecké legii francouzské staly se základem našich zahraničních vojsk, která vybojovala naši samostatnost. Vzpomínáme jich s úctou a vděčností, jejich hrdinných činů a obětí, a čerpáme z jejich příkladu důvěru, že i v budoucnosti naleznou se v rozhodných dějinných chvílích mezi námi lidé, pochopující dobu a odhodlaní k činům a obětem.

V Topolčanech dne 13. září 1924.

T. G. Masaryk v. r. Ministr Malypetr v. r.«

Když bývalý náš finanční ministr dr. Rašín dal raziti nové zlaté české dukáty, dal na ně obraz svatého Václava.

Jeho obraz měl by být všude v našich školách, ve veřejných úřadovnách, v síních poslanecké sněmovny a senátu, a naši vládcové a zákonodárci měli by si dáti heslo: Svatý Václav náš program. Národ měl by se upřímně vrátiti k němu a pokračovati v cestách, na které jej zavedl. Praví

vlastenci měli by soukromý i veřejný život postaviti na zásady, jimiž se řídil, jež hlásal a k jejichž zachovávání nabádal.

Na jaře r. 1924 pravil předseda anglického parlamentu Macdonald: »Národu, který se nemůže vykázati svatými muži, chybí něco, co se nedá ničím nahraditi.«

Děkujme Boží Prozřetelnosti, že nám tak vynikajícího světce dala, ctěme jej a volejme k němu:

»Svatý, Václave, nedej zahynouti
nám, ni budoucím!«

66. Účinky svaté zpovědi.

(Svaté Hedviky.)

Svatá zpověď blahodárně působí na jednotlivce, na rodiny a na společnost lidskou.

Její působnost na **jednotlivce** jest veliká.

Působí především odpuštění hříchů. Ve svaté zpovědi se všechny hříchy odpouštějí, ať jsou velké, nebo malé. Kristus Pán řekl svým apoštolům: »Kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim« (Jan 20, 23.). Nečinil rozdílu mezi hříchy velkými a malými. Táž moc přešla od apoštolů na biskupy a kněze, a proto mohou tito jménem Božím odpouštěti všecky hříchy kajícníkům, jestliže se ukáží milosti té hodnými. Svatá zpověď jest očistnou duševní koupelí. S duše smývají se ní všechny skvrny, takže se zaleskne nevystihlou krásou — nic ji nehyzdí a nic ji netíží.

Ve svaté zpovědi docházíme odpuštění všech věčných trestů a alespoň části trestů časných. Za těžkými hříchy v zápětí kráčejí tresty věčné, jež jediné v pekle vytrpěny býti mohou, za malými hříchy tresty časné, které si odpykáváme buď zde na zemi, nebo po smrti v očistci. V dobré svaté zpovědi odpouštějí se kajícníkovi vždycky tresty věčné všechny, tresty časné buď úplně, neb aspoň částečně. Tím více se mu jich odpouští, čím dokonalejší jest jeho lítost, čím upřímnější zpověď a pečlivější dostiučinění.

Jdeme-li k svaté zpovědi, majíce těžké hříchy, nemá duše naše milosti posvěcující a není tudíž Pánu Bohu milá; jestliže se však ze hříchů svých vyzpovídáme a nad nimi lítost vzbuzujeme, docházíme jejich odpuštění, a duše naše nabývá překrásného šatu milosti posvěcující. Jaký to požehnaný účinek!

Císař římský Tiberius dal Agrippu, vynikajícího šlechtice, uvězniti a dvojím řetězem přikovati. Po smrti Tiberiově nastoupil Kaius. Ten dal Agrippovi milost a propustil ho z vězení. Aby mu projevil svou přízeň, dal mu právě tak těžký řetěz ze zlata. Jaká to příjemná změna!

Podobná změna děje se v duši kajícníkově při svaté zpovědi.

Kdo se zpovídá a nemá na duši žádného těžkého hříchu, neboli má posvěcující milost, nezpovídá se bez výsledku, neboť milost jeho se rozmnožuje. Svatá zpověď tedy i spravedlivým prospívá, a pošetilá jest řeč, kterou někdy z hloupých úst slýcháme: Proč bych se zpovídal, nemám-li těžkých hříchů? Velké duševní bohatství hromadí lidé spravedliví, kteří často chodí k svaté zpovědi.

Skutky dobré, jež konáme, jsou nám jen tehdy záslužnými pro nebe, konáme-li je ve stavu posvěcující milosti. V tomto stavu jsme Pánu Bohu milými, a milo jest mu i vše, co dobrého v něm konáme. Ale dopustíme-li se těžkého hříchu, ztrácíme milost a lásku Boží, a naše záslužné skutky jsou jakoby zastřeny a nepočítají se nám k zásluze. Platnost a záslužnost jejich přestává. Kdybychom v nešťastném stavu nemilosti zemřeli, neprospívají nám. Je-li duše poskvrněna, jsou bez naděje na odměnu. Jakmile však se vyzpovídáme a odpuštění hříchů docházíme, zásluhy dobrých skutků oživují, temná rouška, která je zastírala, se odhrnuje, a ony zalesknou se v zářivé a jásavé kráse. Kdyby v tomto stavu odcházela duše před soud Boží, jsou jí mocnými orodovníky u Boha. Hřích duši o záslužnost dobrých skutků olupuje, pokání duši ji vrací. Zásluhy bez milosti jest mrtvé tělo, které není ničeho schop-

no; zásluhy milostí probuzené k životu přirovnávány býti mohou k tělu oživenému a velikých věcí schopnému. Jako ten, jenž ztratil zlatý peníz, vrací se na místo ztráty, aby jej našel, tak svátostí pokání vrací se duše do původního stavu.

Jako duha září sedmerými barvami, tak každá ze sedmi svatých svátostí, vedle všeobecných milostí, ještě zvláštními účinky duši ozařuje a oblažuje. Touto zvláštní milostí svátosti pokání jest, že duši posiluje k životu bohumilému. Kristus znal naši náklonnost ke zlému, a proto k naší pomoci ustanovil svatou zpověď. Právem mohl říci: »Nebudete-li činiti pokání, všichni zahynete.« (Luk. 13, 3.) Ve svaté zpovědi nabývá duše síly, aby dobré konala a zlého se uchránila. Toť ona neviditelná síla, která zdržuje naše kroky, chtějí-li jíti na místa nebezpečná, žene nám ruměnec ve tvář, jsme-li nuceni slyšeti něco nestydatého, a zamyká naše ústa, dere-li se do nich slovo zlé nebo rouhavé. Bez této síly těžko bychom se uchránili hříchů.

Duše spravedlivého podobá se klidné hladině vodní, kdežto duše hříšného hladině rozbouřené. Svědomí jeho jest neklidné a dělá mu výčitky. Právem dí Písmo, že »nemají pokoje bezbožní«. (Is. 48, 22.) Hříšníci, kdyby se nestyděli a měli odvahu býti upřímnými, mnoho by nám mohli vyprávěti o duševních mukách, jež jest jim prožívati.

Kdo složí břemeno, ulehčí se mu. Kdo odkládá hříchy, nabývá duševního klidu a pokoje. Rozbouřená hladina jeho duše se uklidňuje. Radost, kterou pocítila Magdalena při slovech Mistrových »Odpouštějí se tobě hříchové tvoji,« byla zajisté veliká. Nabyla pokojného svědomí a už klidně mohla si sednouti k nohám Kristovým. K nim může si pokojně sednouti každý, kdo došel odpuštění.

V Bavorsku žil hostinský, který nebyl už delší dobu u svaté zpovědi. Konečně jednou se odhodlal jeti do města a tam se v klášteře vyzpovídati. Ve městě vyhledal klášter a šel k bytu klášterního kněze Hofreutera, který byl daleko široko znám jako dobrý zpovědník. Ostýchal se však zaklepati. V té

chvíli právě otevřel kněz dvéře a spatřiv cizího muže, pravil k němu laskavě: »Příteli, chcete se vyzpovídati? Vstupte jen dál, s radostí vás vyslyším.« A hostinský řádně vykonal svatou zpověď. Potom šel do hostince, kdež měl svého koně. Sedaje naň, pravil radostně: »Koníčku můj, nyní poneseš o cent méně.«

Misionář Hamerle pozoroval na jednom důstojníkovi, že jest nespokojen a nešťasten, i domlouval mu několikráte, aby šel k sv. zpovědi. Po dlouhém váhání důstojník svolil. Po vykonané zpovědi řekl se slzami v očích knězi: »Důstojný pane, vězte, že jste největším dobrodincem mého života, a kdybych byl ministrem, vydal bych zákon, že pod těžkým trestem každý musí jednou za měsíc jíti k svaté zpovědi; brzy byl byl na zemi pokoj, ano, spíše ráj.«

Svatá zpověď blahodárně působí nejen v jednotlivcích, ale i **v rodinách.** Kde členové rodiny se zpovídají, tam jest pokoj, mír, svornost, láska, věrnost a spravedlnost. Neříkáme, že už jsou z nich samí andělé, ale říkáme a zkušenost naše přesvědčení podporuje — že mnohem spořádanější jest u nich život rodinný, nežli tam, kde k svaté zpovědi nechodí. I kdyby na jejich rodinném nebi vyvstal nějaký mráček, jsou přístupnější odpuštění a smíru a snadněji se u nich zase vyjasnívá.

Jest chvalitebným zvykem v rodinách katolických, že se jednotliví členové vzájemně odprošují, chystají-li se jíti k svaté zpovědi. »Prosím vás, odpusťte mi, čím jsem vás rozhněval,« praví syn, líbaje ruce svých rodičů, když už je svátečně oblečen, a chce jíti ke správě Boží. Jest zřejmo, že dobrý zvyk tento zvyšuje vzájemnou úctu, důvěru, utužuje pravou lásku a upevňuje rodinné základy. Pevny jsou rodiny, dokud se jejich členové zpovídají; jakmile se však zpovídati přestali, nastává rozklad a zkáza.

Svatá zpověď blahodárně působí i na celý národ, na stát a **lidskou společnost vůbec.** Zlepšuje jednotlivce, a z dobrých jedinců tvoří se i dobrý celek. Zpověď přispívá k tomu, abychom své bližní vpravdě

milovali, všeho dobrého jim přáli, pravdomluvnými a upřímnými k nim byli, nepoškozovali jich a neokrádali, a abychom napravili škodu, kterou jsme jim způsobili na jejich cti nebo majetku.

V listopadu r. 1876 odevzdal jeden klášterník na úřadě v Praze drahocenný náramek, který mu jedna paní dala při svaté zpovědi. Pravila, že jej před dvaceti roky našla, podržela si jej, ale že nemá pokoje, a proto jej odevzdává, prosíc, aby se zavedlo pátrání po pravém majiteli.

Kajícník může jen tehdy obdržeti rozhřešení, když cizí majetek buď už vrátil, nebo se rozhodl jej vrátiti. Zpovědníci mohli by uvésti nesčetně dokladů, kterak prostřednictvím svaté zpovědi poškozeným jejich majetku se zase dostalo.

K dobré svaté zpovědi náleží i opravdové předsevzetí v budoucnosti už nehřešiti a uvarovati se všeho, čím by lidská společnost trpěla.

Z toho vidíme, že svatá zpověď jest velemoudré zařízení Boží, aby spravedlivé řády, na nichž lidská společnost spočívá a jimiž se řídí, byly utvrzeny a obhájeny.

Oceňujeme-li každou věc podle jejích účinků, docházíme k přesvědčení, že svatá zpověď má pro nás ohromný význam, protože její účinky jsou dalekosáhlé.

67. Blahoslavení, kteří lačnějí a žíznějí po spravedlnosti.

(Všech svatých.)

Na západní straně jezera Genezaretského v Palestině ční nevysoká hora. Vypíná se asi 50 m nad okolní planinu. S jejího vrcholku jest krásný pohled na okolí. Jak se jmenovala za doby Kristovy, nevíme, ale křesťané ji pojmenovali a dosud ji jmenují »Horou blahoslavenství«. Na hoře této totiž stanul jednou Božský učitel, a spatřiv, že kolem něho nakupilo se veliké množství lidu, jal se jim kázati. Evangelisté ono věkopamátné kázání zaznamenali, a všeobecně se mu říká »horské kázání«. Napřed

Kristus přednesl osmero blahoslavenství a potom v překrásných podobenstvích poučoval o svatých pravdách.

Italská spisovatelka Mathilda Serao navštívila Svatou zemi a cestu onu popsala v knize »V zemi Kristově«. O Hoře blahoslavenství zmiňuje se na str. 214 takto: »K tomu zástupu rybářů a rolníků, k tomu zástupu žen a dětí, k těm poctivým a chudým lidem mluvil nedostižná slova, která vzrušila později celý svět pode jménem »Kázání na hoře«. Odtamtud shora prohlášena byla blahoslavenství ducha, která jediná otevírají ráj.«

Jedno z oněch blahoslavenství jest: Blahoslavení, kteří lačnějí a žíznějí po spravedlnosti, neboť oni nasyceni budou.

Proč tato slova Kristus řekl? Co znamenají? Jaký jest jejich smysl a význam?

Kristus chtěl říci, že kdo opravdově po spravedlnosti touží, zasluhuje pochvaly a oslavy, a že upřímná touha jeho se vyplní.

Slovy »lačněti a žízniti« naznačuje se veliký stupeň touhy. Jako hladový a žíznivý touží po pokrmu a nápoji, tak člověk dobrý toužiti má po spravedlnosti.

1. Především má toužiti po poučení a pravdě. Nemá trvati v nevědomosti a lhostejnosti, nýbrž usilovně jíti za světlem pravého poznání. Pravda jest jen jedna, jest jen jedna pravá víra, která nás o ryzí pravdě poučuje, a proto v pravé víře máme se dáti vyučiti, v ní se stále zdokonalovati a dopracovati se až k jejím základům.

Když jednou Kristus učil na poušti, zástupové byli tak dychtivi poučení, že i na jídlo zapomněli.

Upřímnou touhu po poznání pravdy měl svatý Augustin. Kdo spočte noci, jež probděl v přemýšlení o pravdách svaté víry? Kdo hodiny, jež ztrávil čtením Písma svatého? Kdo měsíce a léta, jež věnoval na sepsání náboženských knih? Poněvadž po pravém poznání dychtivě toužil, Bůh mu vyšel vstříc, dal mu poznati pravdy, jež jsou vůbec lidskému rozumu

přístupny, a rozsvítil mu na onom světě světlo poznání celého a dokonalého. Jistě se na něm vyplnila slova, která jednou na zemi sám pronesl: »V nebi mne nasytíš, ó Bože, a to tak zázračným způsobem, že nebudu již lačněti a žízniti.«

Hrabě Stolberg byl protestant, ale od mládí svého upřímně toužil po pravdě a hledal ji. Mnoho četl a mnoho se učil. Konečně po dlouhém přemýšlení a hloubání dospěl k přesvědčení, že pravda jest v církvi katolické. Zvláště jeho srdcem hnulo, když viděl útlé katolické dítky, kterak zbožně přistupují k prvnímu svatému přijímání. I vzdal se nepravé víry své a stal se katolíkem. Že byl potom katolíkem horlivým, netřeba snad už dokládati.

Známkou moudrého člověka je touha po správném poučení. Dobré poučení a hluboké náboženské vědomosti jsou základem křesťanského smýšlení a uvědomení. Proto poslouchej horlivě a dychtivě slovo Boží, náboženské přednášky, čti věroučné a mravoučné knihy, vezmi si k ruce katechismus a pilně čítej Písmo svaté!

2. Bohověděný spisovatel Sušil napsal, že »lačněti a žízniti po spravedlnosti značí svrchovanou žádost a píli po ctnosti, dokonalosti a svatosti.« Tato žádost jest chvályhodna, žádoucí, potřebna, prospěšna, a každý si ji má oblíbiti. Každý má opravdově toužiti po mravní dokonalosti, má se snažiti, aby se stal ctnostným a před Bohem spravedlivým, aby v dobrém prospíval, přikázání Boží a církevní plnil, osvojoval si pokoru, mírnost, čistotu, zbožnost a vůbec ctnosti, které křesťanskou dokonalost vytvářejí, aby hříchů se varoval, počet jejich umenšoval a stále jich se zbaviti snažil.

Svatý Jarolím pravil: »Nepostačuje chtíti spravedlnost, nýbrž třeba lačněti po ní, abychom v této lačnosti nikdy se nedomnívali, že už jsme dosti spravedlivi, nýbrž abychom vždy od ctnosti k ctnosti kráčeli, nenasyceně po spravedlnosti toužili a vroucně všech příležitostí k službě Boží používali.« Jiný světec, svatý Bernard, napsal: »Spravedlivý lační a žízní

bez ustání po spravedlnosti, takže by vždy spravedlivějším býti žádal, čím déle by byl živ; neboť snaha jeho jest, stále od dobrého k lepšímu se povznášeti.«

Kdo upřímně po dokonalosti touží, už k ní spěchá. Jeho touha je mu cestou k ní. Touha tato končí vítězstvím a svatostí.

3. Slovy »lačněti a žízniti po spravedlnosti« vyrozumíváme opravdovou snahu, aby každému se dostalo, co mu patří, aby byl každý úplně odměněn za vše dobré a potrestán za vše zlé, aby všude vládla spravedlnost, aby každý dal Bohu i lidem, co jim patří, aby nikdo neosvojoval si a nepodržoval cizího majetku, aby vědomě, úmyslně a bezprávně nikomu neublížil, aby všude, ať dolů, ať nahoru, zásadám spravedlnosti razil cestu, aby měl srdce stále lidskostí a spravedlností naplněné, aby vše plnou cenou zaplatil, za plat dodal rovnocennou práci, aby nikdo nebyl neprávem odstrkován a zneuznáván, a aby se každému dostalo práva a spravedlnosti.

První rozkaz zdravého rozumu jest spravedlnost. Cicero pravil, že »spravedlnost jest paní a královna všech ctností«.

Nutno se zmíniti i o spravedlnosti společenské, neboli sociální. Spočívá ve snaze, aby každému stavu dostalo se tolik práv, kolik jich zasluhuje, aby žádný stav nepožíval neoprávněných výhod a výsad, nýbrž, aby všichni právy i povinnostmi stejnoměrně byli poděleni. O to pečovati má každý, kdo miluje pokoj a komu záleží na tom, aby lidská společnost byla ve svém celku spořádaná a šťastná.

Spravedlnost až úzkostlivě ctíti musí vládcové, úředníci a vůbec všichni, kteří někomu poroučejí a o právech jiných rozhodují. Poddaní musí míti důvěru k nadřízeným. Zle by bylo, kdyby této důvěry pozbyli.

»Stokrát lidu nešťastnému běda,
jenž v spravedlnost nevěří.«

(A. Sova.)

Silní lidé ani nátlaku nepodléhají. Papež Řehoř VII., který mocnou rukou církev Boží za velikých bouří po dvanáct roků řídil, nesklonil šíje a hájil práv církve i tehdy, když pro nepokoje válečné byl nucen opustiti Řím. Neoblomně setrval až do konce. Když dne 25. května r. 1085 v Salerně umíral, pravil: »Miloval jsem spravedlnost a nenáviděl bezpráví, proto ve vyhnanství umírám.«

Ať se děje, co děje, jen když spravedlnost vítězí!

Touha po rozkoších, majetku a cti nikdy nemůže býti úplně a trvale ukojena, ale touha po spravedlnosti vyplňuje se zpravidla již zde na zemi, a ne-li, tedy jistě a úplně a vždycky na věčnosti. Proto řekl Kristus: »Hledejte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho, a toto všecko bude vám přidáno.« (Mat. 6, 33.)

Starati se o věci nebeské jest věcí hlavní, o pozemské vedlejší.

Kdo přijde do nebe? Nechme na tuto otázku odpověděti žalmistu. Praví: »Pane, kdo smí býti hostem ve tvém stánku, aneb kdo přebývat na tvé svaté hoře? Kdo žije bezvadně a koná spravedlnost. (Ž. 14, 1—2.)

Pevné vůli, tužbě ušlechtilé,
nerozdílné srdce žádosti
rádo dává nebe dojít cíle.

Nebe jest vysoko a vystupuje se k němu po osmi stupních. Blahoslavený, kdo po nich kráčí!

Osmero blahoslavenství jest výtečný návod, jak možno věčného cíle dosáhnouti. Svatí se jím řídili a blaženosti došli.

Proto církev nám osmero blahoslavenství vždy na slavnost Všech svatých předčítá, nám je na mysl uvádí a povzbuzuje, abychom se jimi řídili.

Blahoslavený, kdo cestou blahoslavenství kráčí!

68. Doslov.

Ve svých čítankách, z nichž tato jest třetí — a také už poslední — snažil jsem se dotknouti se aspoň hlavních zásad naší věrouky a mravouky.

Do článků se zálibou vkládal jsem hojně příkladů, a to z toho důvodu, poněvadž i příklad poučuje, a hlavně proto, aby četba stala se zajímavější a stravitelnější.

Psal jsem slohem prostým a vyjadřoval jsem se větami krátkými a snadno pochopitelnými. Nechtěl jsem následovati některých spisovatelů, kteří píší tak »vysoko«, že jim jen ztěží rozumíme. Podobají se kvočně, která svým právě vylíhnutým kuřátkům s velikým úsilím nabízela za pokrm — kukuřici. Klovala do ní zobákem, předhazovala jim ji a velice se divila, že jí nemohou pozřít...

Dej si, milý čtenáři, knihu tuto svázat, nabídni ji a zapůjč svým sousedům a známým! Jedná se o mnoho, totiž o to, aby probudilo se katolické uvědomění v našem lidu. K tomuto cíli pracovati jest povinností každého dobrého Čecha a katolíka!

OBSAH:

		str.
34.	O Duchu svatém. (Hod Boží svatodušní)	3
35.	O svátostech. (Neděle 1. po Duchu svatém)	9
36.	Příprava na svaté přijímání. (Boží Tělo)	13
37.	Podvod. (Neděle 2. po Duchu svatém)	19
38.	Pomluva. (Neděle 3. po Duchu svatém)	24
39.	Vytrvalost. (Neděle 4. po Duchu svatém)	30
40.	Nadávání. (Neděle 5. po Duchu svatém)	35
41.	Ohled na lidi. (Neděle 6. po Duchu svatém)	40
42.	O pekle. (Neděle 7. po Duchu svatém)	45
43.	O následcích nečistoty. (Neděle 8. po Duchu sv.)	51
44.	Marnivost. (Neděle 9. po Duchu svatém)	56
45.	Klení. (Neděle 10. po Duchu svatém)	60
46.	O milosrdenství Božím. (Neděle 11. po Duchu sv.)	65
47.	Přísaha. (Neděle 12. po Duchu svatém)	70
48.	O slibu. (Neděle 13. po Duchu svatém)	76
49.	O sebevraždě. (Neděle 14. po Duchu svatém)	81
50.	Sudičství. (Neděle 15. po Duchu svatém)	87
51.	O duši lidské. (Neděle 16. po Duchu svatém)	92
52.	Rouhání. (Neděle 17. po Duchu svatém)	97
53.	O svědomí. (Neděle 18. po Duchu svatém)	102
54.	Čestné slovo. (Neděle 19. po Duchu svatém)	108
55.	Očistec. (Neděle 20. po Duchu svatém)	112
56.	Odpustky. (Neděle 21. po Duchu svatém)	117
57.	O moudrosti Boží. (Neděle 22. po Duchu svatém)	122
58.	Pověra. (Neděle 23. po Duchu svatém)	127
59.	O posledním soudu. (Neděle 24. po Duchu svatém)	133
60.	O modlitbě »Zdrávas Maria«. (Neposkvrněné početí Panny Marie)	138

61. Jak máme své svaté patrony ctíti? (Sv. Jana Nepomuckého) 144
62. Církev apoštolská. (Sv. Petra a Pavla) 148
63. O úctě svatých ostatků a obrazů. (Sv. Cyrila a Metoda) 153
64. O nebi. (Nanebevzetí P. M.) 158
65. Význam sv. Václava pro český národ. (Sv. Václava) 163
66. Účinky svaté zpovědi. (Sv. Hedviky) 168
67. Blahoslavení, kteří lačnějí a žíznějí po spravedlnosti. (Všech svatých) 172
68. Doslov. 177